Jeffrey Archer

O TOLBĂ PLINĂ CU SĂGEȚI

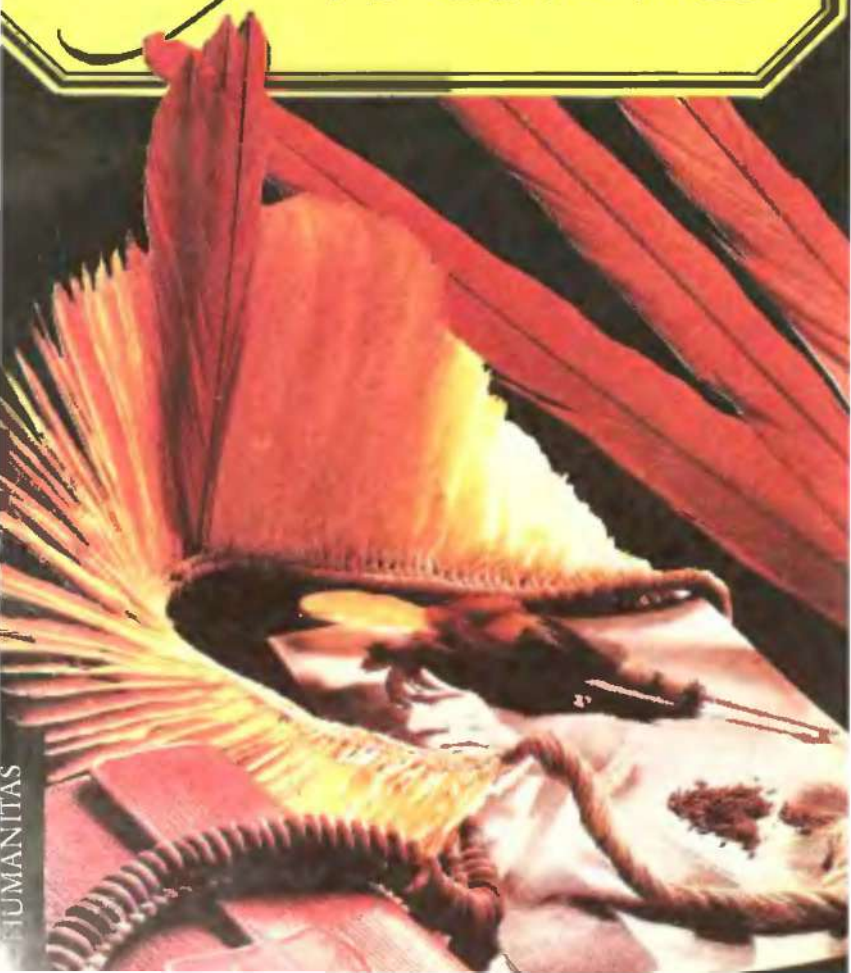

HUMANITAS

O TOLBĂ PLINĂ CU SĂGEȚI

JEFFREY ARCHER s-a născut la 15 aprilie 1940 în Somerset, Anglia. Și-a făcut studiile la Wellington School, Somerset, și la Brasenose College, Oxford. Ca student a reprezentat culorile Marii Britanii la cursa de 100 metri plat, la Jocurile Olimpice din 1964. În 1969 este ales în Camera Comunelor din partea Partidului Conservator, fiind cel mai tînăr membru al Parlamentului Britanic. În 1974 părăsește viața politică și se consacră scrisului. În 1976 apare primul său roman, *Not a Penny More, Not a Penny Less*, care s-a bucurat de un succes neașteptat. Urmează, în 1977, romanul polițist *Shall We Tell the President?* Cu romanul *Kane and Abel*, apărut în 1979, Jeffrey Archer se plasează în topul primilor zece scriitori din lume. Urmează apoi *A Quiver Full of Arrows* (1980), *The Prodigal Daughter* (1982), *First Among Equals* (1984), *A Matter of Honour* (1986), *A Twist in the Tale* (1989).

Jeffrey Archer este autorul a două piese de teatru: *Beyond Reasonable Doubt* și *Exclusive*.

În 1985 Jeffrey Archer revine în viața politică, fiind ales vicepreședinte al Partidului Conservator.

JEFFREY ARCHER

O tolbă plină cu săgeți

Traducere de
HORTENZIA POPESCU

HUMANITAS
BUCUREȘTI, 1994

Coperta de
IOANA DRAGOMIRESCU MARDARE

JEFFREY ARCHER
A QUIVER FULL OF ARROWS

© 1980 by Jeffrey Archer

© Humanitas, 1994, pentru prezenta versiune românească

ISBN-973-28-0467-X

Lui Robin și Carolyn

NOTA AUTORULUI

Din cele unsprezece povestiri, zece se bazează pe întîmplări cunoscute (unele mi-am permis să le înfloresc). Numai o povestire este în întregime rezultatul imaginației mele.
Povestirea *Prinzul* este inspirată de W. Somerset Maugham.

J.A.

Statueta chinezească

Cînd a venit rîndul statuetei chinezești să fie scoasă la licitație, în sală s-a stîrnit acea rumoare care precede întotdeauna vînzarea unei capodopere. Asistentul licitatorului ținea piesa delicată de fildeș sus pentru a putea fi admirată de publicul numeros, în timp ce licitatorul își plimba privirea prin sală pentru a-și da seama unde se află ofertanții serioși. M-am uitat în catalog și am citit descrierea detaliată a piesei, precum și ceea ce se știa despre istoricul ei.

Statueta fusese cumpărată în Ha Li Chuan în 1871 și era prezentată în catalogul firmei Sotheby cu mențiunea ciudată de „proprietatea unui gentleman", ceea ce însemna, de regulă, că un membru al aristocrației nu vroia să se știe că scotea în vînzare un obiect moștenit din generație în generație. M-am întrebat dacă așa stăteau lucrurile și în cazul de față și mi-am pus în gînd să fac niște investigații pentru a afla cum a nimerit statueta chinezească în sala de licitații, în acea dimineață de joi, după mai bine de o sută de ani.

– Lotul nr. 103, a strigat licitatorul. Cît se oferă pentru acest exemplar magnific din...?

Sir Alexander Heathcote, în afară de faptul că era un gentleman, era un om extrem de meticulos. Avea o

înălțime de exact un metru, nouăzeci și trei de centimetri și cinci milimetri, se scula la ora șapte fix în fiecare dimineață, lua, împreună cu soția, micul dejun constînd dintr-un singur ou care a fiert exact patru minute, două felii de pîine prăjită cu gem cumpărat de la firma Cooper și o cană de ceai chinezesc. După aceea, la ora opt și douăzeci fix, lua o trăsură din fața casei, care era situată în Cadogan Gardens, pentru a ajunge la Ministerul de Externe la opt cincizeci și nouă fix, urmînd să se întoarcă acasă cînd bătea ora șase.

Sir Alexander, unicul fiu al unui general, a dovedit că știe exact ce vrea din fragedă copilărie. Dar, spre deosebire de tatăl său, el a ales să-și slujească regina intrînd în diplomație, o altă chemare foarte precisă. A pornit de la o slujbă măruntă de funcționar la Ministerul de Externe, în Whitehall, ca să ajungă secretar trei la Calcutta, secretar doi la Viena și secretar unu la Roma, apoi locțiitor al ambasadorului la Washington și în sfîrșit ambasador la Beijing. A fost încîntat cînd dl Gladstone i-a propus să reprezinte guvernul în China, deoarece manifesta de mai mult timp față de arta dinastiei Ming un interes care îl depășea pe cel al unui amator. Această numire, care era o încununare a distinsei sale cariere, îi oferea ceea ce pînă atunci i se părea un lucru de neatins, posibilitatea de a vedea în habitatul lor natural o serie de statuete, picturi și desene pe care pînă atunci nu le putuse admira decît în cărți.

Cînd a sosit la Beijing cu suita sa, după o călătorie pe mare și pe uscat care a durat aproape două luni, el i-a prezentat împărătesei Tzu-Hsi sigiliul său, precum și o scrisoare personală adresată acesteia de către regina Victoria. Împărăteasa, îmbrăcată din cap pînă în picioare în alb și auriu, l-a primit pe noul ambasador în sala tronului din Palatul Imperial. A citit scrisoarea din partea reginei britanice, în timp ce Sir Alexander aștepta în picioare. Majestatea Sa Imperială nu a dezvăluit nimic din conținutul ei noului ministru,

urîndu-i doar succes în misiunea sa. Apoi a ridicat ușor colțurile gurii, ceea ce însemna, cum just a interpretat Sir Alexander, că audiența s-a încheiat. În timp ce era condus înapoi prin sălile mari ale Palatului Imperial de către un mandarin îmbrăcat în veșminte de gală, negru cu auriu, Sir Alexander și-a încetinit cît mai mult pașii pentru a putea cuprinde cu privirea colecția magnifică de statuete din fildeș și jad răspîndite de jur împrejur prin clădire, cam în felul în care sînt îngrămădite astăzi în Florența operele lui Cellini și Michelangelo.

Întrucît numirea sa ca ambasador era pentru o perioadă de numai trei ani, Sir Alexander nu și-a luat concediu în acest răstimp, ci a preferat să-și folosească timpul liber lăsînd deoparte treburile ambasadei și străbătînd călare diversele provincii pentru a afla cît mai multe lucruri despre țară și despre oamenii ei. În aceste călătorii era întotdeauna însoțit și de un mandarin de la palat care avea rol de interpret și de călăuză.

Într-una din aceste călătorii, mergînd pe străzile pline de noroi ale unui sătuc cu doar cîteva case, numit Ha Li Chuan și situat la o distanță de vreo cincizeci de mile de Beijing, Sir Alexander a dat peste atelierul unui artizan bătrîn. Ministrul le-a spus însoțitorilor să-l aștepte afară, a coborît de pe cal și a intrat în baraca dărăpănată pentru a admira obiectele delicate de fildeș și jad care umpleau rafturile din podea pînă în tavan.

Deși moderne, piesele erau superb executate de un artizan cu experiență. Ministrul intrase în atelier cu gîndul să-și cumpere o mică amintire din călătoria sa. O dată aflat în încăpere, aproape că nu a mai îndrăznit să facă nici un pas de teamă să nu dărîme ceva. Construcția nu fusese proiectată pentru un vizitator de un metru, nouăzeci și trei de centimetri și cinci milimetri. Captivat de ceea ce vedea, Sir Alexander a rămas nemișcat, trăgînd în piept mirosul parfumat de iasomie care plutea în aer.

Un bătrîn artizan, îmbrăcat într-un halat albastru de culi și avînd pe cap o pălărie neagră de pai tradițională, s-a grăbit să-l întîmpine; o codiță neagră de păr i se bălăbănea pe umeri. El s-a plecat adînc și apoi s-a uitat în sus la uriașul din Anglia. Ministrul i-a întors plecăciunea, iar mandarinul i-a explicat artizanului cine este Sir Alexander și i-a transmis dorința acestuia de a-i permite să-i vadă lucrările. Bătrînul a dat din cap în sensul că e de acord înainte de a apuca mandarinul să termine fraza. Timp de peste o oră ministrul a studiat cu admirație numeroase piese, oftînd și bucurîndu-se, după care s-a întors spre bătrîn și i-a lăudat măiestria. Artizanul a făcut o nouă plecăciune, și zîmbetul său sfios, pe lîngă faptul că dezvăluia plăcerea sinceră pe care i-o făceau complimentele lui Sir Alexander, a lăsat să se vadă că nu mai avea nici un dinte în gură. Arătînd cu degetul spre ușa din spate a atelierului, el a făcut semn celor doi vizitatori de vază să-l urmeze. Aceștia s-au conformat și au intrat într-o adevărată Peșteră a lui Aladin, plină de minunați împărați în miniatură și figuri clasice așezate rînduri-rînduri. Ministrul ar fi stat bucuros cel puțin o săptămînă în această orgie de fildeș. El s-a antrenat într-o discuție înflăcărată cu bătrînul artizan, prin translator, și curînd a ieșit la iveală pasiunea sa pentru dinastia Ming și cunoștințele pe care le avea despre ea. În fața acestei descoperiri, chipul micuțului artizan s-a luminat și întorcîndu-se spre mandarin l-a rugat ceva cu glas scăzut. Mandarinul a fost de acord și a tradus.

– Excelența Voastră, am o piesă care reprezintă un împărat din dinastia Ming. Aș dori s-o vedeți. Este o statuetă care se află în posesia familiei mele de peste șapte generații.

– Aș fi onorat, a spus ministrul.

– Eu aș fi onorat, Excelența Voastră, a replicat omulețul, după care s-a năpustit pe ușa din dos, cît pe ce să dea peste un cîine rătăcit pe acolo, și s-a îndreptat spre o căsuță țărănească veche, situată la cîțiva

metri de atelier. Ministrul și mandarinul au rămas în camera din spate. Sir Alexander știa că bătrînul nu și-ar fi permis să invite un oaspete de onoare în umila sa casă decît dacă s-ar fi cunoscut de mai mulți ani, și atunci numai dacă ar fi fost el mai întîi invitat acasă la Sir Alexander. Au trecut cîteva minute pînă ce micuța siluetă albastră și-a făcut din nou apariția venind cu pași mici și repezi și cu codița de păr bălăngănindu-i-se pe umeri. După felul în care ținea ceva strîns la pieptul său îți puteai da seama că era vorba de o comoară. Artizanul i-a dat piesa ministrului ca s-o studieze. Sir Alexander a rămas cu gura căscată neputînd să-și ascundă emoția. Statueta, care nu era mai înaltă de cincisprezece centimetri, îl reprezenta pe împăratul Kung. Ministrul nu mai văzuse o piesă Ming atît de frumoasă. Era convins că autorul ei nu putea fi decît marele Pen Q, care se bucurase de protecția împăratului, astfel că piesa trebuie să fi fost de pe la începutul secolului al XV-lea. Singurul cusur al statuetei consta în faptul că îi lipsea postamentul de fildeș pe care sînt puse de obicei asemenea piese, astfel că de sub veșmintele imperiale ieșea un bețișor; dar în ochii lui Sir Alexander nimic nu putea să umbrească frumusețea ei în totalitate. Deși buzele artizanului rămăseseră nemișcate, ochii îi străluceau la vederea plăcerii cu care oaspetele său studia împăratul de fildeș.

– După părerea dvs. statueta este o piesă reușită? a întrebat artizanul prin interpret.

– Este magnifică, a răspuns ministrul. Absolut magnifică.

– Lucrările mele nu sînt demne să stea alături de ea, a adăugat artizanul cu umilință.

– Ba nu, a replicat ministrul, deși, la drept vorbind, micuțul artizan știa că marele bărbat o spunea numai din politețe, căci după felul în care ținea statueta de fildeș era vădit că Sir Alexander o prețuia la fel de mult ca și bătrînul artizan.

Ministrul s-a uitat zîmbind la artizan în timp ce i-l înapoia pe împăratul Kung și apoi a rostit probabil singurele cuvinte nediplomatice pe care le-a spus în treizeci și cinci de ani de serviciu în slujba reginei și a țării.

– Ce mult aș dori ca statueta să fie a mea.

Sir Alexander a regretat că a dat glas gîndurilor sale de îndată ce l-a auzit pe mandarin traducîndu-le, deoarece cunoștea prea bine vechea tradiție chineză potrivit căreia dacă un oaspete de seamă își exprimă dorința de a avea un obiect, cel care i-l oferă va crește în ochii celor din anturajul său prin faptul că se desparte de acel obiect.

Chipul micuțului artizan s-a acoperit de tristețe cînd i-a oferit ministrului figurina.

– Nu, nu. Glumeam, a spus Sir Alexander, încercînd grăbit să înapoieze piesa proprietarilor ei.

– Ați dezonora umila mea casă dacă nu l-ați lua pe împărat, Excelența Voastră, a spus tulburat bătrînul, iar mandarinul a aprobat din cap cu gravitate.

Ministrul a rămas tăcut un timp.

– Mi-am dezonorat propria casă, domnule, a replicat el, și s-a uitat la mandarin al cărui chip era impenetrabil.

Micuțul artizan a făcut o plecăciune.

– Trebuie să fixez statueta pe un postament, a răspuns el, altminteri nu o veți putea expune.

S-a dus într-un colț al camerei și a deschis un sipet de lemn care adăpostea probabil zeci de postamente pentru propriile lui statuete. Scotocind prin el a scos un postament decorat cu niște desene mici, întunecate, căruia ministrul nu i-a dat nici o importanță, dar care în orice caz se potrivea cu statueta; bătrînul l-a asigurat pe Sir Alexander că, deși nu cunoștea istoricul postamentului, piesa purta marca unui bun artizan.

Ministrul, stînjenit, a luat darul și a încercat, neconsolat, să-i mulțumească bătrînului. Artizanul a făcut o nouă plecăciune cînd Sir Alexander și man-

darinul, care avea o față impenetrabilă, au părăsit micul atelier.

Pe drumul de înapoiere spre Beijing, mandarinul a observat că ministrul era foarte tulburat și, contrar uzanțelor, a vorbit primul:

– Excelența Voastră cunoaște, fără îndoială, a spus el, vechiul obicei chinezesc potrivit căruia atunci cînd cineva se dovedește generos trebuie să te revanșezi în răstimp de un an.

Sir Alexander i-a mulțumit cu un zîmbet și a meditat îndelung la cuvintele lui. O dată întors la reședința sa oficială, s-a dus imediat la biblioteca ambasadei, ce conținea un număr destul de mare de cărți, pentru a vedea dacă nu găsește ceva care să ateste valoarea reală a micuței capodopere. După numeroase cercetări făcute cu multă migală, el a găsit un desen al unei statuete Ming care era aproape o copie exactă a celei care se afla acum în posesia lui și cu ajutorul mandarinului a putut să estimeze adevărata ei valoare, o cifră care atingea indemnizația pe aproape trei ani a unui slujitor al Coroanei. Ministrul a discutat problema cu Lady Heathcote și aceasta i-a risipit orice îndoială în privința măsurii pe care trebuia să o ia.

Săptămîna următoare ministrul a trimis o scrisoare printr-un mesager particular la bancherii săi, Coutts & Co în Strand, Londra, cerîndu-le să trimită cît mai curînd posibil la Beijing o mare parte a economiilor sale. Cînd au sosit banii după nouă săptămîni, ministrul l-a abordat din nou pe mandarin, care i-a ascultat doleanțele, și după șapte zile i-a dat toate detaliile pe care i le ceruse.

Mandarinul descoperise că micul artizan, Yung Lee, provenea din vechea și venerabila familie Yung Shan, o familie de oameni care fuseseră artizani de-a lungul a vreo cinci sute de ani. Sir Alexander a aflat de asemenea că mulți dintre strămoșii lui Yung Lee aveau expuse exemplare din opera lor în palatele prinților Manchu. În privința lui Yung Lee, acesta era destul de

bătrîn și dorea să se retragă în munții care se înălțau deasupra satului, unde și-au sfîrșit zilele toți strămoșii săi. Fiul său era gata să preia atelierul și să continue tradiția familiei. Ministrul i-a mulțumit mandarinului pentru osteneală și i-a spus că mai are o singură rugăminte. Mandarinul l-a ascultat cu simpatie pe ambasadorul Angliei, după care s-a reîntors la palat pentru a vedea ce poate să facă.

După cîteva zile împărăteasa a îndeplinit rugămintea lui Sir Alexander.

La aproape un an de la vizita făcută bătrînului artizan, ministrul, însoțit de mandarin, a plecat din nou din Beijing în direcția satului Ha Li Chuan. Cînd a sosit acolo, Sir Alexander a coborît imediat de pe cal și a intrat în atelierul pe care și-l amintea foarte bine. Bătrînul stătea pe o băncuță, cu pălăria dată ușor într-o parte, ținînd drăgăstos între degete o bucată de fildeș neprelucrată. Și-a ridicat privirea și s-a îndreptat cu pași tîrșiți spre uriașul străin, pe care nu l-a recunoscut decît cînd s-a apropiat foarte mult de el. Apoi a făcut o plecăciune adîncă. Ministrul i-a spus prin interpret:

– Domnule, m-am întors în răstimp de un an pentru a-mi plăti datoria.

– Nu era nevoie, Excelența Voastră. Familia mea este onorată că statueta se află într-o mare ambasadă și va putea fi cîndva admirată de oamenii din țara dumneavoastră.

Ministrul nu a găsit cuvinte să dea o replică potrivită și l-a rugat pur și simplu pe bătrîn să-l însoțească într-o scurtă călătorie.

Artizanul a acceptat fără nici un comentariu și cei trei au pornit călare pe măgari spre nord. Au mers vreo două ore pe o potecă șerpuitoare ce ducea în munții care se ridicau în spatele atelierului artizanului, și cînd au ajuns în satul Ma Tien au fost întîmpinați de un alt mandarin, care s-a înclinat adînc în fața lui Sir Alexander și i-a cerut acestuia și artizanului să continue drumul cu el pe jos. Au mers în tăcere pînă

la capătul celălalt al satului și s-au oprit doar cînd au ajuns într-un loc de unde se deschidea o vedere magnifică spre valea care cobora în Ha Li Chuan. În acel loc se afla o căsuță albă, nou construită, avînd niște proporții perfecte. Doi lei de piatră, cu limbile atîrnînd, păzeau intrarea. Bătrînul artizan, care nu scosese o vorbă de cînd plecase de la atelier, a aflat scopul călătoriei abia atunci cînd ministrul s-a întors spre el și i-a spus:

– Vă ofer un mic dar care nu răsplătește îndeajuns gestul dumneavoastră.

Artizanul a căzut în genunchi și a cerut iertare mandarinului, căci știa că un artizan nu are voie să accepte daruri de la un străin. Mandarinul l-a ajutat să se ridice pe compatriotul său, care era atît de speriat, explicîndu-i că însăși împărăteasa a aprobat cererea ministrului. Un zîmbet de bucurie a luminat fața artizanului. El a mers încet pînă la intrarea frumoasei căsuțe și nu a rezistat să nu mîngîie leii sculptați. Cei trei au rămas mai mult de o oră pentru a admira căsuța, după care s-au întors în tăcere, fericiți, la atelierul din Ha Li Chuan. Ministrul și bătrînul artizan s-au despărțit, onoarea fiind satisfăcută. Sir Alexander s-a întors călare la ambasadă, unde a ajuns seara, mulțumit că fapta sa a fost aprobată atît de mandarin, cît și de Lady Heathcote.

Cînd ministrul și-a încheiat misiunea la Beijing, împărăteasa i-a acordat Steaua de Argint a Chinei, iar regina, recunoscătoare, a adăugat distincția KCVO* la lunga lui listă de decorații. După ce s-a întors în Anglia, Sir Alexander a mai stat cîteva săptămîni la Ministerul de Externe pentru a preda toate documentele referitoare la China. Apoi s-a retras în Yorkshire-ul său natal, singurul comitat englezesc ai cărui locuitori mai speră să se nască și să moară în același loc – ca și chinezii.

---

* Knight Commander of the Victorian Order *(n.t.)*.

Sir Alexander și-a petrecut ultimii ani în casa defunctului său tată împreună cu soția și cu micuțul împărat din dinastia Ming. Statueta a fost pusă în sufragerie, deasupra căminului, pentru a putea fi văzută și admirată de toată lumea.

Fiind un om foarte meticulos, Sir Alexander a scris un testament lung și amănunțit, în care a lăsat instrucțiuni precise cu privire la averea lui, inclusiv dispoziții referitoare la statuetă. El l-a lăsat pe împăratul Kung fiului său mai mare cerîndu-i ca la rîndul său să facă același lucru, astfel încît statueta să treacă întotdeauna la fiul mai mare, sau la o fiică în cazul în care nu era descendenți direcți pe linie bărbătească. El a introdus totodată o clauză care prevedea ca statueta să nu fie înstrăinată decît în cazul în care este în joc onoarea familiei. Sir Alexander Heathcote a murit cînd a bătut de amiază, la vîrsta de șaptezeci de ani.

Primul său născut, maiorul James Heathcote, își servea regina în Războiul cu burii cînd a intrat în posesia împăratului din dinastia Ming. Maiorul fusese numit prin brevet regal în regimentul Duke of Wellington, și cu toate că nu era un om prea cultivat, a putut și el să-și dea seama că moștenirea de familie nu era o comoară obișnuită. El a împrumutat statueta popotei regimentului din Halifax pentru a fi expusă în sala de mese și a putea fi admirată de camarazii săi.

Cînd James Heathcote a devenit colonel în același regiment, împăratul a fost instalat pe biroul său, unde stătea mîndru alături de trofeele cîștigate la Waterloo, Sevastopol și Madrid. Statueta Ming a rămas acolo pînă cînd colonelul s-a retras în casa tatălui său din Yorkshire, unde împăratul și-a reluat locul pe căminul din sufragerie. Colonelul nu era omul care să nu se supună tatălui său, chiar dacă acesta nu mai trăia, și a lăsat instrucțiuni clare ca moștenirea să treacă întotdeauna în posesia primului născut din familia Heathcote cu excepția cazului în care ar fi fost

în pericol onoarea familiei. Colonelul James Heathcote medaliat cu MC* nu a avut parte de o moarte de ostaș; pur și simplu a închis ochii într-o noapte pentru totdeauna, în fața căminului, cu *Yorkshire Post* pe piept.

Primul născut al colonelului, reverendul Alexander Heathcote, păstorea pe atunci o mică turmă de enoriași în parohia Much Hadham din Hertfordshire. După ce l-a înmormîntat pe tatăl său cu onoruri militare, el l-a instalat pe micuțul împărat din dinastia Ming pe căminul din casa vicarului. Puține dintre membrele Asociației Mamelor apreciau capodopera. Totuși cîteva doamne mai în vîrstă au fost auzite făcînd remarci cu privire la delicatețea cu care era sculptată. Împăratul și-a atras admirația pe care o merita abia atunci cînd reverendul a devenit episcop și statueta a pătruns în palatul episcopal. Mulți dintre cei care au vizitat palatul și au auzit cum a fost obținută statueta Ming de către bunicul episcopului au fost uluiți de nepotrivirea dintre magnifica statuetă și postamentul ei. Acesta devenise subiectul predilect pentru taclalele de după masă.

Dumnezeu îi ia chiar și pe propriii săi ambasadori, dar El nu a făcut-o înainte de a-i permite episcopului Heathcote să facă un testament prin care lăsa statueta fiului său, repetînd cu grijă instrucțiunile precise ale bunicului său. Fiul episcopului, căpitanul James Heathcote, era ofițer în regimentul în care servise bunicul său, astfel că statueta Ming s-a reîntors la popota din Halifax. Cît timp lipsise împăratul, trofeele regimentului se îmbogățiseră cu cele obținute în bătăliile de la Ypres, de pe Marna și de la Verdun. Regimentul s-a aflat din nou în război cu Germania, și tînărul căpitan James Heathcote a fost omorît pe plaja de la Dunkirque. El nu a apucat să lase un testament. Conform legilor englezești, au prevalat dorințele

---

* Military Cross *(n.t.)*.

cunoscute ale străbunicului său și bunul simț, astfel că micuțul împărat a intrat în posesia fiului căpitanului, în vîrstă de doi ani.

Dar, vai, Alex Heathcote nu era plămădit din același aluat ca bravii săi predecesori și, o dată ajuns la maturitate, nu a simțit nici o dorință să servească pe altcineva în afară de propria sa persoană. După moartea căpitanului James Heathcote în condiții atît de tragice, mama lui Alexander nu a precupețit nimic din veniturile ei modeste pentru a oferi tot ce era necesar băiatului. Dar degeaba. Nu a fost însă numai vina lui Alex, după cum spunea bunica lui, că a devenit un tînăr egoist și răsfățat.

Cînd a renunțat să mai meargă la școală, cu puțin timp înainte de a fi fost oricum exmatriculat, Alex și-a dat seama că nu poate să se țină de o slujbă mai mult de cîteva săptămîni. I se părea întotdeauna necesar să cheltuiască mai mult decît putea să acopere el și, în ultimă instanță, mama lui. Sărmana femeie, văzînd că nu mai are nimic de la această viață, a decis să se despartă de ea și să se alăture celorlalți din familia Heathcote, dar nu în Yorkshire, ci în ceruri.

În tumultuoșii ani șaizeci, cînd s-au deschis cazinourile în Anglia, tînărul Alex era convins că a găsit modul ideal de a-și cîștiga existența fără să fie nevoit să muncească cîtuși de puțin. Și-a făcut un sistem pentru jocul la ruletă cu care, după părerea lui, era imposibil să piardă. Dar a pierdut, astfel că a purces la perfecționarea sistemului și urmarea a fost că a pierdut și mai mult; și-a perfecționat din nou sistemul, ceea ce l-a obligat să împrumute bani pentru a-și acoperi cheltuielile. De ce nu? Dacă ajunge într-o situație fără ieșire, își zicea el, poate oricînd să dispună de micuțul împărat din dinastia Ming.

Și situația fără ieșire s-a ivit, căci fiecare dintre sistemele pe care le tot perfecționa l-a dus la datorii din ce în ce mai mari, astfel că pînă la urmă cazinourile au început să-l preseze pentru a și le plăti. Într-o dimineață de luni Alex a primit un telefon

inopinat de la doi indivizi care păreau hotărîți să scoată de la el vreo opt mii de lire pe care le datora patronilor lor. Cînd au lăsat să se înțeleagă că vor trece la molestări fizice dacă nu se rezolvă chestiunea în două săptămîni, Alex a cedat. La urma urmei, instrucțiunile stră-străbunicului său erau foarte precise: statueta Ming putea fi vîndută dacă era în joc onoarea familiei.

Alex l-a coborît pe micuțul împărat de pe căminul din apartamentul său situat în Cadogan Gardens și a privit îndelung lucrătura sa delicată, avînd cel puțin buna cuviință să simtă o oarecare tristețe la gîndul că pierde moștenirea de familie. Apoi s-a urcat în mașină și s-a dus pînă în Bond Street unde se afla firma Sotheby. A predat capodopera la biroul de primire cerînd ca împăratul să fie scos la licitație. După puțin timp a apărut șeful Departamentului oriental, un bărbat palid și subțirel, pentru a discuta cu Alex despre capodoperă. Omul semăna foarte mult cu statueta Ming pe care o ținea drăgăstos în mîini.

– Va fi nevoie de cîteva zile pentru a estima piesa la adevărata ei valoare, a spus el cu o voce monotonă, dar sînt convins, după o privire fugitivă, că statueta este cel mai frumos exemplar de Pen Q pe care l-am scos vreodată la licitație.

– Nu e nici o problemă, a replicat Alex, aș dori doar să mă anunțați cît valorează în cel mult două săptămîni.

– O, bineînțeles, a spus expertul. Sînt sigur că vă pot comunica un preț minim pînă vineri.

– E perfect, a zis Alex.

În săptămîna aceea el a luat legătura cu creditorii săi și toți, fără excepție, erau dispuși să aștepte evaluarea pe care urma să o facă expertul. Conform înțelegerii, Alex a revenit în Bond Street vineri cu fața luminată de un zîmbet larg. El știa cît a plătit stră-străbunicul său pentru statuetă și era sigur că valorează peste zece mii de lire. Din suma aceasta nu numai că își va putea acoperi toate datoriile, dar îi va

și rămîne ceva pentru a-și verifica sistemul său perfecționat și răsperfecționat pentru jocul la ruletă. În timp ce urca treptele firmei Sotheby, Alex i-a mulțumit în gînd stră-străbunicului său. El a întrebat-o pe funcționara de la biroul de primire dacă poate vorbi cu șeful Departamentului oriental. Ea a dat un telefon pe interior și după cîteva momente a apărut expertul cu o expresie sumbră pe față. Lui Alex i s-au înmuiat picioarele cînd i-a auzit vorbele:

– O piesă frumoasă, împăratul dumneavoastră, dar din păcate un fals; are probabil o vechime de două sute sau două sute cincizeci de ani, dar este doar o copie a originalului. Se făceau deseori cópii, deoarece...

– Cît valorează? l-a întrerupt Alex cu un glas neliniștit.

– Șapte sute de lire, opt sute cel mult.

Destul pentru a cumpăra un revolver și cîteva gloanțe, și-a zis Alex sardonic în timp ce se îndrepta spre ieșire.

– Domnule, ce să fac... a continuat expertul.

– Da, da, vinde obiectul ăla blestemat, a spus Alex fără a se sinchisi să se uite înapoi.

– Dar postamentul?

– Postamentul? a repetat Alex întorcîndu-se cu fața spre orientalist.

– Da, postamentul. Este magnific, secolul cincisprezece, fără îndoială o operă de geniu, nu-mi imaginez cum...

– Lotul nr. 103, a anunțat licitatorul. Cît se oferă pentru acest exemplar magnific din ...?

S-a dovedit că expertul a avut dreptate. La licitația de la Sotheby din acea dimineață de joi l-am adjudecat pe micuțul împărat cu șapte sute douăzeci de guinee. Și postamentul? Acesta a fost cumpărat de un american provenit dintr-o familie cunoscută cu suma de douăzeci și două de mii de guinee.

Prînzul

Mi-a făcut semn cu mîna din partea opusă a camerei ticsite de lume din hotelul new-yorkez St. Regis. I-am răspuns în același fel, dîndu-mi seama că o cunoșteam după figură, dar nu știam de unde s-o iau. S-a strecurat printre chelneri și invitați și a ajuns lîngă mine înainte de a reuși să întreb pe careva din jurul meu cine era. Mi-am scormonit acea secțiune din creier care este menită să memoreze oameni, dar nu mi-a transmis nici un răspuns. Nu-mi rămînea decît să recurg la vechiul truc folosit la petreceri, și anume să formulez cu grijă o serie de întrebări pînă ce răspunsurile ei aveau să mă ajute să-mi amintesc cine era.

– Ce faci, dragă? a strigat ea și s-a aruncat de gîtul meu, o deschidere care nu m-a ajutat cu nimic, căci eram la un cocteil dat de asociația „Literary Guild" și la asemenea ocazii toți te îmbrățișau, chiar și directorii clubului „Book-of-the-Month". După accent era evident americancă și părea că se apropie de patruzeci de ani. S-ar fi putut să aibă și mai mult, dar datorită ingenioaselor farduri moderne nu-și arăta vîrsta. Purta o rochie lungă de gală, iar părul ei blond era strîns într-unul din acele cocuri care seamănă cu o pîine de casă. Impresia generală era cea a unei regine pe o tablă de șah. Nu că acel coc în formă de pîine de casă m-ar fi ajutat cu ceva, deoarece s-ar fi putut prea bine ca ultima oară cînd ne-am întîlnit să fi avut niște plete

negre căzîndu-i pe umeri. Aș dori foarte mult ca femeile să-și dea seama că atunci cînd își schimbă coafura ele obțin de cele mai multe ori exact ceea ce își propun: să pară complet diferite oricărui bărbat nesuspicios.

– Bine, mulțumesc, i-am spus eu reginei albe. Dar tu? am întrebat-o făcînd un gambit în deschidere.

– Excelent, dragul meu, a replicat ea luînd un pahar de șampanie de la un chelner care trecea pe lîngă noi.

– Ce-ți face familia? am întrebat, fără să fiu sigur că are așa ceva.

– Sînt toți bine, a răspuns ea. Nici de data aceasta nu m-a ajutat în vreun fel. Ce face Luiza? a întrebat ea.

– Înfloritoare, i-am replicat eu. Așadar, o cunoștea pe nevastă-mea. Dar nu era obligatoriu să fie așa, mi-am spus eu. Majoritatea americancelor sînt experte în memorarea numelor soților. Ele trebuie să fie experte, căci atunci cînd te învîrți în cercurile new-yorkeze numele se schimbă atît de des încît te pun în dificultate mai ceva decît cuvintele încrucișate din *The Times*.

– Ai mai fost în ultimul timp la Londra? am întrebat eu cu o voce sigură încercînd să nu mă dau de gol. O întrebare curajoasă, căci s-ar fi putut să nu fi fost niciodată în Europa.

– Numai o dată de cînd am luat prînzul împreună. Apoi m-a privit ironic. Nu-ți amintești cine sînt, nu-i așa? m-a întrebat ea în timp ce devora un cîrnăcior.

Am zîmbit.

– Nu fi stupidă, Susan, am spus eu. Cum aș fi putut să uit vreodată?

A zîmbit și ea.

Mărturisesc că mi-a venit în minte numele reginei albe la țanc. Deși aveam amintiri foarte vagi despre ea, neîndoielnic că n-aș fi putut să uit vreodată prînzul pe care l-am luat împreună.

Tocmai mi se publicase prima carte și criticii de pe ambele părți ale Atlanticului făcuseră cronici favorabile, chiar dacă cecurile din partea editorilor mei au fost mai puțin generoase. Agentul meu îmi spusese de mai multe ori că nu din scris se cîștigă bani. Aceasta mi-a creat o dilemă, deoarece nu vedeam cum aș putea să cîștig bani dacă nu aș scrie.

Cam în perioada aceea doamna care stătea acum în fața mea și sporovăia fără să-i pese de tăcerea mea m-a sunat din New York ca să aducă laude romanului meu. Nu există scriitor care să nu se bucure cînd primește asemenea telefoane, deși trebuie să mărturisesc că am fost mai puțin încîntat de convorbirea cu o fetiță de unsprezece ani care m-a sunat cu taxă inversă din California ca să-mi spună că a găsit o greșeală de corectură la pagina 47 și care m-a avertizat că o să telefoneze din nou dacă va mai descoperi vreuna. Dar această doamnă și-ar fi putut încheia felicitările transatlantice cu un simplu la revedere dacă nu și-ar fi spus numele. Era unul din acele nume care pot întotdeauna, fără nici un demers în prealabil, să rezerve o masă la un restaurant șic sau un loc la operă, ceea ce un muritor de rînd ca mine n-ar putea să obțină nici cu o notificare făcută cu o lună înainte. Ca să fiu cinstit, numele soțului ei era celebru, fiind vorba de unul dintre cei mai distinși producători de filme din lume.

– Proxima oară cînd am să vin la Londra trebuie să luați prînzul cu mine, s-a auzit prin telefonul care hîrîia.

– Nu, am spus eu galant, dvs. trebuie să luați prînzul cu *mine.*

– Ce fermecători puteți fi voi englezii întotdeauna, a zis ea.

M-am întrebat deseori cît pot obține americancele cînd lansează acele cîteva cuvinte unui englez. În orice caz, soția unui producător care a cîștigat premiul Oscar nu telefonează în fiecare zi.

– Vă promit că am să vă sun cînd voi veni proxima oară la Londra, a spus ea.

Și într-adevăr a făcut-o căci după aproape șase luni a telefonat din nou, de data aceasta de la hotelul Connaught, spunîndu-mi cu cîtă nerăbdare așteaptă să ne întîlnim.

– Unde ați vrea să luăm prînzul? am întrebat eu, dîndu-mi seama o clipă prea tîrziu, cînd mi-a răspuns cu numele unuia din cele mai selecte restaurante din oraș, că ar fi trebuit să mă asigur ca eu să aleg locul de întîlnire. M-am bucurat că nu putea să-mi vadă disperarea pe față cînd a adăugat cu o dezinvoltură arogantă:

– Luni la ora unu. Lăsați-mă pe mine să fac rezervarea – sînt cunoscută acolo.

În ziua cu pricina mi-am pus unicul costum de gală, o cămașă nouă, pe care o păstram pentru o ocazie specială încă de la Crăciun, și singura cravată care nu arăta de parcă pînă atunci aș fi folosit-o ca să-mi leg pantalonii cu ea. Apoi m-am dus la bancă pentru a obține un extras al contului meu curent. Casierul mi-a înmînat o coală lungă de hîrtie demnă de o altă sumă. Am studiat cifra ca unul care are de luat o hotărîre financiară majoră. Pe rîndul de jos, la credit, era trecută în litere suma de treizeci și șapte de lire și șaizeci și trei de pence. Am completat un cec de treizeci și șapte de lire. Eu consider că un gentleman trebuie să-și lase întotdeauna contul la credit, și aș putea adăuga că directorul băncii împărtășea părerea mea. M-am îndreptat apoi spre Mayfair ca să ajung la întîlnirea fixată pentru a lua masa de prînz.

Cînd am intrat în restaurant am observat că, după gustul meu, erau prea mulți chelneri și prea multe scaune plușate. Poți să nici nu mănînci, dar te taxează pentru lux. Într-un colț, la o masă de două persoane, stătea o femeie nu prea tînără, dar foarte elegantă. Purta o bluză de mătase albastră, iar părul ei blond era rulat înspre spate, o coafură care îmi amintea de anii de război și care era din nou la modă. Era, evident, admiratoarea mea transatlantică. M-a salutat în aceeași manieră de „ne cunoaștem de o viață" cum

avea s-o facă și cîțiva ani mai tîrziu la cocteilul dat de „Literary Guild". Deși avea un pahar de băutură în fața ei, eu nu mi-am comandat nici un aperitiv, explicîndu-i că nu beau niciodată înainte de masa de prînz – și mi-ar fi plăcut să adaug, „dar atunci cînd soțul tău va face un film după romanul meu, o să beau".

Ea s-a lansat de îndată în ultimele bîrfe de la Hollywood, menționînd răspicat, și nu ca din întîmplare, tot felul de nume, în timp ce eu mîncam întruna cartofi prăjiți din castronul din fața mea. După cîteva minute s-a ivit lîngă masă un chelner care ne-a oferit două volume legate în piele, cu încrustații pe copertă, în care era prezentat meniul. În orice caz, erau mult mai bine legate decît romanul meu. Era evident că în locul acela se făceau cheltuieli inutile. Am deschis meniul și am studiat îngrozit primul capitol; era efectiv năucitor. Habar n-aveam că un simplu aliment luat de la Covent Garden în dimineața aceea putea să coste atît de mult pentru că a fost transportat în Mayfair. Aș fi putut să-i cumpăr aceleași feluri de mîncare la un sfert de preț la bistro-ul meu preferat, situat doar la o sută de metri mai încolo. În plus, am observat că era unul din acele restaurante unde meniul oferit invitatului nu menționa prețurile. M-am apucat să studiez lista lungă de mîncăruri franțuzești, ceea ce n-a servit decît spre a-mi aminti că nu mîncasem bine de peste o lună, o situație care era pe cale de a se prelungi încă multă vreme. Mi-am amintit soldul pe care îl aveam la bancă și m-am gîndit cu amărăciune că nu-mi voi putea permite să mai iau o masă ca lumea pînă ce agentul meu nu va vinde drepturile romanului meu în Islanda.

– Ce ți-ar place? am spus eu galant.

– Îmi plac mesele ușoare, a replicat ea.

Am scos un oftat prematur de ușurare, deoarece am constatat că ușor nu înseamnă neapărat „ieftin".

I-a zîmbit dulce chelnerului, care părea că *el personal* nu-și face probleme ce va mînca a doua zi, și i-a

comandat doar o felie de somon afumat și două cotlete subțiri de miel. Apoi a avut o ezitare, dar numai pentru o clipă, înainte de a adăuga: și o salată de legume.

– Și eu mănînc ușor la prînz, am mințit eu. Nu doresc decît salata bucătarului.

Chelnerul era evident jignit, dar a plecat fără o vorbă.

Ea a flecărit despre Coppola și Preminger, despre Al Pacino și Robert Redford, iar despre Greta Garbo a vorbit de parcă o vedea tot timpul. A fost destul de amabilă ca să se întrerupă pentru un moment și să mă întrebe la ce lucrez în momentul acela. Aș fi preferat să-i răspund – așa cum i-aș fi spus soției mele – că mai am doar șaizeci și trei de pence la bancă; dar nu am făcut-o și mi-am expus ideile legate de un nou roman. Ea a părut impresionată, dar nu a făcut nici o referire la soțul ei. Era cazul să aduc eu vorba de el? Nu. Nu trebuie să pară că forțez nota sau că aș avea nevoie de bani.

A sosit mîncarea sau mai bine zis somonul ei afumat. O urmăream tăcut în timp ce îmi devora contul din bancă, iar eu ciuguleam dintr-o chiflă. Deodată am descoperit în dreptul meu un alt chelner, care era profilat pe vinuri.

– Ai dori niște vin? am întrebat eu în mod nesăbuit.

– Nu, nu cred, spuse ea. Am zîmbit puțin prea devreme: Poate vin alb sec, a adăugat ea.

Chelnerul mi-a înmînat un al doilea volum legat în piele, de data aceasta cu încrustații aurite pe copertă. Am căutat paginile unde apăreau sticlele de jumătate de litru, explicîndu-i invitatei mele că eu nu beau niciodată la prînz. Am ales cel mai ieftin vin. Chelnerul a reapărut după o clipă cu o frapieră mare de argint plină de gheață în care sticla de vin părea, ca și mine, că se scufundă cu totul. Un chelner tînăr a luat farfuria goală, în timp ce altul a adus un cărucior mare lîngă masa noastră și a servit cotletele de miel și salata

bucătarului. În același timp, un al treilea chelner i-a făcut invitatei mele o porție de salată de legume, care a ieșit mai mare decît cea comandată de mine. N-am putut să-i cer să facem schimb.

Ca să fiu cinstit, salata bucătarului a fost grozavă, deși mărturisesc că era greu să apreciez întru totul un asemenea fel de mîncare în timp ce încercam să urzesc un plan care să fie convingător în caz că nota de plată depășea treizeci și șapte de lire.

– Ce prostie din partea mea să cer vin alb la miel, a spus ea după ce aproape terminase sticla.

Am comandat o sticlă de jumătate din vinul casei, roșu, fără să mai cer lista de vinuri.

A terminat vinul alb și apoi s-a lansat în aprecieri despre teatru, muzică și despre diverși scriitori. Părea să-i cunoască pe toți cei care mai erau în viață, iar pe cei care erau morți nu-i citise. Aș fi putut să mă amuz de spectacolul pe care îl oferea dacă n-ar fi fost teama că nu voi putea să-mi permit acest lucru cînd se va trage cortina. Cînd chelnerul a debarasat masa de farfuriile goale a întrebat-o pe invitata mea dacă ar mai dori ceva.

– Nu, mulțumesc, a spus ea – era cît pe ce să bat din palme. Doar dacă mai aveți din faimoasele voastre mere-surpriză.

– Mă tem că tocmai s-a servit ultimul, doamnă, dar mă duc să văd.

Nu te grăbi, vroiam să spun, dar am zîmbit în timp ce șireangul se strîngea în jurul gîtului meu. După puțin timp chelnerul s-a întors triumfător strecurîndu-se printre mese și ținînd deasupra capului, în palmă, mărul-surpriză. M-am rugat lui Newton ca mărul să se supună legii sale, dar n-a făcut-o.

– Ultimul, doamnă.

– O, ce noroc, a declarat ea.

– O, ce noroc, am repetat eu, incapabil să înfrunt meniul pentru a descoperi prețul. Încercam să fac în minte niște socoteli, căci îmi dădeam seama că o să fiu la limită cu banii.

– Mai doriți ceva, doamnă? a întrebat insinuantul chelner.

Am tras adînc aer în piept.

– Doar cafea, a spus ea.

– Și pentru dvs., domnule?

– Nu, nu, pentru mine nu.

A plecat. Nu mi-a venit în minte nici o explicație pentru faptul că nu beam cafea.

Apoi invitata mea a scos din poșeta mare Gucci pe care o ținea lîngă ea un exemplar din romanul meu, pe care l-am fluturat înainte de a-l semna, în speranța că mă va vedea chelnerul-șef și își va da seama că eram omul căruia putea să i se permită să semneze și nota de plată, dar el a rămas neclintit în colțul îndepărtat al sălii, în timp ce eu scriam cuvintele „O întîlnire de neuitat", după care mi-am pus semnătura.

În timp ce scumpa doamnă își bea cafeaua, eu ciuguleam dintr-o altă chiflă. Apoi am cerut nota de plată, nu că aș fi fost grăbit, dar, asemenea unui inculpat la Old Bailey, am preferat să nu mai aștept sentința judecătorului. Un individ într-o uniformă verde elegantă, pe care nu-l văzusem pînă atunci, a apărut cu o tăviță de argint pe care era o foaie de hîrtie împăturită, foarte asemănătoare extrasului de cont de la bancă. Am desfăcut încet nota de plată și am citit cifra: treizeci și șase de lire și patruzeci de pence. Mi-am vîrît nepăsător mîna în buzunarul interior al hainei, mi-am scos economiile de o viață și am pus bancnotele nou-nouțe pe tăvița de argint. Au dispărut într-o clipită. Individul în uniforma verde s-a întors după puțin timp cu restul de șaizeci de pence, pe care l-am băgat în buzunar, deoarece nu aveam alți bani cu care să iau un autobuz pînă acasă. Chelnerul mi-a aruncat o privire care, fără îndoială, i-ar fi asigurat un rol în oricare din filmele produse de distinsul soț al doamnei.

Invitata mea s-a ridicat și a străbătut restaurantul făcînd semn cu mîna în dreapta și în stînga și uneori chiar sărutînd anumite persoane pe care le văzusem doar în reviste ilustrate. Cînd a ajuns la ușă s-a oprit la garderobă. Am ajutat-o să-și pună haina de nurcă.

Nici de data aceasta n-am lăsat bacșiș. După ce am ieșit pe Curzon Street, a tras lîngă noi un Rolls-Royce albastru închis din care a coborît un șofer în livrea. El a deschis portiera din spate și ea s-a urcat în mașină.

– La revedere, dragul meu, a spus ea în timp ce se lăsa în jos geamul automat. Mulțumesc pentru masă. A fost grozavă.

– La revedere, am spus eu, și adunîndu-mi tot curajul am adăugat: Sper într-adevăr că data viitoare cînd vei veni la Londra o să am posibilitatea să-l cunosc pe distinsul tău soț.

– Vai, dragă, nu știai? a spus ea privind din Rolls-Royce.

– Ce să știu?

– Sîntem divorțați de foarte multă vreme.

– Divorțați?

– O, da, spuse ea vesel, n-am vorbit cu el de ani de zile.

M-am uitat la ea cu o figură disperată.

– O, nu-ți face griji din cauza mea, a spus ea. Nu e nici o pierdere. În orice caz m-am căsătorit de curînd – un alt producător de filme, m-am rugat eu. De fapt, mă așteptam să dau peste soțul meu astăzi – știi, este proprietarul restaurantului.

Fără nici un alt cuvînt geamul automat s-a ridicat și Rolls-Royce-ul s-a îndepărtat lin, eu urmînd să merg pe jos pînă la cea mai apropiată stație de autobuz.

În timp ce stăteam înconjurat de oaspeții asociației „Literary Guild" și mă uitam la regina albă cu coc în formă de pîine de casă, mi-am amintit scena în care se îndepărta în Rolls-Royce-ul ei albastru. Am încercat să mă concentrez asupra cuvintelor ei.

– Știam eu că n-ai să mă uiți, dragul meu, a spus ea. La urma urmei, ai fost invitatul meu la masă, nu-i așa?

Lovitura de stat

Boeing-ul 707 albastru argintiu, etalînd un „P" imens pe coadă, rulă pe pistă și în cele din urmă se opri în capătul de nord al Aeroportului Internațional din Lagos. Șase Mercedes-uri negre porniră într-acolo și se postară în dreptul avionului formînd o coloană care semăna cu un crocodil pe uscat. Șase șoferi asudați, îmbrăcați în uniformă, ieșiră din mașini și luară poziția de drepți. Cînd șoferul mașinii din capul coloanei deschise portiera din spate, colonelul Usman coborî și se îndreptă spre scara avionului care fusese instalată în grabă de patru oameni din personalul aeroportului.

Ușa cabinei din față a avionului se dădu la o parte și colonelul văzu, proiectată pe fondul întunecat al cabinei, o stewardesă zveltă, atrăgătoare, îmbrăcată într-un taior albastru cu paspoal argintiu. Pe reverul jachetei era un „P" mare. Ea se întoarse și făcu semn cu capul în direcția cabinei. După cîteva clipe, apăru în ușă un bărbat înalt, îmbrăcat într-un costum alb imaculat, cu păr negru și cu ochi căprui închis. Avea un aer nonșalant, pe care milionarii ridicați prin eforturi proprii ar fi dat bani grei ca să-l posede. Colonelul salută cînd senhor Eduardo Francesco de Silveira, președintele imperiului Prentino, dădu ușor din cap.

Eduardo de Silveira trecu de la răcoarea din avion, care avea aer condiționat, la soarele nigerian arzător

fără să dea nici cel mai mic semn de disconfort. Colonelul îl conduse pe brazilianul înalt și elegant, însoțit doar de secretarul său particular, la Mercedes-ul din față, în timp ce restul personalului de la Prentino coborî pe scara din spate a avionului și se înghesui în celelalte cinci mașini. Șoferul, un caporal care primise misiunea specială de a fi la dispoziția distinsului oaspete zi și noapte, deschise portiera din spate a primei mașini și salută. Eduardo de Silveira nu-i răspunse în nici un fel. Caporalul zîmbi nervos, dînd la iveală cel mai lung șir de dinți albi pe care-l văzuse vreodată brazilianul.

– Bun venit la Lagos, spuse caporalul. Sper să încheiați afaceri bune cît timp veți sta în Nigeria.

Eduardo se urcă în mașină fără să comenteze. Prin geamul ușor colorat zări pasagerii unui Boeing 707 aparținînd Liniilor Aeriene Britanice, care aterizase cu puțin timp înaintea sosirii lui. Aceștia formau o coadă lungă pe pista fierbinte așteptînd răbdători să li se facă vama. Șoferul porni cu viteza întîi și crocodilul negru se puse în mișcare. Colonelul Usman, care stătea acum în față, lîngă caporal, constată curînd că oaspetelui brazilian nu-i plăcea să discute banalități, iar secretarul, care stătea lîngă el, nu scotea nici o vorbă. Colonelul, obișnuit să acționeze după exemplul altora, rămase tăcut, lăsîndu-l pe Silveira să se gîndească la planul său de campanie.

Eduardo Francesco de Silveira s-a născut în satul Rebeti, la vreo sută de kilometri nord de Rio de Janeiro. Era moștenitorul uneia din cele două familii foarte bogate din Brazilia. A urmat o școală particulară în Elveția, după care s-a înscris la University of California din Los Angeles. Apoi și-a completat studiile la Harvard Business School. După Harvard s-a întors în Brazilia unde a început să lucreze în cadrul firmei. Nu a intrat direct în munca de conducere, dar nici n-a luat-o chiar de jos. S-a ocupat de investițiile miniere ale familiei în Minas Gerais. A avansat foarte repede pînă în vîrf, chiar mai repede decît planificase tatăl

său, dar acesta s-a convins că aschia nu sare departe de trunchi. La douăzeci și nouă de ani Eduardo s-a căsătorit cu Maria, fiica mai mare a celui mai bun prieten al tatălui său. După doisprezece ani, cînd a murit tatăl său, Eduardo i-a succedat la tronul imperiului Prentino. Erau șapte frați: Alfredo, al doilea fiu, avea sarcina acum să se ocupe de tranzacțiile bancare; João organiza transportul și expedierea mărfurilor; Carlos se ocupa de construcții; Manoel procura alimente și alte provizii; Jaime conducea ziarele familiei, iar ultimul dintre frați, dar, desigur, nu cel mai puțin important, administra fermele familiei. Toți frații se consultau cu Eduardo înainte de a lua o decizie majoră, căci el era, totuși, președintele celei mai mari companii particulare din Brazilia, în ciuda pretențiilor lăudăroase ale lui Manuel Rodrigues, vechiul dușman al familiei sale.

În 1964, cînd regimul militar al generalului Castelo Branco a răsturnat guvernul civil, generalii au căzut de acord că nu pot să-i lichideze pe toți membrii familiilor Silveira sau Rodrigues, astfel că au preferat să învețe să conviețuiască cu cele două familii rivale. La rîndul lor, cei din familia Silveira au avut întotdeauna bunul simț de a nu se implica în politică altfel decît oferind bani fiecărui membru marcant al guvernului, militar sau civil, suma variind în funcție de rangul său. Aceasta a dat imperiului Prentino posibilitatea să prospere indiferent ce facțiune venea la putere. Unul din motivele pentru care Eduardo de Silveira și-a rezervat trei zile în agenda sa încărcată pentru o vizită la Lagos era faptul că sistemul nigerian de guvernare părea să semene foarte mult cu cel din Brazilia, și apoi, cu acest proiect, cel puțin, era convins că îi tăia lui Manuel Rodrigues craca de sub picioare. În felul acesta va compensa cu vîrf și îndesat faptul că pierduse oferta pentru aeroportul din Rio. Eduardo zîmbea la gîndul că lui Rodrigues nici prin cap nu-i trecea că el era în Nigeria și se pregătea să încheie o afacere care îl va face să devină de două ori mai puternic decît rivalul său.

În timp ce Mercedes-ul negru se deplasa încet pe străzile zgomotoase și foarte aglomerate, fără să țină seama de culorile semaforului, roșu sau verde, Eduardo își reamintea prima sa întîlnire cu generalul Mohammed, șeful statului nigerian, cu ocazia vizitei oficiale a acestuia în Brazilia. Vorbind la dineul dat în onoarea generalului Mohammed, președintele Ernesto Geisel își exprimase speranța că cele două țări vor coopera mai strîns în domeniul politicii și al comerțului. Eduardo, de acord cu președintele său ne-ales, era bucuros să-i cedeze politica, dacă îl lăsa pe el să se ocupe de comerț. Generalul Mohammed a răspuns, din partea oaspeților, într-o engleză al cărei accent, în mod normal, putea fi asociat numai cu Oxford-ul. Generalul a vorbit pe larg despre proiectul la care ținea cel mai mult, și anume construirea unei capitale noi la Abuja, un oraș care, considera el, ar putea rivaliza cu Brasilia. După ce au fost rostite discursurile, generalul l-a luat pe Silveira deoparte și i-a vorbit în detaliu despre proiectul orașului Abuja, întrebîndu-l dacă ar accepta o ofertă particulară. Eduardo a zîmbit. Singurul lucru pe care și l-ar fi dorit în clipa aceea ar fi fost ca dușmanul său, Rodrigues, să poată auzi conversația intimă pe care o avea cu șeful statului nigerian.

Eduardo a studiat atent schița de ofertă care i-a fost trimisă o săptămînă mai tîrziu, după ce generalul s-a întors în Nigeria, și a fost de acord cu prima lui doleanță, aceea de a trimite la Lagos o echipă de șapte experți care să analizeze posibilitățile de executare a proiectului Abuja.

După o lună Silveira era în posesia raportului detaliat al echipei sale. Eduardo a ajuns la concluzia că, avînd în vedere rentabilitatea-potențială a proiectului, merita să facă o propunere completă guvernului nigerian. El a luat legătura cu generalul Mohammed personal și a primit acordul și împuternicirea de a merge mai departe. De data aceasta au fost trimiși la

Lagos douăzeci și trei de oameni. După trei luni aceștia au întocmit un raport de o sută șaptezeci de pagini. Eduardo a semnat și a parafat oferta intitulată „O nouă capitală pentru Nigeria". El a făcut o singură modificare în documentul final. Coperta dosarului era de culoare albastră argintie avînd în centru cuvîntul Prentino; Eduardo a cerut ca dosarul să aibă culorile naționale ale Nigeriei, verde și alb, iar în centrul lui să fie stema țării: un vultur deasupra a doi cai. El știa că asemenea lucruri mărunte îi impresionează pe generali și deseori au o importanță decisivă. A trimis șefului de stat nigerian zece exemplare din studiul cu privire la posibilitățile de executare a proiectului, cu un deviz de un milion de dolari.

După ce a analizat oferta, generalul Mohammed l-a invitat pe Eduardo de Silveira să viziteze Nigeria ca oaspete al său pentru a discuta următoarea fază a proiectului. Silveira a dat un telex prin care a acceptat în principiu invitația. El a atras atenția politicos dar ferm că nu i-au fost încă rambursați cei un milion de dolari cheltuiți cu studiul inițial privind posibilitățile de realizare a proiectului. Banii i-au fost trimiși prin telex de la Banca Centrală a Nigeriei și Silveira a reușit să-și rezerve patru zile în agenda sa pentru „Proiectul noii capitale federale": programul său impunea să sosească în Lagos într-o luni dimineață deoarece trebuia să fie la Paris cel mai tîrziu joi seara.

În timp ce lui Eduardo îi treceau prin minte aceste gînduri, Mercedes-ul a ajuns în fața cazarmei Dodan. A fost deschisă poarta de fier și garda înarmată a dat onorul. O asemenea primire se făcea în mod normal numai unui șef de stat. Mercedes-ul negru a intrat încet prin poarta deschisă și s-a oprit în fața reședinței particulare a președintelui. La scară aștepta un brigadier care avea misiunea să-l escorteze pe Silveira pînă la președinte.

Cei doi bărbați au luat masa împreună într-o sală care aducea cu popota unei cazărmi britanice. Prînzul

a constat dintr-o friptură, pe care n-ar fi acceptat-o nici măcar un îngrijitor de vaci sud-american, și o garnitură de legume, care i-a amintit lui Eduardo de anii săi de școală. Ce-i drept, Eduardo nu întîlnise niciodată un militar care să înțeleagă că un bucătar bun este tot atît de important ca și o ordonanță bună. În timpul prînzului au discutat în linii generale despre problemele legate de construirea unui oraș nou în mijlocul junglei ecuatoriale.

Estimarea provizorie a costului proiectului a fost de un miliard de dolari, dar atunci cînd Silveira l-a avertizat pe președinte că pînă la urmă suma s-ar putea ridica la aproape trei miliarde de dolari, președintelui i s-a cam lungit fața. Silveira a trebuit să admită că acest proiect era cel mai ambițios din cîte a atacat vreodată Compania Internațională Prentino, dar el i-a ripostat imediat președintelui spunîndu-i că acest lucru ar fi fost valabil pentru oricare companie de construcții din lume.

Eduardo de Silveira nu era omul care să-și joace cea mai bună carte prea devreme. A așteptat pînă la cafea ca să strecoare în conversație faptul că tocmai i se acordase, în ciuda unei opoziții puternice (inclusiv din partea lui Rodrigues), contractul de construire a unei autostrăzi cu opt fire prin jungla amazoniană, care va face legătura în cele din urmă cu autostrada panamericană, un contract depășit ca dimensiuni doar de cel pe care vroiau să-l realizeze în Nigeria. Președintele a fost impresionat și l-a întrebat dacă această lucrare nu-l va împiedica să se implice în proiectul noii capitale.

– Am să vă pot da răspunsul peste trei zile, a replicat brazilianul, și a rămas să mai aibă o discuție cu șeful statului la sfîrșitul vizitei sale cînd îl va anunța dacă va da sau nu curs proiectului.

După prînz Eduardo a plecat cu o mașină spre Hotelul Federal unde i se rezervase etajul șase. Aceasta provocase nemulțumirea altor oaspeți care veniseră în Nigeria să încheie afaceri de numai cîteva milioane

și cărora li se ceruse să elibereze în grabă camerele în care stăteau pentru a fi puse la dispoziția lui Silveira și a personalului său. Eduardo nu știa nimic de aceste manevre căci în orice parte a lumii se ducea avea întotdeauna rezervată o cameră.

Cele șase Mercedes-uri opriră în fața hotelului. Colonelul și distinsul oaspete intrară în hol prin ușile batante și trecură pe lîngă recepție fără să se oprească. În ultimii paisprezece ani Eduardo nu se înregistrase niciodată la un hotel cu excepția cazurilor cînd vroia el să se treacă sub un alt nume ca să nu se știe cu ce femeie era.

Președintele Companiei Internaționale Prentino o luă pe coridorul principal al hotelului și urcă într-un lift care aștepta cu ușile deschise. Deodată i se înmuiară picioarele și simți că i se face rău. Într-un colț al cabinei se afla un bărbat mic și gras, cu chelie, îmbrăcat într-un tricou și o pereche de blugi vechi, care mesteca întruna chewing gum. Cei doi bărbați au stat, pe cît posibil, la distanță unul de altul, fără să dea nici un semn de recunoaștere. Liftul se opri la etajul cinci. Din el coborî Manuel Rodrigues, președintele Companiei Internaționale Rodrigues SA, lăsîndu-l în urma lui pe omul care-i era, de treizeci de ani, cel mai înverșunat rival.

Eduardo continuă să se țină de bara din lift ca să nu-și piardă echilibrul, deoarece încă se mai simțea amețit. Cît de mult îl disprețuia pe acest individ lipsit de educație, un parvenit care s-a ridicat prin forțe proprii. Familia lui, formată din patru frați, fiecare avînd alt tată, pretindea că deține cea mai mare companie de construcții din Brazilia. Cei doi bărbați erau la fel de interesați în eșecul celuilalt ca și în propriul lor succes.

Eduardo era oarecum intrigat, căci nu știa ce putea să facă Rodrigues în Lagos. Era convins că rivalul său nu venise în contact cu președintele nigerian. La urma urmei, Eduardo nu încasase niciodată chiria pentru o căsuță din Rio în care stătea metresa unui funcționar

superior din serviciul de protocol al guvernului. Singura lui sarcină era să aibă grijă ca Rodrigues să nu fie niciodată invitat la întîlnirile din Brazilia cu demnitari străini. Absența permanentă a lui Rodrigues de la aceste întîlniri la nivel înalt asigurau „amnezia" persoanei care strîngea chiriile pentru Eduardo în Rio.

Eduardo nu ar fi recunoscut față de nimeni că prezența lui Rodrigues l-ar neliniști, dar, cu toate acestea, se hotărî să afle imediat ce l-a adus pe vechiul său dușman în Nigeria. De îndată ce sosiră oamenii săi, Eduardo de Silveira îi ceru secretarului particular să verifice de ce se afla Manuel Rodrigues acolo. Eduardo era decis să se întoarcă imediat în Brazilia dacă se dovedea că Rodrigues era implicat în vreun fel în proiectul noii capitale. În acest caz o tînără doamnă din Rio s-ar fi pomenit deodată în situația de a căuta o altă locuință.

În decurs de o oră secretarul său particular se întoarse cu informațiile cerute. Rodrigues, descoperise el, se afla în Nigeria pentru a face o ofertă privind contractul de construire a unui port nou în Lagos și, aparent, nu era implicat în nici un fel în proiectul noii capitale. Și, de fapt, abia acum încerca să aranjeze o întîlnire cu președintele.

– Care ministru răspunde de porturi și cînd urmează să am o întrevedere cu el? întrebă Silveira.

Secretarul se uită cu atenție în carnetul de întîlniri.

– Ministrul Transporturilor, spuse secretarul. Aveți o întîlnire cu el joi dimineața la ora nouă.

Serviciul de Construcții Civile Nigerian stabilise, pentru cele patru zile, un grafic al întîlnirilor lui Eduardo de Silveira cu fiecare ministru din guvern implicat în proiectul noii capitale.

– Este ultima întrevedere înainte de discuția finală cu președintele. După aceea plecați cu avionul la Paris.

– Excelent. Amintește-mi de această discuție cu cinci minute înainte de a-l vedea pe ministru și din nou cînd voi vorbi cu președintele.

Secretarul își notă dispozițiile primite în carnet și plecă.

Eduardo, rămas singur în apartament, răsfoi rapoartele prezentate de experții săi cu privire la proiectul noii capitale. Unii din echipă dădeau deja semne de neliniște. Cînd era vorba de un contract de proporții mari apărea întotdeauna temerea că beneficiarul nu ar fi în stare să plătească în general sau să plătească la timp. O situație de acest gen era calea cea mai sigură spre faliment, dar de cînd se descoperise petrol în Nigeria se părea că veniturile crescuseră și că existau mulți oameni dornici să-și cheltuiască banii în folosul guvernului. Aceste temeri nu-l nelinișteau pe Silveira, căci el insista întotdeauna să i se facă o plată substanțială în avans; altminteri, nici el, nici colaboratorii săi nu făceau un pas dincolo de granițele Braziliei. Totuși, anvergura acestui contract cu totul deosebit făcea ca împrejurările să fie oarecum neobișnuite. Eduardo își dădea seama că ar fi foarte dăunător pentru reputația sa internațională dacă ar demara acțiunea și apoi s-ar constata că nu a dus-o la bun sfîrșit. El citi și răsciti rapoartele, după care luă cina în cameră și se duse la culcare devreme, nu însă înainte de a pierde o oră în zadar încercînd să vorbească la telefon cu soția.

În dimineața următoare, Silveira avea prima întîlnire cu guvernatorul Băncii Centrale a Nigeriei. Eduardo purta un costum și o cămașă impecabil călcate și niște pantofi bine lustruiți: timp de patru zile nimeni nu-l va vedea în același costum. La ora opt patruzeci și cinci se auzi o bătaie ușoară în ușă. Cînd deschise, secretarul dădu cu ochii de colonelul Usman, care stătea în poziție de drepți, gata să-l conducă pe Eduardo la bancă. La ieșirea din hotel Eduardo îl văzu din nou pe Manuel Rodrigues, care se urca într-un BMW. Rodrigues purta aceiași blugi, același tricou

boțit și probabil mesteca aceeași gumă. Silveira aruncă o privire furioasă înspre BMW-ul care se îndepărta, după care își aminti de întîlnirea de joi dimineața cu ministrul care răspundea de porturi, urmată de întrevederea cu președintele.

Guvernatorul Băncii Centrale a Nigeriei avea obiceiul să propună grafice de efectuare a plăților și modalități de garantare a comenzilor de execuție. Nu-i spusese nimeni pînă atunci că, dacă o plată întîrzia cu o săptămînă, putea să considere contractul nul și neavenit, iar brazilienii puteau să-l abandoneze. Ministrul ar fi făcut niște comentarii dacă Abuja n-ar fi fost proiectul favorit al președintelui. O dată stabilite condițiile, Silveira a analizat rezervele băncii, depunerile pe termen lung, angajamentele de peste mări și a estimat veniturile care urmau să fie realizate din petrol în următorii cinci ani. După ce a plecat Silveira, guvernatorul tremura ca o gelatină și avea lacrimi în ochi. A urmat apoi inevitabila vizită de curtoazie a lui Eduardo la ambasadorul Braziliei unde a luat masa de prînz. Îi displăceau aceste funcții, căci, după părerea sa, ambasadele erau bune numai pentru cocteiluri și tot felul de discuții fără rost. Or, pe el nu-l interesa așa ceva. În asemenea locuri mîncarea era inevitabil proastă, iar compania deplorabilă. Nici de data aceasta nu a fost altfel. Singurul profit (Eduardo cîntărea totul în funcție de profituri și pierderi) pe care l-a tras din această întîlnire a fost informația că Manuel Rodrigues se afla pe o listă restrînsă de trei companii propuse pentru construirea unui port nou în Lagos și, dacă i se acorda contractul, spera ca vineri să aibă o întrevedere cu președintele. Pînă joi dimineața va fi o listă de două nume și nu va avea loc nici o întîlnire cu președintele, promise în sinea lui Eduardo de Silveira, și consideră că acesta era singurul cîștig de pe urma prînzului, cînd, deodată, ambasadorul adăugă:

– Rodrigues ține foarte mult să vi se acorde contractul pentru noua capitală a Nigeriei. Vă laudă la fiecare ministru cu care se întîlnește. Ciudat, continuă

ambasadorul, întotdeauna am crezut că nu vă puteți suferi.

Eduardo nu răspunse nimic; încerca să-și imagineze ce festă vrea să-i joace Rodrigues din moment ce îi susține cauza.

Eduardo și-a petrecut după-amiaza cu ministrul de Finanțe și a confirmat înțelegerile provizorii pe care le făcuse cu guvernatorul băncii. Ministrul de Finanțe fusese prevenit de guvernator cu privire la ce se putea aștepta de la o întîlnire cu Eduardo de Silveira. În felul acesta nu putea fi luat prin surprindere de pretențiile insolente ale brazilianului. Silveira, convins că această prevenire avusese loc, l-a lăsat pe bietul om să se tocmească puțin și chiar a cedat în cîteva puncte minore, lucru pe care ministrul avea, desigur, să-l raporteze președintelui la următoarea întrunire a Consiliului Militar Suprem. După plecarea lui Eduardo, ministrul își spuse zîmbind că scorul era în avantajul lui în partida cu formidabilul sud-american.

În seara aceea Eduardo a cinat numai cu consilierii săi, care, la rîndul lor, erau în tratative cu delegații miniștrilor. Toți au prezentat rapoarte despre problemele cu care se vor confrunta dacă vor lucra în Nigeria. Inginerul-șef s-a grăbit să sublinieze că nu puteau fi angajați la nici un preț muncitori calificați, deoarece nemții acaparaseră deja piața pentru proiectele lor vaste privind construirea unor șosele. Și consilierii financiari au prezentat un raport sumbru. Din acesta reieșea că societățile internaționale așteptau șase luni sau mai mult pentru a le fi deblocate cecurile de către Banca Centrală. Eduardo și-a notat părerile lor, dar nu s-a aventurat să-și exprime propria-i opinie în nici unul din cazuri. Consilierii au plecat puțin după ora unsprezece. Înainte de a se duce la culcare Eduardo a hotărît să iasă în parcul hotelului. În timp ce se plimba prin grădina tropicală luxuriantă era cît pe ce să dea nas în nas cu Manuel Rodrigues. A reușit în ultimă instanță să se ascundă după un iroko uriaș. Omulețul a trecut pe lîngă el

mestecînd ca de obicei chewing-gum, fără să știe că Eduardo îl urmărea cu o privire plină de ură. Eduardo i-a încredințat unui papagal cenușiu care trăncănea întruna gîndurile sale tainice: joi după-amiază, Rodrigues, vei fi în drum spre Brazilia cu un geamantan plin de planuri care vor fi clasate într-un dosar pe care va scrie „proiecte eșuate". Papagalul a dat din cap și a scos niște țipete stridente ca și cînd ar fi vrut să confirme că i-a înregistrat secretul. Eduardo și-a permis un zîmbet și s-a întors în cameră.

A doua zi colonelul Usman a sosit la opt patruzeci și cinci fix și Eduardo și-a petrecut dimineața cu ministrul Cooperativelor și al Aprovizionării – sau al lipsei de aprovizionare, cum avea să comenteze el în prezența secretarului său particular. După-amiaza și-a petrecut-o cu ministrul Muncii, cu care a analizat disponibilitățile de muncitori necalificați, constatînd totodată lipsa totală a mîinii de lucru calificate. Eduardo a ajuns repede la concluzia că, în ciuda optimismului profesat de miniștrii cu care a discutat, era vorba de cel mai greu contract pe care l-a abordat vreodată. Avea de pierdut mai mult decît bani dacă lumea afacerilor constata eșecul său. Seara, consilierii i-au prezentat din nou rapoarte, din care reieșea că au rezolvat cîteva probleme mai vechi și au depistat altele noi. Din cîte au constatat ei, au ajuns la concluzia că dacă rămîne la putere actualul regim, nu trebuie să-și facă griji în privința plăților, deoarece președintele a alocat fonduri pentru noua capitală considerînd-o un proiect prioritar. Ei auziseră chiar că armata ar fi dispusă să ofere mînă de lucru calificată dacă va fi nevoie. Eduardo și-a notat acest lucru deoarece intenționa să obțină confirmarea lui în scris de la șeful statului la întîlnirea pe care urma să o aibă a doua zi. Dar nu problema forței de muncă era cea care îl preocupa pe Eduardo în timp ce își punea pijamaua de mătase și se pregătea de culcare. El jubila la ideea plecării iminente a lui Manuel Rodrigues în Brazilia. În noaptea aceea Eduardo a dormit bine.

A doua zi dimineața s-a sculat odihnit, a făcut un duș și și-a pus un alt costum. Se părea că cele patru zile de discuții meritau osteneala și că putea să împuște doi iepuri dintr-odată. La opt patruzeci și cinci îl aștepta nerăbdător pe colonelul Usman care pînă atunci fusese punctual. Dar colonelul nu s-a arătat la opt patruzeci și cinci și nu a apărut nici cînd ceasornicul de pe cămin a bătut ora nouă. Eduardo de Silveira și-a trimis secretarul particular să-l caute. Era foarte nervos și se plimba de colo-colo prin apartament. După cîteva minute, secretarul s-a întors speriat la culme, cu informația că hotelul era înconjurat de gărzi înarmate. Eduardo nu a intrat în panică. El trecuse prin opt lovituri de stat de-a lungul vieții și învățase o regulă de aur: noul regim nu-i omoară pe străinii aflați în vizită deoarece are tot atîta nevoie de banii acestora ca și fostul guvern. Eduardo a ridicat receptorul telefonului, dar nu i-a răspuns nimeni. Apoi a deschis radioul, unde se dădea fără întrerupere următorul comunicat:

„Aici Radio Nigeria, aici Radio Nigeria. A avut loc o lovitură de stat. Generalul Mohammed a fost înlăturat de la putere și conducerea noului guvern revoluționar a fost luată de locotenent-colonelul Dimka. Nu vă fie teamă; rămîneți acasă și în cîteva ore totul va reveni la normal. Aici Radio Nigeria, aici Radio Nigeria. A avut loc..."

Eduardo a închis radioul. Două lucruri i-au trecut prin minte. Loviturile de stat amînau rezolvarea problemelor și creau haos, astfel că, neîndoielnic, și-a irosit timpul în cele patru zile. Dar, mai rău, va putea oare să iasă din Nigeria și să-și continue afacerile normale cu restul lumii?

La amiază, la radio se putea auzi muzică marțială întreruptă din cînd în cînd de mesajul înregistrat pe bandă, pe care Eduardo îl știa deja pe de rost. El le-a cerut oamenilor săi să încerce să afle cît mai multe lucruri și să vină să-i raporteze direct. Toți s-au întors cu aceeași poveste; că a fost imposibil să treacă de

soldații care înconjurau hotelul astfel că n-au putut să culeagă informații noi. Eduardo a înjurat pentru prima oară în ultimele luni. Și pentru ca neplăcerea să fie și mai mare, a dat telefon directorului hotelului, care a spus că din păcate domnul de Silveira va trebui să mănînce în sala de mese, deoarece pînă la noi ordine nu va mai putea fi servit în cameră. Deși nu-i convenea situația, Eduardo a coborît la restaurant, dar acolo a constatat că pe șeful de sală nu-l interesa cine este. Ba, mai mult, l-a plasat în mod neceremonios la o masă mică, deja ocupată de trei italieni. Manuel Rodrigues se afla la numai două mese mai încolo: Eduardo s-a crispat la gîndul că acesta vede în ce situație neplăcută se află. Apoi și-a amintit că în dimineața aceea ar fi trebuit să se întîlnească cu ministrul care răspunde de porturi. Eduardo a mîncat repede felul întîi după ce a așteptat destul de mult pînă ce a fost servit, iar cînd italienii au încercat să-l atragă în conversație, a făcut semn cu mîna în sensul că nu înțelege, deși vorbea limba italiană fluent. După ce a terminat felul doi s-a întors imediat în cameră. Oamenii săi nu i-au putut transmite decît zvonurile care circulau în hotel. De asemenea, nu reușiseră să ia legătura cu Ambasada braziliană pentru a înainta un protest oficial.

– Ne-ar ajuta mai mult de o grămadă un protest oficial, spuse Eduardo prăvălindu-se într-un fotoliu. Cui l-ați trimite, noului sau vechiului guvern?

În restul zilei a stat singur în cameră. Liniștea lui a fost tulburată doar de ceea ce își închipuia el că sînt împușcături în depărtare. Apoi a citit pentru a treia oară propunerea cu privire la proiectul construirii unei noi capitale federale și rapoartele consilierilor săi.

În dimineața următoare, Eduardo, îmbrăcat în același costum pe care îl purtase în ziua sosirii sale, a fost întîmpinat de secretarul său cu știrea că lovitura de stat a eșuat; după lupte de stradă violente, l-a informat el pe președintele său care asculta deosebit de atent, vechiul regim a recîștigat puterea, dar nu

fără pierderi; printre cei omorîți în timpul ciocnirilor se afla și generalul Mohammed, șeful statului. Veștile aduse de secretar au fost confirmate oficial la Radio Nigeria în cursul dimineții. Căpetenia răsculaților fusese un oarecare locotenent-colonel Dimka; Dimka și cîțiva ofițeri inferiori scăpaseră, iar guvernul declarase stare excepțională pînă la arestarea criminalilor.

Dă o lovitură de stat reușită și devii erou național, dă greș și devii un criminal; este aceeași diferență ca și în afaceri între a da faliment și a face avere, își zise Eduardo în timp ce asculta buletinul de știri. Începuse să-și facă planuri cum să plece mai repede din Nigeria cînd deodată crainicul făcu un anunț care îi îngheță sîngele în vine.

– Atîta timp cît colonelul Dimka și complicii săi se află sub urmărire, aeroporturile din toată țara rămîn închise pînă la noi ordine.

După ce crainicul și-a încheiat anunțul, s-a cîntat muzică marțială în memoria generălului Mohammed.

Eduardo coborî în hol furios la culme. Ieși afară și văzu că hotelul era în continuare înconjurat de gărzi înarmate. Privi cele șase Mercedes-uri goale parcate la numai cîțiva metri depărtare de pușcile soldaților. Se întoarse în hol, enervat de discuțiile în limbi diferite care ajungeau la el din toate direcțiile. Eduardo se uită în jurul lui: era clar că mulți eșuaseră la hotel peste noapte și dormiseră în hol sau la bar. Vru să ia ceva de citit de la standul de cărți, dar nu mai erau decît patru exemplare dintr-un ghid turistic al Lagosului; se vînduse tot. Autori care nu fuseseră citiți ani de zile erau acum la mare preț. Cărțile treceau din mînă în mînă. Eduardo se întoarse în camera sa, care i se părea din ce în ce mai mult o închisoare, și respinse ideea de a citi a patra oară proiectul privind Noua Capitală Federală. Încercă din nou să ia legătura prin telefon cu ambasadorul Braziliei pentru a vedea dacă poate să obțină o permisie de ieșire din țară dat fiind că avea avion personal. La ambasadă nu răspundea nimeni. Coborî pentru a lua prînzul mai devreme, dar

constată și de data aceasta că aproape toate locurile erau ocupate. Eduardo fu plasat la o masă cu niște nemți, care discutau îngrijorați despre un contract ce fusese semnat de guvern în săptămîna precedentă, înainte de lovitura de stat eșuată. Se întrebau dacă va mai fi onorat. După cîteva minute intră în sală Manuel Rodrigues, care fu plasat la masa alăturată.

După-amiază Eduardo de Silveira și-a studiat mîhnit programul pentru următoarele șapte zile. În dimineața respectivă ar fi trebuit să fie la Paris pentru a avea o întrevedere cu ministrul de Interne și de acolo ar fi trebuit să plece cu avionul la Londra pentru a discuta cu președintele Departamentului Siderurgic. Agenda lui era completă pentru următoarele nouăzeci și două de zile cîte mai rămăseseră pînă în luna mai cînd intenționa să plece în concediu cu familia.

– Anul acesta o să-mi petrec concediul în Nigeria, îi spuse el cu o grimasă de nemulțumire unui asistent de al său.

Ceea ce îl enerva cel mai mult pe Eduardo în situația dată era faptul că nu putea să comunice cu lumea din afară. Vroia să știe ce se întîmplă în Brazilia. Era exasperat că nu putea să dea un telefon sau un telex la Paris sau la Londra pentru a explica personal absența sa. Asculta cu sfințenie Radio Nigeria din oră în oră în speranța că se transmite ceva nou. La cinci a aflat că a fost ales, de către Consiliul Militar Suprem, un nou președinte care se va adresa națiunii la televiziune și la radio în seara aceea la ora nouă.

La opt patruzeci și cinci Eduardo de Silveira a deschis televizorul; în mod normal acest lucru l-ar fi făcut un subaltern de al său la nouă fără un minut. A stat și s-a uitat la o nigeriană care a vorbit despre croitorie, apoi a urmărit buletinul meteo și a avut surpriza să afle că în luna următoare vremea va continua să fie foarte caldă. Eduardo bîțîia nervos din picior în timp ce aștepta mesajul noului președinte. La ora nouă, după ce s-a cîntat imnul național, a apărut pe ecran noul șef de stat, generalul Obasanjo, îmbrăcat în

uniformă. El a vorbit mai întîi despre moartea tragică a fostului președinte și de pierderea pe care o reprezintă ea pentru țară. Apoi a spus că guvernul său va continua să acționeze pentru binele Nigeriei. Părea stingherit cînd și-a cerut scuze tuturor vizitatorilor străini care au avut neplăceri din cauza tentativei de lovitură de stat, dar a explicat că starea excepțională va continua pînă la capturarea liderilor rebeli și aducerea lor în fața justiției. El a confirmat că toate aeroporturile vor rămîne închise pînă la arestarea locotenent-colonelului Dimka. Noul președinte și-a încheiat alocuțiunea spunînd că celelalte forme de comunicații vor fi deschise din nou cît mai curînd posibil. S-a cîntat pentru a doua oară imnul național. Eduardo se gîndea la milioanele de dolari pe care avea să le piardă stînd încarcerat în acea cameră de hotel, în timp ce avionul său personal stătea degeaba pe pista de decolare aflată doar la cîțiva kilometri de acolo. Unul dintre directorii săi a deschis o listă de pariuri în legătură cu durata de timp necesară autorităților pentru a-l prinde pe locotenent-colonelul Dimka; nu i-a spus lui Silveira că aproape toți considerau că e nevoie de o lună de zile.

Eduardo a coborît la restaurant în costumul pe care îl purtase și cu o zi înainte. Un chelner tînăr l-a plasat la o masă cu niște francezi care sperau să obțină un contract pentru executarea unor operații de forare pe teritoriul statului nigerian. Și de data aceasta Eduardo a făcut semn cu mîna în sensul că nu înțelege limba atunci cînd au vrut să-l includă în conversația lor. Exact în momentul acela ar fi trebuit să stea de vorbă cu ministrul de Interne francez, nu cu niște sondori francezi. A încercat să se concentreze asupra supei îndoite cu apă, întrebîndu-se cît va mai trece pînă li se va servi apă chioară. La un moment dat a apărut șeful de sală, care, pe locul rămas liber la masă, l-a plasat pe Manuel Rodrigues. Nici unul dintre cei doi bărbați n-a dat vreun semn de recunoaștere. Eduardo se lupta cu el însuși neștiind ce să facă: să

părăsească masa sau să se comporte ca și cum vechiul său rival era încă în Brazilia. A decis că cea de a doua atitudine era mai demnă. Francezii s-au lansat într-o discuție aprinsă asupra datei cînd vor putea să plece din Lagos. Unul din ei a declarat emfatic că, după cîte a auzit el de la o autoritate foarte înaltă, guvernul nu va deschide aeroporturile pînă ce nu va aresta pînă la unul pe cei implicați în lovitura de stat și că acest lucru s-ar putea să dureze o lună de zile.

– Ce? izbucniră deodată cei doi brazilieni în limba engleză.

– Eu nu pot să stau aici o lună, spuse Eduardo.

– Nici eu, spuse Manuel Rodrigues.

– Va trebui să stați cel puțin pînă la arestarea lui Dimka, le-o tăie unul dintre francezi în engleză. Așa că nu vă agitați.

Brazilienii și-au continuat masa în tăcere. Cînd a terminat de mîncat, Eduardo s-a ridicat și, fără să se uite direct la Rodrigues, a spus noapte bună în portugheză. Vechiul rival și-a înclinat capul ca răspuns la salut.

În ziua următoare nu s-a mai auzit nimic nou. Hotelul a rămas înconjurat de soldați și spre seară Eduardo, pierzîndu-și răbdarea, nu a mai vrut să ia legătura cu nici unul din oamenii săi. S-a dus la cină și cînd a intrat în restaurant l-a văzut pe Manuel Rodrigues stînd singur la o masă într-un colț. Rodrigues și-a ridicat privirea și a părut să ezite pentru o clipă, dar apoi i-a făcut semn din cap lui Eduardo. Și Eduardo a ezitat la început, dar apoi s-a îndreptat încet spre Rodrigues și s-a așezat la masă în fața lui. Rodrigues i-a turnat un pahar de vin. Eduardo, care bea foarte rar, l-a dat pe gît. La început conversația s-a legat mai greu, dar cum amîndoi au consumat destul de mult vin, s-au relaxat și au început să se simtă bine unul în compania celuilalt. Cînd a sosit cafeaua, Manuel îi spunea lui Eduardo ce are de gînd cu țara aceea părăsită de Dumnezeu.

– Nu mai dai curs afacerii chiar dacă ți se acordă contractul de construire a portului? întrebă Eduardo.

– Bineînțeles că nu, spuse Rodrigues, fără să se arate surprins că Silveira era la curent cu faptul că îl interesa contractul de construire a portului. M-am retras de pe lista restrînsă cu o zi înainte de lovitura de stat. Aveam intenția să mă întorc în Brazilia în dimineața aceea de joi.

– Poți să-mi spui de ce te-ai retras?

– În primul rînd din cauza problemelor legate de forța de muncă, și apoi din cauza supraaglomerării portului.

– Nu cred că înțeleg, spuse Eduardo, înțelegînd prea bine, dar curios să afle dacă Rodrigues culesese unele detalii care scăpaseră oamenilor săi.

Manuel Rodrigues făcu o pauză pentru a ingera faptul că bărbatul pe care l-a considerat timp de peste treizeci de ani cel mai periculos adversar al său era pe punctul de a afla acuma de la el niște amănunte prețioase. În timp ce sorbea din cafea Manuel cîntări situația. Eduardo nu scoase nici o vorbă.

– În primul rînd, trebuie să știi că este o lipsă teribilă de mînă de lucru calificată, și pe deasupra este sistemul ăsta nebunesc privind procentajul angajaților.

– Ce sistem? întrebă Eduardo cu un aer inocent.

– Proporția în care guvernul permite oamenilor din țara cu care a încheiat contractul să lucreze în Nigeria.

– De ce ar fi asta o problemă? întrebă Eduardo aplecîndu-se înainte.

– Potrivit legii trebuie să angajezi cincizeci de indigeni la un străin, astfel că aș putea să aduc numai douăzeci și cinci din oamenii cei mai buni pentru a organiza un contract de cincizeci de milioane de dolari și ar trebui să mă descurc cu nigerieni la toate nivelurile. Guvernanții își rup gîtul cu acest sistem nenorocit; ei nu se pot aștepta ca niște oameni necalificați, fie albi fie negri, să devină peste noapte tehnicieni experimentați. Totul e legat de mîndria lor națională. Ar trebui să le spună cineva că nu pot să-și permită acest soi de mîndrie dacă vor să ducă treaba

la bun sfîrșit la un preț rezonabil. Calea pe care au pornit-o duce în mod sigur la faliment. Mai mult, nemții au atras deja tot ce era mai bun în materie de mînă de lucru calificată pentru proiectele legate de construirea șoselelor.

– Bine, spuse Eduardo, dar există niște reglementări care, oricît de stupide ar fi, acoperă toate eventualitățile, și atîta timp cît ești sigur că plata este garantată...

Manuel ridică mîna pentru a opri debitul verbal al lui Eduardo.

– Asta este o altă problemă. Nu poți să fii sigur. Luna trecută guvernul nu a mai recunoscut un contract mare cu o companie siderurgică internațională. În felul acesta respectiva companie, care se bucura de o bună reputație, a dat faliment. Guvernul ar fi capabil să-mi joace și mie aceeași festă. Și dacă nu-ți plătește, cui îi ceri despăgubiri? Consiliului Militar Suprem?

– Dar problema portului?

– Portul este supraaglomerat. O sută șaptezeci de vase așteaptă pînă la șase luni ca să descarce marfa pe care au adus-o. În plus, există o taxă de locație de cinci mii de dolari pe zi și numai mărfurile perisabile au prioritate.

– Dar există întotdeauna o soluție în astfel de situații, spuse Eduardo. Se poate da mită.

– Nu ține, Eduardo. Cum poți să sari peste rînd cînd toate cele o sută șaptezeci de vase l-au mituit deja pe comandantul portului? Și să nu-ți imaginezi că dacă nu încasezi chiria pentru apartamentul în care stă una din amantele sale aceasta va ajuta la ceva, spuse Rodrigues cu un rînjet. În cazul lui trebuie să-i procuri și amanta.

Eduardo își ținu răsuflarea, dar nu spuse nimic.

– Gîndește-te, continuă Rodrigues, dacă situația se înrăutățește, comandantul portului va deveni singurul om din țară care va fi mai bogat decît tine.

Eduardo rîse pentru prima oară în trei zile.

– Să știi, Eduardo, că am avea un profit mai mare dacă am construi o salină în Siberia.

Eduardo rîse din nou. Cei cîțiva oameni din compania Prentino și din personalul lui Rodrigues care mîncau la mesele alăturate se uitau la patronii lor și nu le venea să-și creadă ochilor.

– Ai venit pentru contractul cel mare, noua capitală de la Abuja? întrebă Manuel.

– Da, recunoscu Eduardo.

– Am făcut tot ce mi-a stat în putință pentru a ți se acorda contractul, spuse celălalt pe un ton calm.

– Cum așa? exclamă Eduardo mirat. De ce?

– Îmi închipuiam că Abuja îi va da imperiului Prentino foarte multe dureri de cap și că tu însuți va trebui să le faci față, Eduardo, astfel încît mi-ar rămîne mie cîmp liber de acțiune acasă. Gîndește-te la următorul lucru. De cîte ori are loc o recesiune în Nigeria, de unde se reduc în primul rînd cheltuielile? De la „orașul inutil", cum îi spun localnicii.

– Orașul inutil? repetă Eduardo.

– Da, și nu ajută să spui că nu faci nimic dacă nu ți se plătește în avans. Știi tot atît de bine ca și mine că o să ai nevoie aici de o sută din cei mai buni oameni ai tăi, care să lucreze cu normă întreagă, pentru a organiza o activitate atît de amplă. Ei vor avea nevoie de hrană, salarii, locuințe, poate chiar de o școală și un spital. O dată instalați aici nu poți să-i întrerupi din muncă la fiecare două săptămîni pentru că guvernul întîrzie cu decontarea cecurilor. Nu e practic și tu știi lucrul acesta.

Rodrigues îi turnă lui Eduardo de Silveira încă un pahar de vin.

– Am luat și aceasta în considerare, spuse Eduardo în timp ce sorbea din vin, dar atunci am avut în vedere sprijinul șefului de stat.

– Cel decedat...

– Înțeleg ce vrei să spui, Manuel.

– Poate că te va susține și actualul șef de stat, dar care va fi atitudinea următorului? În Nigeria au fost trei lovituri de stat în ultimii trei ani.

Eduardo rămase tăcut pentru o clipă, apoi spuse:

– Joci table?

– Da. De ce întrebi?

– Trebuie să fac rost de *niște* bani cît stau aici.

Manuel rîse.

– Ce-ar fi să vii în camera mea? continuă Silveira. Deși trebuie să te avertizez că reușesc întotdeauna să-i bat pe cei din personalul meu.

– Poate că ei reușesc întotdeauna să piardă, spuse Manuel. Apoi însfăcă sticla de vin pe jumătate goală și se ridică de la masă. Cei doi președinți părăsiră restaurantul rîzînd.

De atunci au luat prînzul și cina împreună în fiecare zi. După o săptămînă și oamenii din subordinea lor mîncau la aceleași mese. Eduardo putea fi văzut la restaurantul hotelului fără cravată, iar Manuel s-a îmbrăcat pentru prima oară în șort după mulți ani. În intervalul de două săptămîni care s-a scurs cei doi rivali au jucat ping-pong, table și bridge pe o sută de dolari punctul. La sfîrșitul fiecărei zile Eduardo datora, chipurile, lui Manuel aproximativ un milion de dolari, pe care Manuel îi cheltuia bucuros pe cel mai bun vin rămas în pivnița hotelului.

Deși fusese văzut de vreo patruzeci de mii de nigerieni în tot atîtea locuri diferite, locotenent-colonelul Dimka nu a fost capturat. Așa cum a anunțat noul președinte, aeroporturile au rămas închise, dar telecomunicațiile au fost deschise, ceea ce i-a permis lui Eduardo să dea telefoane și telexuri în Brazilia. Soția și frații săi îl răspundeau din oră în oră, implorîndu-l să se întoarcă acasă cu orice preț: o serie de decizii privind contracte importante pe tot mapamondul erau ținute în loc din cauza absenței sale. Dar mesajul de răspuns al lui Eduardo era întotdeauna același: cît timp Dimka este în libertate aeroporturile vor rămîne închise.

Într-o joi, în timpul cinei, Eduardo s-a străduit să-i explice lui Manuel de ce a pierdut Brazilia Cupa Mondială. Manuel a respins acu ațiile grave aduse de Eduardo spunîndu-i că este pr st informat și că are

prejudecăți. A fost singurul subiect asupra căruia nu s-au înțeles în ultimele trei săptămîni.

– Consider că Zagalo poartă vina întregului fiasco, spuse Eduardo.

– Nu, nu-l poți acuza pe managerul echipei, spuse Manuel. Vina este a selecționerilor noștri stupizi, care știu mai puțin despre fotbal chiar și decît tine. N-ar fi trebuit să renunțe la portarul Leao și, în orice caz, ar fi trebuit să învățăm din înfrîngerea în meciul cu Argentina de anul trecut că metodele noastre sînt depășite. Trebuie să ataci și iar să ataci dacă vrei să înscrii goluri.

– Prostii. Avem în continuare cea mai bună apărare din lume.

– Ceea ce înseamnă că cel mai bun rezultat pe care îl poți spera este 0–0.

– Niciodată..., începu Eduardo.

– Scuzați-mă, domnule.

Ridicîndu-și privirea, Eduardo îl văzu pe secretarul său particular care se uita îngrijorat la el.

– Da, ce s-a întîmplat?

– Un telex urgent din Brazilia, domnule.

Eduardo citi primul paragraf, după care îl rugă pe Manuel să fie atît de amabil să-l scuze cîteva minute. Acesta încuviință din cap politicos. Cînd Eduardo se ridică de la masă, alți șaptesprezece oaspeți își lăsară mîncarea neterminată și îl urmară grăbiți în apartamentul său din hotel unde se adunase deja restul echipei. El se așeză într-un colț al camerei și citi atent telexul. Nimeni nu scotea o vorbă. Abia acum realiza Eduardo de cîte zile era întemnițat în Lagos.

Telexul era de la fratele său Carlos. Se referea la proiectul de construire a autostrăzii panamericane, o șosea cu opt fire de circulație care urma să se întindă din Brazilia pînă în Mexic. Compania Prentino făcuse o ofertă pentru porțiunea care trecea prin mijlocul junglei Amazonului și trebuia ca pînă a doua zi la amiază, marți, să semneze și să certifice garanțiile băncii. Dar Eduardo uitase cu totul de care marți era vorba și de

documentul pe care se angajase să-l semneze pînă a doua zi și ca termen limită.

– Care este problema? îl întrebă Eduardo pe secretarul său particular. Banco do Brasil a căzut deja de acord cu Alfredo să acționeze ca garant. Ce-i împiedică pe Carlos să semneze înțelegerea în absența mea?

– Din cauza problemelor legate de asigurări mexicanii cer ca responsabilitatea pentru contract să nu fie asumată de o singură companie. Banca Lloyd din Londra nu vrea să acopere întregul risc dacă este implicată doar o companie. Detaliile se află la pagina șapte a telexului.

Eduardo răsfoi repede paginile. El află că frații săi încercaseră deja să facă presiuni asupra băncii Lloyd, dar fără nici un rezultat. E ca și cînd ai încerca să convingi o mătușă care este fată bătrînă să ia parte la o orgie publică, se gîndi Eduardo, și ar fi avut mai multe să le spună dacă ar fi fost în Brazilia. Prin urmare guvernul mexican insista ca respectivul contract să fie asumat de încă o companie de construcții internațională care să fie acceptată de Lloyd, iar documentele legale trebuiau semnate pînă a doua zi la prînz ca termen limită.

– Rămîneți pe loc, le spuse Eduardo oamenilor săi, și se întoarse în sala de mese singur tîrînd telexul după el. Rodrigues văzu că e foarte agitat cînd se așeză la masă.

– Arăți ca un om care are o problemă.

– Chiar am, spuse Eduardo. Citește asta.

Ochiul experimentat al lui Manuel parcurse telexul reținînd punctele esențiale. El însuși făcuse o ofertă pentru proiectul autostrăzii amazoniene și își mai amintea detaliile. La insistențele lui Eduardo reciti pagina șapte.

– Banditi mexicani, spuse el în timp ce îi înapoia lui Eduardo telexul. Cine își închipuie ei că sînt ca să-și permită să-i spună lui Eduardo de Silveira cum trebuie să-și conducă afacerile. Transmite-le imediat prin telex

că ești președintele celei mai mari companii de construcții din lume și că n-au decît să se ducă la dracu', dar n-ai să fii de acord cu condițiile lor stupide. Știi prea bine că este prea tîrziu pentru ei să se retragă și să facă altă ofertă în situația în care celelalte sectoare ale autostrăzii sînt gata să înceapă lucrul. Ar pierde milioane. Spune-le că este un bluf, Eduardo.

– Cred că ai dreptate, Manuel, dar orice întîrziere acum ar însemna pentru mine pierdere de timp și de bani, așa că vreau să dau curs cererii lor și să caut un partener.

– N-o să poți să găsești într-un timp atît de scurt.

– Ba da.

– Pe cine?

Eduardo de Silveira avu o scurtă ezitare.

– Pe tine, Manuel. Vreau să ofer Companiei Internaționale Rodrigues SA cincizeci la sută din contractul pentru autostrada amazoniană.

Manuel Rodrigues îi aruncă lui Eduardo o privire mirată. Pentru prima oară nu anticipase mișcarea următoare a vechiului său rival.

– Presupun că te-ar putea ajuta să acoperi milioanele pe care mi le datorezi la ping-pong.

Cei doi bărbați izbucniră în rîs. Apoi Rodrigues se ridică în picioare și își strînseră mîinile cu un aer grav. Silveira părăsi în fugă restaurantul. Ajuns în cameră, redactă un telex pe care i-l dădu directorului companiei să-l transmită în Brazilia. Textul suna astfel: „Semnează, acceptă condițiile, partenerul cu o cotă de cincizeci la sută va fi Compania Internațională de Construcții Rodrigues SA, Brazilia."

– Vă dați seama că dacă transmit acest mesaj el capătă un caracter legal?

– Trimite-l, spuse Eduardo.

Eduardo reveni în restaurant. Între timp Manuel comandase cea mai bună șampanie pe care o aveau la hotel. Tocmai cînd îi cereau chelnerului a doua sticlă și cîntau o versiune plină de haz a șlagărului *Esta Cheganda a hora*, apăru din nou secretarul particular

al lui Eduardo, de data aceasta cu două telexuri, unul de la președintele lui Banco do Brasil, celălalt de la fratele său Carlos. Amîndoi vroiau o confirmare în privința partenerului pentru proiectul autostrăzii amazoniene. Eduardo deschise a doua sticlă de șampanie fără să se uite la secretarul său.

– Confirmă președintelui băncii și fratelui meu că este vorba de Compania Internațională de Construcții Rodrigues SA, spuse el în timp ce umplea paharul gol al lui Manuel. Și să nu mă mai deranjezi în seara asta.

– Da, domnule, spuse secretarul și plecă fără să mai zică o vorbă.

Nici unul din cei doi nu-și putea aminti cînd s-a vîrît în pat în noaptea aceea, dar în dimineața următoare, devreme, Silveira a fost trezit brusc dintr-un somn adînc de secretarul său. Lui Eduardo i-au trebuit cîteva minute să digere noutățile. În noaptea aceea, la ora trei, locotenent-colonelul Dimka fusese capturat în Kano. Toate aeroporturile erau acum din nou deschise. Eduardo ridică receptorul telefonului și formă trei cifre.

– Manuel, ai aflat noutățile?... Bine... Atunci trebuie să te întorci cu mine, cu Boeing-ul meu 707. Dacă nu, cine știe cît mai trebuie să aștepți pînă ieși de aici... Peste o oră în hol... La revedere.

La opt patruzeci și cinci se auzi o ciocănitură ușoară în ușă. Cînd deschise, secretarul lui Eduardo îl văzu pe colonelul Usman, care stătea în poziție de drepți, așa cum făcuse și în zilele de dinainte de lovitura de stat. Ținea un plic în mînă. Eduardo deschise plicul și găsi o invitație de a lua masa în ziua respectivă cu noul șef al statului, generalul Obasnajo.

– Vă rog să-i transmiteți scuze domnului președinte din partea mea, spuse Eduardo, și să fiți atît de amabil să-i explicați că sînt nevoit să mă întorc în țară din cauza unor obligații presante.

Colonelul plecă vădit deranjat. Eduardo își puse costumul, cămașa și cravata pe care le purtase în ziua cînd a venit în Nigeria, luă liftul pînă la parter și se

duse în hol unde se întîlni cu Manuel, care era îmbrăcat, ca de obicei, în blugi și cu un tricou. Cei doi președinți ieșiră din hotel și se urcară în Mercedes-ul din capul coloanei. Cele șase mașini porniră spre aeroport. Colonelul, care stătea acum în față, lîngă șofer, n-a îndrăznit pe parcursul călătoriei să se adreseze nici unuia din cei doi distinși brazilieni. Aceștia, avea să-i spună el noului președinte al statului mai tîrziu, păreau preocupați de proiectul unei autostrăzi amazoniene și discutau despre responsabilitatea care avea să fie împărțită între cele două companii ale lor.

N-au mai trecut pe la vamă întrucît nici unul din ei nu vroia să scoată altceva din țară în afară de persoana lui. Coloana de mașini s-a oprit lîngă Boeing-ul 707 albastru argintiu al lui Eduardo. Oamenii din ambele companii s-au urcat în partea din spate a avionului, absorbiți și ei în discuții despre proiectul autostrăzii amazoniene.

Un caporal sări din mașina din capul coloanei și deschise portiera din spate pentru a le permite celor doi președinți să meargă direct la scara avionului și să se urce în partea din față.

Cînd coborî din Mercedes, Eduardo fu salutat prompt de șoferul nigerian.

– La revedere, domnule, zise el, dezvelindu-și din nou șirul de dinți albi.

Eduardo nu spuse nimic.

– Sper, adăugă caporalul politicos, că ați încheiat afaceri bune cît ați stat în Nigeria.

Primul miracol

A doua zi urma să fie anul 1 al erei creștine, dar nu-i spusese nimeni.

Dacă i-ar fi spus cineva, tot n-ar fi înțeles, deoarece el știa că este anul patruzeci și trei al domniei împăratului și, oricum, îl preocupau alte lucruri. Mama sa era încă supărată pe el, dar trebuia să admită că fusese rău în ziua aceea, chiar și după criteriile unui băiat de treisprezece ani obișnuit. Nu a spart cu intenție ulciorul cînd l-a trimis la fîntînă să ia apă. A încercat să-i explice mamei că nu din vina lui s-a împiedicat de o piatră. Asta, cel puțin, era adevărat. Ceea ce nu-i spusese era faptul că în momentul respectiv alerga după un cîine vagabond. Și pe urmă a mai fost rodia aceea; de unde să fi știut că era ultima și că tatăl său dăduse de gustul rodiilor? Băiatul se temea că atunci cînd se va întoarce tatăl său îl va snopi din nou în bătaie. Își amintea de ultima, cînd două zile n-a putut să stea jos de durere, iar cicatricele roșii n-au dispărut complet decît după vreo trei săptămîni.

Se așează pe pervaz, într-un colț întunecat al camerei sale, încercînd să găsească o cale de a se reabilita în ochii mamei, acum cînd l-a dat afară din bucătărie. Du-te și joacă-te afară, insistase ea, după ce el își vărsase niște ulei pe tunică. Dar ideea nu-l amuza prea mult, deoarece nu i se dădea voie să se joace decît singur. Tatăl său îi interzisese să se ames-

tece cu băieții localnici. Ce mult ura această țară; de s-ar întoarce odată acasă la prietenii săi; cîte ar avea de făcut. Dar, să mai treacă aceste trei săptămîni și va putea... Ușa se deschise brusc și în cameră apăru mama. Era îmbrăcată în rochia neagră subțire care era pe placul localnicilor: îi ținea răcoare, îi explicase ea tatălui băiatului. Acesta mormăise că nu este de acord, astfel că seara, înainte de a veni el, se schimba întotdeauna și își punea una din rochiile pe care le purta de obicei acasă, în țară.

– Ah, aici erai, spuse ea adresîndu-se fiului său care stătea ghemuit.

– Da, mamă.

– Visezi cu ochii deschiși, ca de obicei. Ei bine, trezește-te, pentru că am nevoie să te duci în sat și să cumperi ceva de mîncare.

– Da, mamă, mă duc imediat, spuse băiatul și sări de pe pervaz.

– Cel puțin așteaptă să auzi ce vreau.

– Iartă-mă, mamă.

– Te rog să asculți cu atenție. Și începu să numere pe degete în timp ce vorbea. Am nevoie de un pui, stafide, smochine, curmale și... ah, da, două rodii.

Băiatul roși cînd auzi de rodii și își fixă privirea în podea, sperînd că ea a uitat. Mama scoase două monede mici din punguța de piele care-i atîrna de cordon și înainte de a i le înmîna îl puse să repete instrucțiunile.

– Un pui, stafide, smochine, curmale și două rodii, spuse el răspicat, ca și cînd ar fi recitat din poetul modern Virgiliu.

– Și ai grijă să-ți dea restul corect, adăugă ea. Nu uita niciodată că localnicii sînt toți hoți.

– Da, mamă... Băiatul ezită o clipă.

– Dacă ai să ții minte tot și ai să aduci restul corect, s-ar putea să uit să-i spun lui tata de ulciorul spart și de rodii.

Băiatul zîmbi, bagă cele două monede de argint în buzunarul de la tunică si ieși alergînd în curte. San-

tinela dădu la o parte bara mare de lemn care fixa poarta masivă, dar băiatul se strecură printr-o gaură și întorcîndu-se către santinelă îi zîmbi.

– Ai necazuri din nou? strigă acesta după el.

– Nu, de data asta nu, replică băiatul. Cred că am să scap.

Îi făcu semn cu mîna și o porni grăbit spre sat fredonînd o melodie care-i amintea de țara sa. Mergea pe mijlocul cărării șerpuitoare pe care localnicii aveau tupeul să o numească drum. I se părea că jumătate din timp și-l pierde scoțînd pietricele din sandale. Dacă tatăl lui ar fi fost numit aici pentru o perioadă mai lungă, el ar fi făcut niște schimbări; atunci ar fi avut un drum ca lumea, drept și suficient de lat pentru a putea fi străbătut de un car. Între timp mama sa ar fi făcut o selecție printre fetele care serveau în casă. Nici una nu știa să pună masa sau să pregătească o mîncare cel puțin în condiții igienice. Pentru prima oară în viață a văzut-o pe mama lui făcînd treabă în bucătărie, dar era sigur că nu va mai fi cazul în viitor, deoarece ei se vor întoarce cu toții acasă, tatăl său fiind pe punctul de a-și încheia misiunea.

În timp ce mergea îl învăluiau razele soarelui care cobora spre asfințit; era un soare roșu imens, același roșu ca al tunicii tatălui său. Din cauza căldurii începu să transpire și i se făcu sete. Poate că îi vor rămîne destui bani ca să-și cumpere o rodie. Era nerăbdător să ducă una acasă, în țara sa, ca să le arate prietenilor ce mari sînt rodiile în acest ținut barbar. Marcus, prietenul său cel mai bun, a văzut fără îndoială unele la fel de mari, deoarece tatăl său a comandat o armată întreagă în aceste locuri, dar ceilalți colegi de clasă vor fi impresionați.

Satul în care trebuia să ajungă era la numai vreo doi kilometri de casă, iar poteca plină de praf se întindea de-a lungul unui munte la poalele căruia se deschidea o vale largă. Drumul era deja plin de călători care mergeau să caute un adăpost în sat. Toți coborîseră din munți la ordinul expres al tatălui său,

care fusese investit cu autoritate chiar de către împărat. Cînd va împlini șaisprezece ani va intra și el în serviciul împăratului. Prietenul său Marcus vroia să fie soldat și să cucerească restul lumii. Pe el însă îl interesau mai mult legile, și apoi vroia să-i învețe pe păgînii de pe meleagurile străine obiceiurile țării sale.

Marcus îi spusese:

– Eu am să-i cuceresc, iar tu ai să-i guvernezi.

I-a atras atenția prietenului său că face o separare între inteligență și forța musculară, dar acesta nu a părut impresionat și l-a scufundat în cea mai apropiată baie.

Băiatul își iuți pasul deoarece știa că trebuie să se întoarcă acasă înainte de a dispărea soarele în spatele munților. Tatăl său îi spusese de multe ori că trebuie să se asigure întotdeauna să ajungă acasă înainte de a apune soarele. Își dădea seama că tatăl său nu se bucura de popularitate în rîndul localnicilor. El își avertizase fiul că atîta timp cît e lumină și cei din jur pot să vadă ce se întîmplă nimeni n-ar îndrăzni să-i facă vreun rău, dar de îndată ce se întunecă se poate întîmpla orice. De un lucru era sigur: cînd va fi mare nu se va face nici perceptor, nici cenzor.

Cînd ajunse în sat, constată că pe ulițele înguste și întortocheate, străjuite de căsuțe albe, era o mare forfotă de oameni, care veniseră din toate regiunile învecinate din ordinul tatălui său ca să fie înregistrați în cadrul recensămîntului ce se făcea cu scopul de a li se fixa impozitele. Băiatul îi alungă pe plebei din mintea sa. (Marcus îl învățase să le spună la toți străinii plebei.) Cînd intră în piață îl alungă și pe Marcus din minte și începu să se concentreze asupra produselor pe care le vroia mama sa. Nu mai trebuie să facă nici o greșeală de data asta, altminteri se va alege din nou cu o bătaie de la tatăl său. Începu să alerge de colo-colo printre tarabe cercetînd produsele cu atenție. Unii dintre localnici se uitau cu uimire la băiatul cu păr șaten cîrlionțat și cu un nas drept, ferm. Spre deo-

sebire de cea mai mare parte a lor, părea să nu aibă nici o imperfecțiune și să nu sufere de nici o boală. Alții întorceau capul cînd îl vedeau; la urma urmei a venit din țara stăpînitorilor lor. Băiatul nu se gîndea la aceste lucruri. Observase doar că pielea lor era arsă și ridată din cauza soarelui prea puternic. Știa că soarele prea puternic îți face rău: te îmbătrînește înainte de vreme, îl prevenise preceptorul său.

La ultima tarabă băiatul văzu o bătrînă care se tocmea pentru un pui viu, neobișnuit de gras. Cînd se îndreptă spre bătrînă, aceasta fugi speriată, renunțînd la orătanie. El își pironi privirile asupra țăranului care vindea la tarabă, dar se hotărî să nu se tîrguiască. Era sub demnitatea lui. Arătă spre pui și îi dădu omului un dinar. Acesta mușcă moneda rotundă de argint și privi capul lui Cezar August, stăpînitorul unei jumătăți a lumii. (Cînd preceptorul său îi vorbise, la o lecție de istorie, despre izbînzile împăratului, își amintește că se gîndise la următorul lucru: sper că Cezar nu va cuceri întreaga lume înainte de a avea șansa să particip și eu la aceasta.) Țăranul continua să se holbeze la moneda de argint.

– Hai, grăbește-te, n-am timp de pierdut, spuse băiatul pe tonul cu care ar fi vorbit tatăl său.

Localnicul nu răspunse, căci nu înțelegea ce spunea băiatul. Tot ce știa cu certitudine era faptul că n-ar fi fost înțelept din partea lui să-l supere pe invadator. Țăranul apucă hotărît puiul de gît și scoțînd un cuțit de la cingătoare îi tăie capul dintr-o mișcare și îi dădu băiatului pasărea moartă. Apoi îi înapoie cîteva monede locale, care aveau imprimate pe ele chipul unui bărbat pe care tatăl îl numea „acel Irod fără valoare". Băiatul continuă să-și țină mîna întinsă și localnicul îi puse în palmă toți talanții de bronz pe care îi avea, rămînînd fără nici unul. Apoi băiatul se mută la altă tarabă, de data aceasta arătînd spre niște saci care conțineau stafide, smochine și curmale. Vînzătorul de aici îi puse cîte o măsură din fiecare și primi

de la băiat cinci monede cu „Irod fără valoare". Omul fu pe punctul să protesteze, dar băiatul îl privi fix în ochi, așa cum îl văzuse pe tatăl său făcînd deseori. Țăranul bătu în retragere și își plecă capul.

Ei bine, ce mai vroia mama? Își scormoni creierii. Un pui, stafide, curmale, smochine și... desigur, două rodii. Se învîrti printre tarabele cu fructe proaspete și alese trei rodii. Desfăcînd una din ele, începu să mănînce scuipînd sîmburii pe jos. Îi dădu vînzătorului cei doi talanți de bronz care îi mai rămăseseră, mulțumit că îndeplinise dorințele mamei sale și că se putea întoarce acasă și cu unul dintre dinarii de argint. Chiar și tatăl său va fi impresionat de acest lucru. Termină de mîncat rodia și o porni încet, cu brațele încărcate, spre casă, încercînd să evite cîinii vagabonzi care i se băgau mereu printre picioare. Aceștia lătrau și uneori se repezeau la glezne: nu știau cine este el.

Cînd ajunse la capătul satului, observă că soarele coborîse deja dincolo de muntele mai înalt. Grăbi pasul, amintindu-și că tatăl său îl povățuise să ajungă acasă înainte de a se lăsa întunericul. În timp ce mergea pe drumul îngust acoperit cu pietriș, cei care se îndreptau spre sat se țineau la o distanță plină de respect, astfel că putea să vadă ce se întîmplă în fața lui, dar nu foarte departe, deoarece căra o mulțime de lucruri în brațe. La un moment dat observă la o mică distanță în fața lui un om cu barbă – tatăl său îi spusese că numai oamenii leneși și murdari obișnuiesc să poarte barbă – îmbrăcat în niște haine zdrențăroase după care puteai să-ți dai seama că făcea parte din neamul lui Iacob. Bărbatul trăgea un măgar îndărătnic, care, la rîndul lui, căra o femeie voinică. Femeia era îmbrăcată, după cum o cereau obiceiurile lor, în negru din cap pînă în picioare. Băiatul fu pe punctul de a le ordona să se dea la o parte, dar bărbatul lăsă măgarul la marginea drumului și intră într-o casă care, după inscripția care se vedea, părea să fie un han.

În țara sa o asemenea dărăpănătură n-ar fi fost niciodată luată în discuție de consilierii locali pentru a servi drept loc de refugiu pentru cei care erau dispuși să plătească. Dar băiatul își dădea seama că în această săptămînă chiar și o rogojină pe care să-ți pui capul putea fi considerată un lux. Omul cu barbă reapăru în ușă citindu-i-se disperarea pe chipul obosit. Era clar că nu se mai găseau camere la han.

Băiatul ar fi putut să-i spună acest lucru de la bun început și se întreba ce va face omul, deoarece altă casă la care să tragă nu mai era pe acolo. Nu că îl interesa neapărat; din partea lui puteau să doarmă și afară. De altfel se părea că asta or să și facă. Omul cu barbă îi spunea ceva femeii și arăta cu mîna în spatele hanului. Fără alte vorbe, el îndreptă măgarul în direcția pe care o indicase. Băiatul se întreba ce putea să fie în spatele hanului și, plin de curiozitate, merse pe urmele lor. Cînd ajunse în dreptul hanului îl văzu pe bărbat încercînd să convingă măgarul să intre printr-o ușă deschisă într-un fel de staul. Băiatul urmări trio-ul ciudat și se uită prin ușa rămasă întredeschisă să vadă ce fac înăuntru. Staulul, acoperit cu paie murdare, era plin de pui, oi și vite, și îi amintea băiatului de mirosul degajat de canalele pentru ape menajere construite pe străzile laterale acasă, în țara sa. I se făcu greață. Bărbatul dădu la o parte paiele murdare din mijlocul staulului și încercă să facă un culcuș curat pentru ei – un lucru aproape imposibil, își zise băiatul. După ce se străduí să aranjeze paiele, bărbatul coborî femeia voinică de pe măgar și o puse cu grijă în paie. Apoi se duse în partea cealaltă a staulului unde era o iesle din care bea apă un bou. Își făcu mîinile căuș, le umplu cu apă din iesle și se întoarse la femeia voinică.

Băiatul începu să se plictisească și fu pe punctul de a pleca, dar în momentul acela femeia se aplecă înainte pentru a bea din mîinile bărbatului. Șalul îi căzu de pe cap și pentru prima oară îi văzu fața.

Se uita la ea înmărmurit. Nu văzuse niciodată ceva mai frumos. Spre deosebire de cei din neamul ei, avea

o piele transparentă, iar ochii erau plini de strălucire. Dar cel mai mult îl impresionă ținuta ei. Niciodată n-a fost cuprins de o asemenea venerație, nici chiar atunci cînd a ascultat la Senat discursul lui Cezar August.

Pentru o clipă rămase ca vrăjit, dar apoi știu ce trebuie să facă. Intrînd prin ușa care rămăsese deschisă, se îndreptă spre femeie, căzu în genunchi în fața ei și îi oferi puiul. Ea zîmbi; apoi el îi dădu rodiile; ea zîmbi din nou. Deșertă restul produselor cumpărate în fața ei, dar ea rămase tăcută. Omul cu barbă aduse din nou apă. Cînd îl văzu pe tînărul străin, căzu în genunchi vărsînd apa pe paie și își acoperi fața. Băiatul stătu un timp în genunchi, după care se ridică și se îndreptă încet spre ușa staulului. Înainte de a ieși, se întoarse și privi încă o dată lung chipul frumoasei femei. În continuare ea nu scoase nici o vorbă.

Tînărul roman ezită doar o clipă, apoi își plecă fruntea.

Se înserase deja cînd se întoarse fugind pe poteca șerpuitoare pentru a se duce acasă, dar nu-i era frică. Simțea mai curînd că făcuse o faptă bună și deci nu i se putea întîmpla nimic rău. Privi în sus spre cer și văzu chiar deasupra lui prima stea, care strălucea atît de puternic la răsărit încît se miră de ce nu vedea și altele. Tatăl său îi spusese că nu se vedeau aceleași stele în toate țările, așa încît el alungă nedumerirea din minte, înlocuind-o cu îngrijorarea de a nu fi acasă înainte de căderea întunericului. În fața lui drumul era acum liber; astfel că putea să meargă repede. Dar era încă departe de a se afla în siguranță cînd auzi prima oară cîntece și chiuituri. Se întoarse să vadă de unde venea primejdia, scrutînd înălțimile de deasupra lui. La început nu înțelegea ce se întîmplă. Apoi identifică pe o pajiște, nevenindu-i să-și creadă ochilor, niște păstori care țopăiau, cîntau, chiuiau și băteau din palme. Băiatul observă că oile se aflau în siguranță într-un țarc la marginea pajiștei. Marcus îi spusese că uneori păstorii din această țară făceau multă zarvă în timpul nopții, deoarece credeau că în felul acesta

alungă spiritele rele. Cum puteau să fie atît de proști, se întrebă băiatul. Deodată cerul fu străbătut de un fulger, iar cîmpia fu învăluită într-o lumină strălucitoare. Păstorii căzură în genunchi, tăcuți, cu ochii ațintiți spre cer timp de cîteva minute, ca și cînd ar fi ascultat ceva cu cea mai mare atenție. Apoi totul se scufundă din nou în întuneric.

Băiatul o luă la fugă spre casă cît putu de repede; vroia să se știe în siguranță dincolo de zid, să audă închizîndu-se în urma lui poarta masivă și să-l vadă pe centurion punînd la loc bara de lemn. Ar fi alergat tot drumul dacă nu ar fi zărit în fața lui ceva care îl făcu să se oprească brusc. Tatăl său îl învățase să nu arate niciodată că îi este teamă în fața unei primejdii. Băiatul își ținu respirația ca să nu se creadă cumva că este speriat. De fapt era speriat, dar păși mîndru înainte, hotărît să nu se dea la o parte de pe potecă. Cînd ajunseră față în față, fu cuprins de uimire.

Înaintea lui văzu trei cămile, pe care stăteau călare trei bărbați. Aceștia se uitau în jos la el. Primul era îmbrăcat în auriu și cu o mînă proteja ceva ce ținea ascuns sub mantie. La șold îi atîrna o sabie mare cu teaca bătută cu tot felul de pietre rare. Unele dintre ele băiatul nici nu le cunoștea. Al doilea era învesmîntat în alb și ținea o casetă de argint la piept, în timp ce al treilea era îmbrăcat în roșu și căra o cutie mare de lemn. Bărbatul învesmîntat în auriu își ridică mîna și se adresă băiatului într-o limbă ciudată, pe care n-o mai auzise nici la preceptorul său. Al doilea bărbat încercă în ebraică, dar fără nici un rezultat, și al treilea recurse la o altă limbă fără să obțină vreun răspuns de la băiat.

Băiatul își încrucișă brațele pe piept, le spuse cine este, unde se duce și îi întrebă încotro se îndreaptă. Spera că vocea lui ascuțită nu-i trădează teama. Cel îmbrăcat în auriu răspunse primul și îl întrebă pe băiat în limba lui.

– Unde este Împăratul de curînd născut al iudeilor? Fiindcă I-am văzut steaua la răsărit și am venit să ne închinăm Lui.

– Împăratul Irod locuiește dincolo de...

– Nu vorbim de împăratul Irod, spuse al doilea bărbat, pentru că el nu este decît un împărat al oamenilor cum sîntem noi.

– Vorbim, spuse al treilea, despre Împăratul Împăraților și am venit să-i oferim daruri de aur, tămîie și mir.

– Nu știu nimic despre Împăratul Împăraților, spuse băiatul, devenind mai încrezător. Eu nu-l recunosc decît pe Cezar August, împăratul lumii cunoscute.

Bărbatul îmbrăcat în auriu își scuturâ capul și, arătînd spre cer, îl întrebă pe băiat:

– Vezi steaua aceea strălucitoare la răsărit? Cum se numește satul asupra căruia strălucește?

Băiatul privi steaua și într-adevăr satul de dedesubt se distingea mai bine decît sub razele soarelui.

– Dar nu este decît Betleem, spuse băiatul rîzînd. N-o să găsiți un Împărat al Împăraților acolo.

– Tocmai acolo o să-l găsim, spuse cel de-al doilea mag, căci preotul cel mai de seamă al lui Irod ne-a spus:

„Și tu, Betleeme, țara lui Iuda,
Nu ești nicidecum cea mai neînsemnată dintre căpeteniile lui Iuda;
Căci din tine va ieși o Căpetenie,
Care va fi Păstorul poporului Meu Israel."

– Nu poate să fie adevărat, spuse băiatul aproape țipînd la ei. Cezar August cîrmuiește Israelul și toată lumea cunoscută.

Dar cei trei bărbați nu acordară atenție cuvintelor sale și își continuară drumul spre Betleem.

Băiatul, aflat în plin mister, o porni pe ultima porțiune a drumului spre casă. Deși cerul devenise negru ca smoala, ori de cîte ori își întorcea privirea spre Betleem, satul se distingea clar sub lumina strălucitoare a stelei. O luă din nou la goană spre casă și îi veni inima la loc cînd îi zări contururile în fața lui.

Cînd ajunse la poartă mare de lemn, bătu tare de mai multe ori. În cele din urmă apăru un centurion, cu sabia scoasă, ținînd o făclie aprinsă în mînă, vrînd să vadă cine îi tulbură garda. Cînd îl văzu pe băiat se încruntă.

– Tatăl tău e foarte furios. S-a întors la apusul soarelui și tocmai vroia să trimită o patrulă după tine.

Băiatul o zbughi pe lîngă centurion și alergă pînă în casă. Aici îl găsi pe tatăl său care se adresa unui sergent din gardă. Mama sa stătea lîngă el plîngînd.

Cînd își văzu fiul, tatăl strigă:

– Unde ai fost?

– La Betleem.

– Da, știu, dar de ce te-ai întors atît de tîrziu? Nu ți-am spus de nenumărate ori să vii acasă înainte de a se întuneca? Vino imediat în camera mea.

Băiatul se uită neputincios la mama lui care continua să plîngă, dar nu dintr-un sentiment de ușurare, și își urmă tatăl în camera sa. Sergentul din gardă îi făcu cu ochiul cînd trecu pe lîngă el, dar băiatul știa că nimic nu-l mai poate salva. Tatăl său intră înaintea lui și se așeză pe un taburet de piele de lîngă masa de scris. Apăru și mama, care rămase tăcută la ușă.

– Acum spune-mi exact unde ai fost și de ce ți-a trebuit atît de mult timp ca să te întorci. Ai grijă să-mi spui adevărul.

Băiatul se postă în fața tatălui său și îi povesti tot ce s-a întîmplat. Îi spuse cum s-a dus în sat și a ales cu grijă ce avea de cumpărat și cum a economisit în felul acesta jumătate din banii pe care îi dăduse mama. Cum pe drumul de întoarcere a văzut călare pe un măgar o femeie trupeșă, care a vrut să tragă la han, dar nu a găsit loc; explică de ce i-a dat produsele pe care le cumpărase. În continuare îi descrise pe păstorii care chiuiau și se băteau cu pumnul în piept pînă ce a apărut o lumină puternică pe cer și toți au căzut în genunchi păstrînd tăcere. În sfîrșit îi spuse tatălui de cei trei bărbați în veșminte scumpe care îl căutau pe Împăratul Împăraților.

Pe tată îl supărară spusele fiului său.

– Ce-i cu povestea asta? strigă el. Ia spune-mi, l-ai găsit pe Împăratul Împăraților?

– Nu, tată. Nu l-am găsit, răspunse el, uitîndu-se la tatăl său care se ridicase și începuse să măsoare camera în lung și în lat.

– Poate că există și o explicație mai simplă pentru faptul că fața și degetele tale sînt mînjite cu suc de rodii.

– Nu, tată. Am cumpărat o rodie în plus după ce am făcut toate cumpărăturile, și chiar și așa am reușit să economisesc un dinar de argint.

Băiatul îi dădu mamei moneda crezînd că acest lucru va confirma cele povestite de el. Dar la vederea monedei tatăl se înfurie și mai mult. Se opri din mers și se uită fix în ochii fiului său.

– Ai cheltuit celălalt dinar pentru tine și deci nu ai cu ce să-l justifici.

– Nu-i adevărat, tată, eu...

– Atunci îți mai dau o șansă, cu condiția să spui adevărul, zise tatăl său așezîndu-se din nou pe scaun. Dacă mă minți, băiatule, am să-ți trag o bătaie s-o ții minte toată viața.

– Ți-am spus deja adevărul, tată.

– Ascultă-mă atent, fiule. Noi ne-am născut romani, ne-am născut să stăpînim lumea, deoarece legile și obiceiurile noastre sînt verificate și prezintă încredere. Ele s-au bazat întotdeauna ferm pe o cinste absolută. Romanii nu mint niciodată; în aceasta constă forța noastră și slăbiciunea inamicilor noștri. De aceea noi conducem, iar alții sînt conduși. Și atîta timp cît lucrurile vor sta așa, Imperiul Roman nu va cădea. Înțelegi ce spun, fiul meu?

– Da, tată, înțeleg.

– Atunci vei înțelege și de ce este absolut necesar să spui adevărul.

– Dar, tată, nu am mințit.

– Atunci nu mai ai scăpare, spuse el cu mînie. Și nu-mi mai rămîne decît un singur mod de a trata această problemă.

Mama vroia să vină în ajutorul fiului său, dar știa că orice protest era inutil. Tatăl se ridică de pe scaun, își scoase cureaua cu care era încins peste mijloc și o îndoi lăsînd cataramele de alamă grele în partea exterioară. Îi porunci fiului să stea aplecat. Băiatul se supuse fără nici o ezitare; tatăl își ridică centura deasupra capului și lovi cu toată puterea în copil. Acesta nu tresări și nu crîcni deloc. Mama își întoarse privirea și începu să plîngă. După ce îi administră și a douăsprezecea lovitură, tatăl îi porunci să se ducă în camera sa. Băiatul ieși fără o vorbă și mama îl urmă supraveghindu-l în timp ce urca scările. Apoi se duse repede în bucătărie și luă niște ulei de măsline și alifii care, spera ea, îi vor alina fiului ei durerea provocată de răni. Cînd urcă în camera lui cu borcănelele, îl găsi deja culcat. Se duse lîngă pat și trase cearșaful. Băiatul se întoarse cu fața în jos, iar mama pregăti unguentele. Apoi îi ridică încet cămașa de noapte de teamă să nu-i mărească durerile. Îi privi trupul și nu-i veni să creadă.

Pe pielea băiatului nu era nici o urmă.

Își plimbă ușor degetele pe trupul lui și constată că avea o piele catifelată de parcă tocmai s-ar fi îmbăiat. Îl întoarse cu fața în sus, dar nu văzu nici un semn. Îl acoperi imediat cu cearșaful.

– Nu-i spune nimic lui tata și scoate-ți din minte ce-ai văzut pentru totdeauna, deoarece chiar și istorisirea acelor lucruri l-ar înfuria.

– Da, mamă.

Mama se aplecă și stinse lumînarea de lîngă pat; luă unguentele nefolosite și se îndreptă în vîrful picioarelor spre ușă. În prag, care era ușor luminat, se întoarse spre fiul ei și îl spuse:

– Pontius, acum știu că ai spus adevărul.

Un gentleman perfect

Nu l-aș fi cunoscut niciodată pe Edward Shrimpton dacă nu ar fi avut nevoie de un prosop. Stătea gol lîngă mine uitîndu-se uluit la o bancă din fața lui și bolborosind:

– Aș fi putut să jur că am lăsat blestematul ăla de prosop acolo.

Tocmai ieșisem din sauna înfășurat în prosoape, așa că am luat un prosop de pe umărul meu și i l-am dat. Mi-a mulțumit și mi-a întins mîna.

– Edward Shrimpton, a spus el zîmbind.

I-am luat mîna și mă întrebam cum trebuie să arătăm stînd acolo, în vestiarul sălii de gimnastică a Clubului Metropolitan, spre seară, doi bărbați în toată firea strîngîndu-ne mîinile, goi.

– Nu-mi amintesc să vă fi văzut la club pînă acum, a adăugat el.

– Nu, sînt un membru de dincolo de ocean.

– Aha, din Anglia. Ce vă aduce la New York?

– Am venit pentru o romancieră americană pe care editura mea ar vrea să o publice în Anglia.

– Și ați avut vreun succes?

– Da, cred că săptămîna aceasta voi încheia afacerea dacă agentul va înceta să încerce să mă convingă că autoarea lui este o combinație între Tolstoi și Dickens și deci trebuie să fie plătită corespunzător.

– Nici unul dintre cei doi nu a fost plătit prea bine, dacă memoria nu mă înșală, a spus Edward Shrimpton în timp ce-și freca energic spatele cu prosopul.

– Același lucru l-am spus și eu agentului, care însă a contracarat amintindu-mi că editura mea l-a publicat pe Dickens inițial.

– Vă sugerez, a spus Edward Shrimpton, să-i *amintiți* că rezultatul final s-a dovedit profitabil pentru toți cei interesați.

– Am făcut-o, dar mă tem că acest agent este mai interesat de „clipa de față" decît de posteritate.

– Ca bancher, acesta e un sentiment pe care cu greu aș putea să-l dezaprob, deoarece: singurul lucru pe care îl avem în comun cu editorii este faptul că întotdeauna clienții noștri încearcă să ne spună o poveste minunată.

– Poate că ar trebui să scrieți una din ele pentru mine? am spus eu politicos.

– Doamne ferește, cred că sînteți sătul de cît vi se spune că viața fiecăruia dintre noi este un roman, așa că mă grăbesc să vă asigur că nu este și cazul meu.

Am rîs, căci era reconfortant să nu fii informat de către o cunoștință nouă că memoriile ei, dacă ar găsi timpul necesar să le scrie, ar deveni peste noapte un *best-seller*.

– Poate că în viața dvs. există o poveste interesantă, dar nu sînteți conștient de acest lucru, am sugerat eu.

– Dacă așa stau lucrurile, mă tem că nu am băgat-o în seamă.

Dl Shrimpton a intrat într-o cabină să se îmbrace și după un timp a ieșit și mi-a înapoiat prosopul. După aprecierea mea era înalt de aproape un metru optzeci și cinci. Purta un costum cu dungi subțiri, caracteristic bancherilor din Wall Street. Cu toate că era aproape chel, avea un fizic remarcabil pentru un bărbat care probabil trecuse bine de șaizeci de ani. Doar mustața albă stufoasă îi trăda vîrsta adevărată, dar avea mai degrabă aerul unui colonel englez în retragere decît al unui bancher new-yorkez.

– Stați mult în New York? a întrebat el în timp ce scotea din buzunarul interior al hainei un etui de piele. Acesta conținea o pereche de ochelari cu lentile în formă de semilună pe care și i-a pus pe vîrful nasului.

– Doar săptămîna aceasta.

– Sînteți cumva liber mîine ca să luăm masa de prînz împreună? a întrebat el uitîndu-se pe deasupra ochelarilor.

– Da. Oricum n-aș mai putea suporta încă un prînz cu agentul acela.

– Foarte bine, atunci ce-ar fi să ne întîlnim și să-mi povestiți în continuare acțiunea dramatică de capturare a autoarei americane?

– Și poate că am să descopăr că la urma urmei și în viața dvs. există o poveste demnă de a fi scrisă.

– Nici o speranță, a spus el, ați paria pe un perdant dacă v-ați bizui pe aceasta, și mi-a întins din nou mîna. Ora unu, sufrageria membrilor clubului, vă aranjează?

– Ora unu, sufrageria membrilor clubului, am repetat eu.

În timp ce părăsea vestiarul, m-am dus la oglindă să-mi strîng cravata. În seara aceea luam cina cu Eric McKenzie, un prieten editor, cel care mi-a propus la vremea respectivă să fiu membru al clubului. Ca să fiu mai exact, Eric McKenzie era mai degrabă prietenul tatălui meu. Ei se cunoscuseră înainte de război într-un concediu petrecut în Portugalia, și atunci cînd am fost ales membru al clubului, curînd după retragerea tatălui meu, Eric și-a asumat sarcina de a lua masa cu mine ori de cîte ori mă aflam în New York. Cei din generația părinților văd întotdeauna în tine un copil de care trebuie să aibă în permanență grijă. Întrucît era un contemporan al tatălui meu, Eric trebuia să aibă aproape șaptezeci de ani. Cu toate că era cam tare de o ureche și ușor adus de spate, era întotdeauna amuzant și constituia o companie plăcută, chiar dacă mă întreba mereu dacă știam că bunicul său a fost scoțian.

În timp ce-mi puneam ceasul la mînă, am realizat că Eric trebuia să sosească în cîteva minute. Mi-am

pus haina și m-am dus în hol ca să constat că el mă aștepta deja. Își omora timpul citind anunțurile depășite ale clubului. Din cîte am observat eu, poți conta pe faptul că americanii vin sau mai devreme sau mai tîrziu; niciodată la timp. M-am oprit și m-am uitat la bărbatul gîrbovit, al cărui păr, cu excepția cîtorva șuvițe, încărunțise complet. Costumul lui format din trei piese avea un nasture lipsă la haină, ceea ce mi-a amintit că soția lui murise cu un an înainte. După o altă strîngere de mînă prietenească și urări de bun venit, am luat liftul pînă la etajul doi și ne-am dus în sala de mese.

Sala de mese a Clubului Metropolitan este foarte puțin diferită de cea a oricărui alt club de bărbați. O mulțime de scaune vechi îmbrăcate în piele, covoare vechi, portrete vechi și membri vechi. Un chelner ne-a condus într-un colț la o masă de la care se vedea Central Park. Am făcut comanda, după care am vorbit despre toate subiectele pe care le discut de obicei cu o cunoștință pe care apuc s-o văd doar de două ori pe an – familie, copii, prieteni comuni, muncă; baseball și cricket. Cînd am ajuns la cricket am ajuns și la cafea, astfel că ne-am retras în celălalt capăt al camerei și ne-am instalat confortabil în fotolii. La cafea am comandat și două coniacuri. Eric și-a scos tacticos un trabuc cubanez. Deși pe etichetă scria că sînt trabucuri din Indiile de Vest, știam că sînt cubaneze, deoarece eu i le-am adus de la o tutungerie din St. James's, Piccadily, care e specializată în schimbarea etichetelor pentru clienții ei americani. M-am gîndit deseori că trebuie să fie singura prăvălie din lume care schimbă etichetele cu unicul scop de a face ca un produs superior să apară inferior. Sînt sigur că negustorul meu de vinuri procedează tocmai pe dos.

În timp ce Eric încerca să-și aprindă trabucul, mi-am plimbat privirea prin încăpere și deodată mi-au căzut ochii pe un panou care era pe peretele din fața mea. Mai exact, era o placă de lemn frumos lustruită, pe care erau pictate cu litere cursive aurite numele celor care au cîștigat de-a lungul anilor Campionatul de Table al clubului. M-am uitat în treacăt pe listă, căci nu mă așteptam să văd vreun nume cunoscut,

cînd deodată am dat peste numele Edward Shrimpton. Cîndva, pe la sfîrșitul anilor treizeci, a fost pe locul doi.

– Ce interesant, am spus eu.

– Ce anume? a întrebat Eric, învăluit într-un nor de fum de parcă ar fi fost în Gara Centrală.

– Edward Shrimpton a fost pe locul doi în Campionatul de Table al clubului de pe la sfîrșitul anilor treizeci. Mîine iau masa cu el.

– N-am știut că-l cunoști.

– L-am cunoscut abia azi după-amiază, și i-am explicat în ce împrejurări.

Eric a rîs și s-a întors să vadă panoul. Apoi adăugă, oarecum misterios:

– A fost o noapte pe care n-am s-o uit probabil niciodată.

– De ce? am întrebat.

Eric ezită și păru nesigur pe el înainte de a continua:

– A trecut prea multă vreme ca să mai intereseze pe cineva acum. Făcu din nou o pauză. În timp ce trăgea din trabuc, scrumul fierbinte căzu pe jos și arse covorul, adăugînd încă o urmă la cele care formau deja un model *sui generis*. Cu puțin înainte de război, a spus el, Edward Shrimpton era printre cei mai buni șase jucători de table din lume. De fapt, cam în vremea aceea a cîștigat campionatul mondial neoficial de la Monte Carlo.

– Și nu a putut să cîștige campionatul clubului?

– „Nu a putut" ar fi greșit spus, dragul meu. „Nu a cîștigat" ar fi mai corect. Eric a căzut într-o altă tăcere, evident preocupat de ceva.

– Vrei să-mi explici de ce? am întrebat eu, sperînd că va continua, sau mă lași ca pe un copil care vrea să afle cine l-a omorît pe Cocoșul Roșu?

– Toate la timpul lor, dar dă-mi voie mai întîi să-mi aprind din nou blestematul ăsta de trabuc.

Am tăcut și după ce a aprins patru bețe de chibrituri la rînd, a spus:

– Înainte de a începe, uită-te la bărbatul acela care stă acolo la masa din colț cu o tînără blondă.

M-am întors și m-am uitat în direcția respectivă. Am văzut un bărbat care tocmai ataca o friptură impresionantă. Arăta cam de aceeași vîrstă cu Eric și era îmbrăcat într-un costum elegant, care însă nu reușea să ascundă faptul că avea probleme cu silueta: numai croitorul i-a zîmbit probabil mulțumit. În fața lui stătea o blondă neatrăgătoare, foarte slabă, care avea cam jumătate din vîrsta lui.

– Ce pereche nepotrivită. Cine sînt?

– Harry Newman cu a patra nevastă. Toate sînt la fel. Mă refer la soții – păr blond, ochi albaștri, slăbănoage și mute. N-am să înțeleg niciodată de ce mai divorțează un bărbat dacă apoi se însoară cu o copie la indigo a originalului.

– Ce legătură au toate astea cu Edward Shrimpton? am întrebat eu încercînd să-l fac pe Eric să nu se abată de la subiect.

– Ai răbdare, a spus gazda mea în timp ce-și aprindea din nou trabucul. La vîrsta ta ai mult mai mult timp de pierdut decît mine.

Am ridicat rîzînd paharul de coniac de pe masă și ținîndu-l în mîinile făcute căuș am început să rotesc licoarea în el.

– Harry Newman, a continuat Eric, pe care aproape nu-l mai vedeam din cauza fumului, a fost cel care l-a bătut pe Edward Shrimpton în finala campionatului de club din acel an, deși, la drept vorbind, el n-a atins niciodată clasa lui Edward.

– Explică-mi de ce, am spus eu în timp ce priveam panoul pentru a vedea dacă într-adevăr numele lui Newman îl preceda pe cel al lui Edward Shrimpton.

– Ei bine, a spus Eric, după semifinală, pe care Edward a cîștigat-o ușor, ne-am zis cu toții că finala va fi o formalitate. Harry era un jucător foarte bun. Eu pierdusem cu el în semifinale, dar știam că nu poate spera să iasă învingător în confruntarea cu Edward Shrimpton. Finala de la club este cîștigată de cel care face primul douăzeci și unu de puncte, și dacă atunci m-ar fi întrebat cineva care este pronosticul meu, aș fi răspuns că rezultatul va fi probabil 21 la 5 în

favoarea lui Edward. Afurisit trabuc, a spus el, și l-a aprins, pentru a patra oară.

Am așteptat din nou plin de nerăbdare.

– Finala se ține întotdeauna sîmbătă seara, și bietul Harry de colo, a spus Eric, arătînd cu trabucul spre colțul îndepărtat al camerei, în timp ce scrumul cădea din nou pe covor, despre care toți credeam că îi merg bine afacerile în domeniul asigurărilor, primise chiar în dimineața de luni, înainte de finală, o notă prin care i se anunța falimentul – aș putea să adaug că nu era vina lui. Asociatul lui încasase bani în contul lui Harry fără știrea acestuia, a dispărut, și l-a lăsat pe el să achite facturile. Toată lumea la club îl compătimea.

Joi, presa a aflat de povestea asta, și în plus a scris că nevasta lui Harry a fugit cu asociatul. Harry nu s-a arătat la club toată săptămîna, iar unii dintre noi ne întrebam dacă nu va da înapoi și îl va lăsa pe Edward să cîștige prin neprezentare, căci oricum rezultatul era știut dinainte. Dar Comitetul Jocurilor nu a primit nimic de la Harry în sensul că întrecerea nu va mai avea loc, astfel că s-a procedat ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. În seara finalei am cinat cu Edward Shrimpton aici la club. Era într-o formă excelentă. A mîncat foarte puțin și n-a băut decît un pahar cu apă. Dacă m-ai fi întrebat atunci n-aș fi pariat nici un penny pe Harry Newman, chiar dacă șansele ar fi fost de zece la unu pentru el.

Am cinat cu toții sus la etajul trei. Comitetul hotărîse ca această cameră să fie eliberată și să se pună șaizeci de scaune în patrulater în jurul mesei de joc. Finala trebuia să înceapă la ora nouă. La nouă fără douăzeci nu mai era nici un loc liber. Se stătea și în picioare pe două rînduri în spatele patrulaterului format de scaune: nu aveam șansa în fiecare zi să vedem un campion mondial în desfășurare. La nouă fără cinci Harry încă nu apăruse și unii membri ai clubului începuseră să dea semne de nerăbdare. Cînd a bătut de ora nouă, arbitrul s-a dus la Edward și i-a spus ceva. Edward a clătinat din cap că nu este de acord și s-a îndepărtat. Tocmai în clipa cînd mă gîndeam că

arbitrul va trebui să fie ferm și să-i atribuie meciul lui Edward, a intrat în cameră Harry, elegant îmbrăcat, într-un smoching cu cîteva numere mai mici decît cel pe care-l poartă în seara asta. Edward s-a dus direct la el, i-a strîns mîna călduros și s-au instalat la masa din mijlocul camerei. De la prima aruncare a zarurilor s-a creat o stare de tensiune în jurul meciului. Membrii clubului așteptau să vadă cum se va descurca Harry în jocul de deschidere.

Trabucul intermitent s-a stins din nou. M-am aplecat și i-am aprins un chibrit.

– Mulțumesc, dragul meu. Unde am rămas? A, da, la primul joc. Ei bine, cu greu a reușit Edward să cîștige primul joc. Mă întrebam dacă nu cumva nu se concentra suficient sau dacă nu se relaxase puțin prea mult în așteptarea adversarului. În al doilea joc Harry a avut noroc la zar și a cîștigat destul de ușor. Din acel moment a început o luptă aprigă, și atunci cînd scorul a ajuns la 11–9 în favoarea lui Edward tensiunea din cameră a devenit de-a dreptul electrizantă. La al nouălea joc am început să-l urmăresc mai atent pe Edward și am observat că a acceptat să fie atras într-un joc de apărare, o mică greșeală de raționament pe care numai un jucător experimentat ar fi depistat-o. Mă întrebam cîte alte erori subtile a mai făcut fără ca eu să le fi observat. Harry a cîștigat și al nouălea joc astfel că s-a ajuns la scorul de 18–17 în favoarea sa. Urmărind cu și mai multă atenție am văzut că Edward a făcut exact atît cît trebuia ca să cîștige al zecelea joc și, după o dublă pe care a jucat-o nesăbuit, a făcut exact atît cît trebuia ca să piardă al unsprezecelea joc, aducînd scorul la egalitate, 20–20, astfel că totul depindea acum de ultimul joc. Jur că nimeni n-a plecat din cameră în seara aceea; toată lumea s-a ridicat în picioare; unii s-au urcat pe pervazul ferestrelor. În cameră plutea un abur de băutură, iar fumul de țigară era atît de gros că puteai să-l tai cu cuțitul, și totuși, cînd Harry a ridicat paharul cu zaruri pentru ultimul joc, se putea auzi răpăitul cubulețelor de fildeș înainte de a fi aruncate. Harry a avut un zar bun în acel ultim

joc și Edward a făcut doar o mică greșeală, de felul celei pe care am reușit s-o depistez mai înainte; dar a fost suficient ca Harry să cîștige jocul, meciul și campionatul. După ultima aruncare a zarurilor, toți cei din cameră, inclusiv Edward, s-au sculat în picioare și l-au ovaționat pe campion.

– Oare ceilalți membri ai clubului și-au dat seama ce s-a întîmplat de fapt în seara aceea?

– Nu, nu cred, spuse Eric. Și cu siguranță Harry Newman nu și-a dat seama. Toată lumea spunea că niciodată n-a jucat Harry atît de bine și că este un campion vrednic de laudă, cu atît mai mult cu cît strădania lui a avut loc în condiții grele.

– Edward a comentat în vreun fel?

– Da, a zis că de la Monte Carlo a fost cel mai greu meci al lui și că nu vroia decît să spere că i se va da posibilitatea să-și ia revanșa în anul următor.

– Dar nu i s-a dat, am spus eu uitîndu-mă iarăși la panou. N-a cîștigat niciodată campionatul organizat în cadrul clubului.

– Este adevărat. După ce Roosevelt a insistat să vă ajutăm pe voi cei din Anglia, clubul n-a mai ținut nici o competiție pînă în 1946, și Edward, care luptase în război, pierduse orice interes pentru jocul respectiv.

– Dar Harry?

– O, Harry. Harry n-a mai privit înapoi după cîștigarea campionatului; cred că a făcut o mulțime de tranzacții în seara aceea la club. Într-un an a ajuns din nou la o situație bună și și-a găsit chiar și o altă blondă atrăgătoare.

– Ce spune Edward despre rezultat acum, după treizeci de ani?

– A rămas un mister pînă în ziua de azi. În toată această perioadă nu l-am auzit niciodată făcînd vreo referire la meciul acela.

Eric a terminat de fumat trabucul și a pus chistocul într-o scrumieră în care nu era nici urmă de scrum. Este limpede că trabucul a acționat ca un semnal care i-a amintit că era timpul să mergem acasă. S-a ridicat cu puțină greutate și am coborît cu el pînă la ușa de la intrare.

– La revedere, băiete, spuse el, transmite-i lui Edward urări de bine mîine cînd iei masa de prînz cu el. Și ține minte, nu încerca să joci table cu el. Te-ar bate și acum.

A doua zi am sosit în holul de la intrare cu cîteva minute înainte de ora fixată, nefiind sigur dacă Edward Shrimpton făcea parte din categoria americanilor care vin devreme sau a celor care vin tîrziu. Cînd a bătut ora unu el a intrat pe ușă: există întotdeauna excepții de la regulă. Am hotărît să mergem direct la masă, deoarece avea o întîlnire în Wall Street la două și jumătate. Ne-am urcat într-un lift aglomerat și am apăsat pe butonul nr. 3. Ușile s-au închis ca o armonică obosită și cel mai încet lift din America a urcat pînă la etajul doi.

Cînd am intrat în sufragerie m-am amuzat să-l văd pe Harry Newman tot acolo, atacînd o altă friptură, în timp ce micuța blondă ciugulea dintr-o salată. El l-a salutat cu un gest larg pe Edward Shrimpton, care a răspuns la salut dînd prietenos din cap. Ne-am așezat la o masă în centrul camerei și am studiat lista de bucate. Meniul zilei consta în friptură și plăcintă cu rinichi, ceea ce era cazul, probabil, în jumătate din cluburile de bărbați din lume. Edward a notat comanda noastră cu un scris frumos și citeț pe o bucată de hîrtie adusă de chelner.

M-a întrebat despre autoarea după care umblam și a făcut cîteva comentarii pertinente cu privire la lucrările ei anterioare, la care am răspuns cît am putut de bine, încercînd în același timp să fac un plan pentru a-l face să vorbească despre campionatul de table de dinainte de război, un subiect care, după părerea mea, ar fi constituit o povestire mult mai bună decît tot ce scrisese autoarea respectivă pînă atunci. Dar Edward n-a vorbit niciodată despre el în timpul mesei, așa încît începusem să disper. În cele din urmă, uitîndu-mă la panoul de pe perete, i-am spus cu stîngăcie:

– Văd că ați fost pe locul doi în campionatul de table care s-a desfășurat chiar înainte de izbucnirea războiului. Ați fost, desigur, un jucător excelent.

– Nu, nu tocmai, a replicat el. Puțini se preocupau de table pe vremea aceea. Astăzi este o cu totul altă atitudine. Tinerii ăștia iau jocul în serios.

– Ce părere aveți despre campion? am spus eu încercîndu-mi norocul.

– Harry Newman? – A fost un jucător remarcabil. Juca foarte bine mai ales sub presiune. Este domnul care ne-a salutat cînd am intrat în cameră. Uitați-l acolo în colț cu soția.

Am privit docil spre masa domnului Newman, dar gazda mea n-a mai adăugat nimic, astfel că am renunțat. Am comandat două cafele și așa s-ar fi sfîrșit povestea lui Edward dacă Harry Newman și soția lui nu ar fi venit direct la noi după ce și-au terminat prînzul. Edward s-a ridicat mult mai repede decît mine, cu toate că eram cu douăzeci de ani mai tînăr. Harry Newman părea și mai solid cînd stătea în picioare, iar soțioara lui blondă părea mai degrabă desertul decît consoarta lui.

– Ed, a spus el plin de exuberanță, ce mai faci?

– Mulțumesc bine, Harry, a replicat Edward. Îți prezint pe invitatul meu.

– Încîntat de cunoștință, a spus el. Rusty, de mult vroiam să-l cunoști pe Ed Shrimpton pentru că ți-am vorbit de atîtea ori despre el.

– Chiar ai făcut-o, Harry? a rostit ea cu voce pițigăiată.

– Desigur. Doar îți amintești, scumpa mea. Ed este acolo, pe panoul de onoare al jucătorilor de table, a spus el arătînd cu degetul spre placa respectivă. Înaintea lui este doar un nume și acela este al meu. Și unde mai pui că Ed era campion mondial pe vremea aceea. Nu-i așa, Ed?

– Așa-i, Harry.

– Prin urmare presupun că eu ar fi trebuit să fiu campion mondial în anul acela, nu ești de aceeași părere?

– N-aș putea să te contrazic, a replicat Edward.

– În acea zi mare, Rusty, cînd lucrurile se puneau foarte serios, iar eu mă aflam sub o mare presiune, l-am bătut fără drept de apel.

Eu n-am scos o vorbă deși nu credeam nimic din ce spunea, iar Edward Shrimpton nu l-a contrazis nici acum.

– Trebuie să mai jucăm o dată de dragul vremurilor de odinioară, Ed, a continuat grăsanul. Ar fi amuzant să vedem dacă ai putea să mă bați acum. Fii atentă, Rusty, în ultimul timp mi-au cam ruginit balamalele*. A rîs tare de propria sa glumă, dar fața consoartei sale a rămas fără nici o expresie. Mă întrebam cît va mai dura pînă cînd va apărea a cincea doamnă Newman.

– Mă bucur că te-am văzut din nou, Ed. Ai grijă de tine.

– Mulțumesc, Harry, spuse Edward.

După ce Newman și soția lui au plecat ne-am așezat din nou la masă. Cafeaua ni se răcise așa că am comandat alta. Camera era aproape goală. Cînd am turnat cafeaua din cafetieră în cești, Edward s-a aplecat spre mine conspirativ și mi-a șoptit:

– Acum există o poveste grozavă pentru un editor ca dumneata, a spus el. Mă refer la adevărul adevărat despre Harry Newman.

Am ciulit urechile deoarece îmi închipuiam că o să-mi spună versiunea lui cu privire la ceea ce s-a întîmplat realmente la acel campionat de table antebelic, în urmă cu peste treizeci de ani.

– Zău? am spus eu inocent.

– O, da, a zis Edward. Nu a fost atît de simplu cum ți-ai putea închipui. Înainte de război Harry a fost adus într-o situație foarte grea de partenerul lui de afaceri, care i-a furat nu numai banii, dar și nevasta. Chiar în săptămîna în care era la pămînt a cîștigat campionatul de table al clubului, a lăsat de o parte toate necazurile și, în ciuda dificultăților, a avut o revenire spectaculoasă. Știi, acum este foarte bogat. Nu ești de acord că povestea asta ar fi teribil de interesantă?

---

* Joc de cuvinte: *rusty* (engl.) – ruginit (*n.t.*).

O aventură de o noapte

Cei doi bărbați s-au întîlnit prima dată la vîrsta de cinci ani, cînd au fost așezați în aceeași bancă la școală pentru simplul motiv că numele lor, Thompson și Townsend, veneau unul după altul în catalogul clasei. Au devenit curînd prieteni foarte buni, o legătură care la vîrsta aceea este mai puternică decît o căsătorie. După ce au absolvit școala primară, au intrat la liceul local, unde nu a existat nici un Timpson, Tooley sau Tomlinson care să-i despartă. După ce au urmat șapte ani în acea instituție de învățămînt, au ajuns la o vîrstă cînd trebuiau să hotărască dacă să-și ia o slujbă sau să se ducă la universitate. Au optat pentru aceasta din urmă pe motiv că munca trebuie amînată pînă în ultimul moment posibil. Din fericire, amîndoi aveau suficientă materie cenușie și inteligență nativă ca să poată intra la Universitatea Durham pentru a studia engleza.

În timpul studenției relațiile dintre ei s-au dovedit la fel de prietenoase ca și în școala primară. Amîndurora le plăceau engleza, tenisul, cricketul, mîncarea bună și fetele. Noroc că în ultima din aceste predilecții gusturile lor difereau în privința unor detalii. Michael, un bărbat de un metru optzeci și șapte, suplu, cu un păr negru cîrlionțat, prefera blondele înalte, piептoase, cu ochi albaștri și picioare lungi. Lui Adrian, un bărbat îndesat, de un metru șaptezeci și șapte, cu un păr blond lins, îi plăceau fetele mici, zvelte, brunete și cu

ochi negri. Astfel, ori de cîte ori Adrian cunoștea o fată care îl interesa pe Michael sau vice-versa, fie că era studentă sau chelneriță, fiecare din ei era bucuros să exagereze virtuțile prietenului său. În felul acesta, au petrecut trei ani idilici la unison în universitate, cîștigînd considerabil mai mult decît o licență. Întrucît nici unul dintre ei nu i-a impresionat pe examinatori suficient pentru a mai petrece doi ani expunîndu-și teoriile în vederea obținerii doctoratului, ei nu au mai putut evita lumea reală.

Legați între ei ca doi gemeni, și-au părăsit locurile natale și au plecat la Londra spre a-și face un loc în viață. Michael a intrat la BBC ca stagiar, în timp ce Adrian s-a angajat la Benton & Bowles, agenția internațională de publicitate, ca ajutor de contabil. Au făcut rost de un mic apartament în Earl's Court Road pe care l-au zugrăvit în oranj și cafeniu și au început să ducă o viață de tineri burlaci, căci fără îndoială așa se considerau.

Cei doi bărbați au dus încă cinci ani această viață fericită de celibatari pînă ce fiecare s-a îndrăgostit de cîte o fată care îndeplinea cerințele lor speciale. În cîteva săptămîni s-au căsătorit amîndoi: Michael cu o blondă înaltă, cu ochi albaștri, pe care a întîlnit-o pe cînd juca tenis la Clubul Hurlingham; Adrian cu o fată zveltă, cu ochi negri, brunetă, contabilă la firma Kellogg's Cornflakes. Amîndoi își îndeplineau foarte bine îndatoririle de soți și amîndoi au procreat cîte trei copii la interval de un an; și în această privință s-au diferențiat, dar numai în detalii, Michael avînd doi băieți și o fată, Adrian două fete și un băiat. Fiecare din ei a devenit nașul primului fiu născut al celuilalt.

Căsătoriile nu i-au despărțit, ei continuînd să-și vadă de vechile obiceiuri: jucau cricket împreună la sfîrșit de săptămînă în timpul verii și fotbal iarna, fără a mai vorbi de mesele de prînz regulate pe care le luau în cursul săptămînii.

După ce a sărbătorit zece ani de căsnicie, Michael, care era acum un producător respectabil la Thames

Television, i-a mărturisit oarecum timid lui Adrian că a avut o primă aventură: nu a putut să reziste unei blonde înalte, bine făcute, de la serviciul de steno-dactilografie, care îi oferea mai mult decît o stenografiere cu șaptezeci de cuvinte pe minut. Doar cîteva săptămîni mai tîrziu, și Adrian, acum director managerial respectabil la Pearl & Dean, a călcat strîmb, punînd ochii pe o ziaristă din Fleet Street, care vroia să obțină niște informații secrete despre una din companiile pe care le reprezenta el. La fiecare întîlnire ea își percepea taxa. Curînd cei doi bărbați și-au reluat vechile obiceiuri. Orice ajutor pe care și-l puteau da unul altuia era oferit cu generozitate, fără să se creeze conflicte de interese, căci aveau gusturi diferite. Căsniciile lor nu aveau de suferit – sau cel puțin așa se convingeau unul pe celălalt – și la vîrsta de treizeci și cinci de ani, după ce au trecut cu bine prin tumultuoșii ani șaizeci, au intrat în anii șaptezeci hotărîți să ia cît mai mult de la viață.

La începutul acelui deceniu, Thames Television a decis să-l trimită pe Michael în America pentru a face un film ABC despre viața la New York. Filmul era destinat telespectatorilor britanici. Lui Adrian, care a vrut întotdeauna să vadă coasta de est a Americii, nu i-a fost greu să aranjeze o excursie în aceeași perioadă pretextînd că era necesar să facă niște cercetări mai serioase decît se fac de obicei pentru o companie de tutun anglo-americană. În săptămîna pe care au petrecut-o împreună la New York cei doi bărbați s-au distrat de minune, punctul culminant constituindu-l o petrecere dată de ABC în ultima seară pentru vizionarea formei finale a filmului lui Michael despre New York, intitulat „Opiniile unui englez despre *Big Apple*".

Cînd Michael și Adrian au sosit la studiourile ABC petrecerea era deja în toi. Au intrat împreună în sală, cu intenția de a bea ceva și de a pleca mai devreme, pentru că a doua zi urmau să se întoarcă în Anglia.

Au depistat-o exact în același moment.

Era de înălțime medie, bine făcută, cu niște ochi verzi languroși și cu un păr acaju – o combinație frapantă între gusturile fanteziste ale celor doi bărbați. Într-o clipă fiecare din ei știa exact unde dorea să petreacă acea noapte și, înarmați cu două minți, dar cu o singură idee, au pornit hotărîți la atac.

– Salut, mă numesc Michael Thompson.

– Salut, replică ea. Eu sînt Debbie Kendall.

– Iar eu sînt Adrian Townsend.

Ea le-a întins mîna și s-au repezit amîndoi s-o apuce. Întrețînîndu-se cu ea cînd unul, cînd altul, au descoperit pînă la sfîrșitul petrecerii că Debbie Kendall era angajată la ABC ca regizor pentru emisiunea de actualități de seară. Era divorțată și avea doi copii care locuiau cu ea în New York. Dar nici unul dintre cei doi bărbați n-a reușit s-o impresioneze cît de cît, chiar dacă fiecare s-a străduit din răsputeri să arate că este superior celuilalt; amîndoi au făcut pe grozavii într-un mod dezgustător și au ajuns aproape să se încaiere cînd noua companioană vroia să i se aducă ceva de mîncare sau de băut. În absență fiecare își bîrfea prietenul cel mai bun într-un mod subtil, plin de perfidie.

– Adrian ar fi un băiat simpatic dacă n-ar bea, spuse Michael.

– Un tip grozav Michael, cu o nevastă foarte drăguță și cu trei copii adorabili, zise Adrian.

Au escortat-o amîndoi pe Debbie pînă acasă și călcîndu-și pe inimă au părăsit-o la treptele de la ușa de intrare a locuinței ei din Strada 68. Ea i-a sărutat pe cei doi ușor pe obraji, le-a mulțumit și le-a zis noapte bună. Ei s-au întors la hotel în tăcere.

Cînd ajunseră în camera lor de la etajul nouăsprezece al hotelului Plaza, Michael fu cel care vorbi primul.

– Îmi pare rău, spuse el. M-am purtat prostește.

– Și eu m-am comportat la fel, spuse Adrian, nu se cade să ne batem pentru o femeie. N-am fi făcut-o niciodată în trecut.

– Așa e, spuse Michael. Și atunci de ce nu am ajunge la un compromis onorabil?

– Ce sugerezi?

– Întrucît plecăm amîndoi mîine dimineață la Londra, să stabilim că oricare dintre noi se întoarce primul...

– Perfect, spuse Adrian și își strînseră mîinile în semn că au încheiat tîrgul, ca și cînd ar fi jucat din nou o partidă de cricket la școală și ar fi trebuit să decidă cine să lovească mingea primul. O dată afacerea încheiată s-au culcat și au căzut într-un somn adînc.

După ce au ajuns la Londra amîndoi au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a găsi un pretext să se întoarcă la New York. Nici unul n-a contactat-o pe Debbie Kendall prin telefon sau prin vreo scrisoare deoarece asta ar fi încălcat înțelegerea intervenită între ei, dar cînd săptămînile au devenit luni amîndoi au început să-și piardă speranța. Se părea că nici unuia nu i se va da posibilitatea să se întoarcă la New York. Dar iată că Adrian fu invitat la Los Angeles pentru a vorbi la o conferință consacrată mijloacelor de comunicare în masă. Nu-și mai încăpea în piele de mulțumit ce era. Își făcea socoteala că în drumul de înapoiere spre Londra se va putea opri la New York. Dar Michael a descoperit că Liniile Aeriene Britanice ofereau bilete ieftine pentru soțiile care își însoțeau bărbații în călătoriile de afaceri: prin urmare Adrian nu se mai putea întoarce via New York. Michael a scos un oftat de ușurare, care a devenit un strigăt de triumf atunci cînd a fost ales pentru a pleca la Washington și a face un reportaj despre alocuțiunea adresată Congresului de către președinte. El i-a sugerat șefului Departamentului Emisiuni Externe că ar fi bine ca în drum spre casă să se oprească la New York pentru a întări legăturile pe care le stabilise în prealabil cu ABC. Șeful Departamentului Emisiuni Externe a fost de acord, dar i-a atras atenția lui Michael că trebuie să se

întoarcă în ziua imediat următoare pentru a face reportajul privind deschiderea Parlamentului.

Adrian i-a telefonat soției lui Michael și i-a spus despre călătoriile ieftine în Statele Unite atunci cînd îți însoțești bărbatul.

– Ce drăguț din partea ta că te-ai gîndit la mine, Adrian, dar, din păcate, nu ni se dă niciodată liber de la școală în timpul trimestrului și oricum, adăugă ea, mi-e o frică teribilă să merg cu avionul.

Michael a dovedit foarte multă înțelegere pentru fobia neveste-sii și s-a dus să cumpere un singur bilet.

Michael a plecat cu avionul la Washington în lunea următoare și a sunat-o pe Debbie Kendall din camera de hotel, întrebîndu-se dacă ea își va mai aminti de cei doi fanfaroni englezi cu care a avut o scurtă întîlnire în urmă cu cîteva luni, iar în caz că își amintea, dacă își va da seama care din ei este el. A făcut numărul cu teamă. Se auzea sunînd. Oare era acasă, oare era măcar în New York? În sfîrșit s-a auzit un declic și a răspuns o voce suavă.

– Salut, Debbie, la telefon Michael Thompson.

– Salut, Michael. Ce surpriză plăcută. Ești în New York?

– Nu, în Washington, dar vreau să vin și la New York. Ești cumva liberă joi ca să luăm cina împreună?

– Stai să mă uit în agendă.

Michael aștepta cu sufletul la gură. I se părea că durează ore întregi.

– Da, ar fi foarte bine.

– Excelent! Pot să vin să te iau la ora opt?

– Da, mulțumesc, Michael. Aștept cu nerăbdare să te văd.

Încurajat de acest prim succes, Michael i-a trimis imediat o telegramă de compătimire lui Adrian exprimîndu-și regretul pentru pierderea pe care a suferit-o. Adrian nu a răspuns.

Joi după-amiază, de îndată ce a terminat reportajul despre discursul președintelui, Michael a luat un tren suburban pînă la New York. După ce s-a instalat la hotel – de data aceasta insistînd să i se dea o cameră cu pat dublu pentru cazul în care copiii lui Debbie erau acasă –, a făcut o baie pe-ndelete și s-a bărbierit încet, tăindu-se de două ori și dîndu-și cu puțin prea mult aftershave. Și-a răvășit toate lucrurile pînă ce s-a hotărît ce cravată, cămașă și costum să-și pună ca să arate mai bine. După ce s-a îmbrăcat, s-a studiat în oglindă, pieptănîndu-și cu grijă părul proaspăt spălat astfel încît șuvițele lungi și subțiri să acopere porțiunile unde părul începea să se rărească. După o ultimă verificare, a ajuns la convingerea că arăta mai tînăr decît cei treizeci și opt de ani ai săi. Apoi Michael a luat liftul pînă la parter. Ieșind din hotelul Plaza, a nimerit în plin Fifth Avenue iluminat de neon și, vesel, a luat-o spre Strada 68. Pe drum a cumpărat un buchet de trandafiri de la o florărie situată la încrucișarea Străzii 68 cu Madison Avenue și, fredonînd o melodie, a pornit din nou plin de încredere. La opt și cinci minute a ajuns la ușa de la intrare a casei placate cu gresie în care stătea Debbie Kendall.

Cînd i-a deschis ușa, Michael a constatat că este chiar mai frumoasă decît și-o amintea. Purta o rochie albastră lungă cu volane de mătase albă la guler și la mansete. Rochia îl acoperea tot trupul, de la gît pînă la glezne, și cu toate acestea era extrem de atrăgătoare. Nu era aproape deloc fardată, cu excepția unui strat subțire de ruj pe buze pe care Michael își pusese deja în gînd să-l înlăture. Ochii ei verzi străluceau.

– Spune ceva, spuse ea zîmbind.

– Arăți extraordinar, Debbie, a fost tot ce a putut să îngaime în timp ce-i oferea trandafirii.

– Ce drăguț din partea ta, replică ea și-l invită înăuntru.

Michael a urmat-o în bucătărie unde ea a mai tăiat din tulpinele lungi ale florilor și le-a aranjat într-o vază

de porțelan. Apoi l-a condus în living unde a pus trandafirii pe o masă ovală lîngă o fotografie cu doi băieței.

– Avem timp să bem ceva?

– Desigur. Am reținut o masă la Elaine pentru ora opt treizeci.

– Restaurantul meu favorit, a spus ea cu un zîmbet care i-a scos în evidență o gropiță în obraz. Fără să-l mai întrebe pe Michael ce ar dori să bea, Debbie a turnat whisky în două pahare și i-a întins unul.

Ce memorie bună are, s-a gîndit el, în timp ce ba ridica paharul, ba îl lăsa jos, emoționat ca un adolescent la prima întîlnire. Cînd în cele din urmă Michael și-a terminat băutura, Debbie i-a spus:

– Trebuie să plecăm. Elaine nu ține o masă liberă nici un minut, chiar dacă ai fi Henry Kissinger.

Michael a rîs. Apoi a ajutat-o să-și îmbrace mantoul. Cînd a încuiat ușa, el și-a dat seama că în casă nu era nici o baby-sitter și că nu se auzeau glasuri de copii. Probabil că stau cu tatăl lor, și-a spus el. Ajunși în stradă, el a oprit un taxi și i-a spus șoferului să-i ducă pe Strada 87 colț cu Second Avenue. Michael nu mai fusese la Elaine. Restaurantul îi fusese recomandat de un prieten de la ABC care îl asigurase că localul acesta îi va spori șansele cu mai mult de jumătate.

Restaurantul era arhiplin. În timp ce așteptau la bar să vină șeful de sală, Michael a observat că era tipul de local frecventat de bogătași și celebrități și s-a întrebat dacă buzunarul lui va face față cheltuielilor și, mai important, dacă o asemenea cheltuială se va dovedi o investiție care merita să fie făcută.

Au fost conduși de un chelner la o măsuță în fundul sălii unde au mai luat cîte un whisky în timp ce studiau meniul. Chelnerul s-a întors să ia comanda. Debbie n-a vrut felul întîi, ci doar friptură de vițel, astfel că Michael a comandat același lucru pentru el. Ea a refuzat să i se servească la friptură sos alb cu

usturoi. Michael a permis speranțelor sale să crească puțin.

– Ce face Adrian? a întrebat ea.

– O, cît se poate de bine, a replicat Michael. Mi-a zis, bineînțeles, să-ți transmit toată dragostea lui. El a subliniat cuvîntul dragoste.

– Drăguț din partea lui că își amintește de mine. Te rog să-i transmiți și din partea mea toate cele bune. Cu ce ocazie ai venit la New York de data aceasta? Alt film?

– Nu. New Yorkul poate să devină, ce-i drept, al doilea oraș pentru oricine, dar de data aceasta am venit numai ca să te văd pe tine.

– Să mă vezi pe mine?

– Da, am avut de făcut un reportaj la Washington, dar știind că pot să-mi termin treaba pînă astăzi la prînz, am sperat că vei fi liberă să petreci o seară cu mine.

– Sînt flatată.

– Nu este cazul.

A zîmbit. Între timp a sosit friptura.

– Arată bine, zise Michael.

– E și foarte bună, spuse Debbie. Cînd te întorci acasă?

– Mîine dimineață, din păcate, cu avionul de ora unsprezece.

– Nu-ți rămîne timp să faci mare lucru în New York.

– Am venit aici numai ca să te văd pe tine, repetă Michael.

Debie continuă să mănînce.

– Cum a putut un bărbat să divorțeze de tine?

– O, mă tem că nu e nimic original. S-a îndrăgostit de o blondă de douăzeci și doi de ani și și-a părăsit nevasta de treizeci și doi de ani.

– Un prost. Ar fi trebuit să aibă o aventură cu blonda de douăzeci și doi de ani și să rămînă credincios nevestei de treizeci și doi de ani.

– Nu este o contradicție în asta?

– O, nu. Nu cred. Nu mi s-a părut niciodata nefiresc să dorești pe altcineva. La urma urmei, viața e lungă și e greu să ți se ceară să nu vrei o altă femeie.

– N-aș spune că sînt de acord cu tine, spuse Debbie pe gînduri. Mi-ar fi plăcut să rămîn fidelă unui singur bărbat.

Drace, își zise Michael, asta nu e o filozofie care să mă favorizeze.

– Îi simți lipsa? încercă el din nou.

– Da, uneori. Au dreptate în revistele pentru femei cînd spun că te simți foarte singură cînd ești părăsită pe neașteptate:

Asta sună mai promițător, își zise Michael, și se pomeni spunînd:

– Da, înțeleg, dar o femeie ca tine nu e cazul să rămînă singură,prea mult timp.

Debbie nu răspunse nimic.

Michael îi umplu din nou paharul cu vin pînă sus, sperînd să mai comande o sticlă pînă ce ea își va termina friptura.

– Vrei să mă îmbeți, Michael?

– Crezi că ajută? replică el rîzînd.

Debbie însă nu rise. Michael încercă din nou.

– Ai fost la teatru în ultimul timp?

– Da, m-am dus la *Evita* săptămîna trecută. Mi-a plăcut – mă întreb cu cine ai fost, reflectă Michael –, dar mama a adormit în mijlocul actului doi. Cred că va trebui să mai merg o dată singură să văd piesa.

– Ce mult aș dori să stau mai mult ca să poți merge cu mine.

– Ar fi plăcut, spuse ea.

– Va trebui să mă mulțumesc să văd spectacolul la Londra.

– Cu soția.

– Chelner, încă o sticlă de vin, te rog.

– Eu nu mai beau, zău, Michael.

– Ei, o să mă ajuți puțin.

Chelnerul plecă.

– Există vreo posibilitate să vii și tu în Anglia? întrebă Michael.

– Nu, am fost o singură dată, cînd Roger, fostul meu soț, ne-a luat cu el, pe mine și pe copii. Mi-a plăcut țara. Tot ce am văzut m-a încîntat, dar mă tem că am vizitat ceea ce vizitează toți americanii de obicei. Turnul Londrei, Palatul Buckingham, apoi Oxford și Stratford, după care am plecat cu avionul la Paris.

– Un mod trist de a vedea Anglia; sînt atît de multe locuri pe care aș fi putut să ți le arăt.

– Am impresia că voi englezii cînd veniți în America nu vedeți mare lucru în afară de New York, Washington, Los Angeles și poate San Francisco.

– Așa e, spuse Michael, nevrînd s-o contrazică.

Chelnerul debarasă masa.

– Te tentează un desert, Debbie?

– Nu, nu, încerc să mai slăbesc.

Michael o luă ușor pe după talie.

– N-ai nevoie, spuse el. Ești tocmai cum trebuie.

Ea rîse. El zîmbi.

– În orice caz, nu renunț la cafea.

– Puțin coniac?

– Nu, mulțumesc, doar cafea.

– Cu frișcă?

– Nu, fără.

– Două cafele, te rog, fără frișcă, îi spuse Michael chelnerului care se învîrtea tot timpul în jurul lor.

– Regret că nu te-am dus într-un local mai liniștit și cu mai puțin fast, spuse el întorcîndu-se din nou spre Debbie.

– De ce?

Michael îi luă mîna. Era rece.

– Mi-ar place să-ți spun niște lucruri pe care să nu le audă și cei de la masa vecină.

– Nu cred, Michael, că cineva ar fi șocat de ceea ce ar auzi la Elaine.

– Foarte bine atunci. Crezi în dragoste la prima vedere?

– Nu, dar cred că poți fi atras fizic de o persoană cînd o întîlnești prima oară.

– Ei bine, trebuie să-ți mărturisesc că asta mi s-a întîmplat cu tine.

Din nou ea nu replică nimic.

Sosi cafeaua și Debbie își retrase mîna. Apucă cești cuța și luă o înghițitură. Michael făcu la fel.

– În seara în care ne-am întîlnit au fost o sută cincizeci de femei în sală, Debbie, și eu nu am avut ochi decît pentru tine.

– Chiar și în timpul filmului?

– Dă-l încolo de film că-l văzusem de o sută de ori. Mi-era teamă că n-am să te mai văd pe tine niciodată.

– Sînt de-a dreptul mișcată.

– De ce ai fi? Probabil că ți se întîmplă tot timpul.

– Din cînd în cînd, spuse ea. Dar n-am luat pe nimeni prea în serios de cînd m-a părăsit soțul.

– Îmi pare rău.

– Nu e nevoie. Doar că nu e chiar așa de ușor să uiți pe cineva după ce ai trăit zece ani împreună. Mă întreb dacă multe din femeile divorțate sînt chiar așa de dispuse să sară în pat cu primul bărbat care le iese în cale, cum se sugerează în toate filmele din ultimul timp.

Michael îi luă din nou mîna, sperînd din toată inima că el nu intra în acea categorie.

– A fost o seară foarte plăcută. Ce-ar fi să mergem la Carlyle ca să-l ascultăm pe Bobby Short?

Prietenul său de la ABC îi dăduse această idee pentru cazul în care simțea că mai are o șansă.

– Da, mi-ar face plăcere, spuse Debbie.

Michael ceru nota de plată – optzeci și șapte de dolari. Dacă de cealaltă parte a mesei ar fi stat nevastă-sa, el ar fi verificat socoteala cu grijă, dar nu era cazul acum. A lăsat pe o tăviță cinci hîrtii de douăzeci de dolari și n-a mai așteptat restul. Cînd au ieșit din Second Avenue, el a luat-o de mînă pe Debbie și au pornit împreună spre centru. Pe Madison Avenue s-au oprit la vitrine. El ar fi vrut să-i cumpere ba o

haină de blană, ba un ceas Cartier, ba o rochie Balenciaga. Noroc că toate magazinele sînt închise, își zise Debbie.

Au sosit a Carlyle tocmai cînd începea spectacolul de la ora unsprezece. Un chelner îi conduse cu o lanternă prin sala de la parter, cufundată în întuneric, pînă la o masă situată într-un colț. Michael comandă o sticlă de șampanie, iar Bobby Short, după cîteva acorduri, începu să cînte alene: „Georgia, Georgia, ah, iubita mea..." Michael, care nu mai putea să-i vorbească lui Debbie deoarece îl acoperea zgomotul orchestrei, se mulțumi să o țină de mînă, iar atunci cînd interpretul cîntă „De data aceasta a fost aproape perfect, nu-i așa, iubito?", el se aplecă și o sărută pe obraz. Ea se întoarse spre el și îi zîmbi – era oare un zîmbet complice, sau i s-a părut că e așa pentru că o dorea el prea mult? Apoi ea își turnă șampanie. La douăsprezece fix Bobby Short închise capacul pianului și spuse „Noapte bună, dragi prieteni, a sosit momentul ca voi toți care sînteți cuminți să mergeți la culcare – dar și cei dintre voi care nu sînteți cuminți". Michael rîse un pic prea tare, dar îi făcu plăcere că și Debbie rîse.

Au mers pe jos pe Madison Avenue pînă la Strada 68 vorbind vrute și nevrute, dar Michael se gîndea la un singur lucru. Cînd au sosit acasă la Debbie, ea și-a scos cheia de la yale.

– Vrei să mai bei ceva? întrebă ea fără nici o intenție insinuantă.

– Mulțumesc, Debbie, n-aș mai vrea băutură, dar aș bea cu plăcere o cafea.

Ea l-a condus în living.

– Florile au rezistat bine, îl tachină ea și se duse la bucătărie să prepare cafeaua.

Michael se amuză între timp răsfoind un număr vechi din revista *Time* și uitîndu-se numai la ilustrații. Ea se întoarse după cîteva minute cu o cafetieră și două cești pe o tavă lăcuită. Turnă cafeaua și apoi se așeză pe canapea lîngă Michael, trăgîndu-și un

picior sub ea și întorcîndu-se ușor către el. Michael dădu pe gît cafeaua din două înghițituri, opărindu-și puțin buzele. Apoi, punîndu-și ceașca pe o măsuță, se aplecă spre Debbie și o sărută pe gură. Ea mai avea în mînă ceașca de cafea. Deschise o clipă ochii și cu o manevră abilă reuși să pună ceașca pe măsuță. După un alt sărut lung, ea se smulse de lîngă el.

- Mîine dimineață trebuie să mă scol devreme.

- Și eu, spuse Michael, dar mă preocupă mai mult faptul că n-am să te mai văd din nou multă vreme.

– Drăguț din partea ta să-mi spui acest lucru, replică Debbie.

– Nu, efectiv mă frămîntă, spuse el și o sărută din nou.

De data aceasta ea răspunse; cu o mînă el începu să-i deschele șirul de năsturei pe care îl avea rochia la spate, iar cealaltă mînă i-o strecură în sîn. Ea se smulse din nou.

– Să nu facem ceva ce o să regretăm.

– Sînt sigur că n-o să regretăm, spuse Michael.

Apoi o sărută pe gît și pe umeri lăsînd între timp să-i alunece rochia în jos. Îi mîngîia sînii cu mișcări îndemînatice, încîntat să constate că nu purta sutien.

– Mergem sus, Debbie? Sînt prea bătrîn ca să fac dragoste pe canapea.

Fără o vorbă ea se ridică și îl conduse ținîndu-l de mînă în dormitor, unde plutea același parfum discret și plăcut pe care îl simțise și la ea.

Debbie aprinse o veioză de lîngă pat și își scoase desuurile lăsîndu-le să cadă pe jos. Michael, în timp ce se dezbrăca de partea cealaltă a patului, nu-și luă o clipă ochii de pe trupul ei. Se vîrî sub plapumă și imediat se lungi și ea lîngă el. După ce au făcut dragoste, o experiență care i-a produs lui Michael o plăcere cum n-a avut de mult, el a stat și s-a gîndit că Debbie cedase cu totul, și încă de la prima întîlnire.

Stăteau îmbrățișați, fără să vorbească. Apoi au făcut dragoste din nou. Și a doua oară a fost la fel de plăcut.

După aceea Michael a căzut într-un somn adînc.

El se trezi primul în dimineața următoare și se uită lung la femeia frumoasă care dormea lîngă el. Ceasul electronic de pe noptieră arăta șapte-zero-trei. Michael îi atinse ușor fruntea cu buzele și începu s-o mîngîie pe păr. Ea se trezi cu mișcări lenești și îi zîmbi. Apoi au făcut din nou dragoste, de data aceasta încet, tandru, dar la fel de plăcut ca și în timpul nopții. El nu spuse nimic cînd ea se dădu jos din pat și se duse la bucătărie să pregătească micul dejun. Între timp dădu drumul la apă în cadă. Michael se relaxă în baia fierbinte cîntînd în gura mare un șlagăr al lui Bobby Short. Ce mult ar fi dorit să-l poată vedea Adrian. După ce se șterse cu prosopul și se îmbrăcă, se duse și el în bucătărie și luară împreună micul dejun. Ouă, șuncă, pîine prăjită, marmeladă englezească și cafea aburindă. Apoi Debbie se duse să facă o baie și să se îmbrace. Între timp Michael citi *New York Times*. Cînd reapăru în living îmbrăcată într-o rochie elegantă corai, lui îi păru rău că pleacă atît de curînd.

– Trebuie să plecăm imediat, altfel pierzi avionul.

Michael se ridică fără tragere de inimă și Debbie îl duse cu mașina înapoi la hotel. Își aruncă repede hainele într-o valiză, achită nota pentru camera cu pat dublu în care nu dormise și se întoarse la mașină unde îl aștepta Debbie. În drum spre aeroport vorbiră despre viitoarele alegeri și despre plăcinte cu dovleac ca și cînd ar fi fost căsătoriți de ani de zile sau ar fi evitat amîndoi să admită că s-a întîmplat ceva în noaptea precedentă.

Debbie l-a lăsat pe Michael în fața clădirii Pan Am și după ce-a parcat mașina s-a dus cu el la ghișeul de control. Nu le mai rămînea decît să aștepte anunțarea zborului.

– Pan Am anunță plecarea cursei aeriene 006 în direcția Londra-Heathrow. Pasagerii sînt rugați să se prezinte cu pașapoartele la Poarta numărul nouă.

Cînd au ajuns la bariera care era „numai pentru pasageri", Michael a luat-o pe Debbie o clipă în brațe.

– Mulțumesc pentru seara de neuitat pe care am petrecut-o împreună, spuse el.

– Nu, Michael, eu trebuie să-ți mulțumesc, replică ea în timp ce îl săruta pe obraz.

– Trebuie să mărturisesc că n-am sperat că vom ajunge chiar atît de departe, spuse el.

– De ce nu? întrebă ea.

– E greu de explicat, replică el, căutînd cuvinte care s-o flateze, nu s-o pună într-o situație jenantă. Să zicem că m-a surprins...

– Te-a surprins faptul că m-am culcat cu tine din prima noapte? Nu trebuie să te surprindă.

– De ce?

– Există o explicație foarte simplă. Cînd am divorțat toate prietenele mi-au spus să-mi găsesc un bărbat cu care să am o aventură de o noapte. Ideea era nostimă, dar îmi displăcea gîndul că bărbații din New York or să zică despre mine că sînt o ușuratică. Ea îl mîngîie tandru pe obraz. Așa că atunci cînd te-am întîlnit pe tine și pe Adrian, care locuiați la peste trei mii de mile depărtare, mi-am zis: „Oricare dintre voi se întoarce primul"...

Un om al rutinei

Septimus Horatio Cornwallis nu era la înălțimea numelui său. Cu un asemenea nume ar fi trebuit să fie ministru, amiral sau cel puțin preot de țară. De fapt, Septimus Horatio Cornwallis era un simplu funcționar la biroul central al Societății de Asigurări Industriale Ltd., 172 Holborn Bars, London EC 1.

Numele lui Septimus puteau fi imputate tatălui său, care știa cîte ceva despre Nelson, mamei sale, care era superstițioasă, și stră-stră-străbunicului său, despre care se pretindea că a fost văr de-al doilea cu ilustrul guvernator general al Indiei. După ce a terminat liceul, Septimus, un tînăr subțirel, anemic, cu o chelie prematură, s-a angajat la Societatea de Asigurări Industriale; profesorul care se ocupa de orientarea profesională a elevilor i-a spus că pentru început era o situație ideală pentru un tînăr cu calificarea lui. Ceva mai tîrziu, cînd s-a gîndit la sfatul pe care l-a primit, Septimus însuși și-a dat seama că, din păcate, nu avea nici o calificare. În ciuda acestui neajuns, Septimus s-a ridicat încet, de-a lungul anilor, de la curier la asigurator (nu s-ar putea spune că s-a cățărat pe scara ierarhică, ci mai degrabă că a poposit pe fiecare treaptă o vreme mai mult sau mai puțin îndelungată), ajungînd la titlul pompos de asistent al directorului adjunct (secția cereri de plată *a* asigurărilor).

Septimus își petrecea ziua de muncă într-o cabină de sticlă la etajul șase, primind cereri de plată a asigurărilor și recomandînd plăți pînă la un milion de lire sterline. Simțea că dacă nu-și bagă nasul în rahat (una din expresiile favorite ale lui Septimus), va putea, după alți douăzeci de ani, să devină director (secția cereri de plată a asigurărilor) și să aibă în jur pereți prin care să nu se vadă înăuntru și un covor ca lumea, nu petice în diverse nuanțe de verde puse unul lîngă altul. Ar putea chiar să devină una din acele semnături pe cecurile de un milion de lire sterline.

Septimus locuia în Sevenoaks cu soția, Norma, și cei doi copii, Winston și Elizabeth, care urmau școala generală din localitate. Ei ar fi vrut să meargă la liceul clasic, își informa el regulat colegii, dar guvernul laburist le-a tăiat această posibilitate.

Septimus își conducea viața de zi cu zi cu ajutorul unui set de sub-rutine invariante, ca un microprocesor primitiv, considerînd despre sine că respectă în cea mai mare măsură tradiția și disciplina. Căci, dacă altă calitate nu avea, era cel puțin un om cu deprinderi precise. În cazul în care, dintr-un motiv inexplicabil, KGB-ul ar fi vrut să-l asasineze pe Septimus, n-ar fi trebuit decît să-l pună sub urmărire timp de șapte zile și în felul acesta ar fi aflat orice mișcare a lui de-a lungul unui an.

Septimus se scula în fiecare dimineață la șapte și cincisprezece și își punea unul din cele două costume de culoare închisă pe care le avea. Pleca de acasă – stătea pe Palmerston Drive nr. 47 – la șapte cincizeci și cinci, după ce-și lua micul dejun constînd în mod invariabil dintr-un ou fiert moale, două bucăți de pîine prăjită și două cești de ceai. Cînd ajungea la Peronul Unu al gării din Sevenoaks cumpăra *Daily Express* și apoi se urca în trenul de opt și douăzeci și șapte în direcția Cannon Street. În timpul călătoriei Septimus citea ziarul și fumă două țigări. La nouă și șapte minute ajungea în gara Cannon Street. Apoi mergea pe jos pînă la birou, se așeza la masa de lucru

din cabina de sticlă de la etajul șase și la ora nouă treizeci se confrunta cu prima cerere care trebuia înregistrată. Își lua pauza de cafea la ora unsprezece, permițîndu-și luxul de a fuma încă două țigări. Își delecta din nou colegii cu realizările imaginare ale copiilor săi și la unsprezece și cincisprezece își relua lucrul.

La ora unu părăsea Marea Catedrală Gotică (o altă expresie de a lui) pentru o oră, pe care o petrecea la o bodegă numită The Havelock, unde obișnuia să bea un pahar de bere Carlsberg cu o feliuță de lămîie și să servească meniul zilei. După ce termina prînzul, fuma din nou două țigări. La unu și cincizeci și cinci se reîntorcea la birou și lucra pînă la pauza de cincisprezece minute de la ora patru, care îi oferea prilejul ritual de a mai fuma două țigări. La cinci treizeci fix Septimus își lua umbrela și servieta diplomat cu armătură de oțel avînd înscrise pe ea, în argint, inițialele S.H.C., încuia ușa cabinei de sticlă de două ori și pleca. Cînd trecea pe lîngă serviciul de dactilografie, spunea cu o voioșie mecanică „Pe mîine la aceeași oră, fetelor", fredona cîteva măsuri din *Sunetul muzicii* în timp ce cobora cu liftul, apoi intra în torentul funcționarilor care se revărsa pe High Holborn. Se îndrepta hotărît spre stația Cannon Street, atingînd ușor cu umbrela trotuarul. Se izbea de bancheri, comercianți, agenți de bursă, avînd satisfacția de a se simți o părticică din marele City al Londrei.

O dată ajuns în gară, Septimus cumpăra de la un chioșc de ziare *Evening Standard* și un pachet cu zece țigări Benson & Hedges, pe care le punea în servietă, peste documentele Societății de Asigurări Industriale. La cinci cincizeci se urca în vagonul al patrulea al trenului de pe Peronul Cinci, alegea întotdeauna același compartiment și își ocupa locul favorit de la fereastră, cu fața spre locomotivă, lîngă domnul care avea un început de chelie și citea inevitabilul *Financial Times* și vizavi de secretara elegant îmbrăcată care

citea lungi romane de dragoste și cobora undeva după Sevenoaks. Înainte de a se așeza, scotea din servietă *Evening Standard* și pachetul nou de Benson & Hedges, le așeza pe brațul canapelei și punea servieta și umbrela în plasa de deasupra sa. O dată instalat, deschidea pachetul și fuma prima dintre cele două țigări planificate pentru călătorie. Între timp citea *Evening Standard.* Astfel îi rămîneau opt țigări pe care le fuma pînă ce lua trenul de cinci cincizeci în seara următoare.

Cînd ajungea în gara Sevenoaks, el mormăia un bună seara tovarășilor săi de drum (singurele cuvinte pe care le rostea în cursul călătoriei), cobora din tren și o pornea direct spre locuința sa din Palmerston Drive nr. 47, ajungînd la ușa de la intrare cu puțin înainte de șase patruzeci și cinci. Între șase patruzeci și cinci și șapte treizeci termina de citit ziarul sau controla temele de casă ale copiilor, dojenindu-i ușor cînd găsea o greșeală sau scoțînd un oftat atunci cînd el însuși era depășit la matematică. La șapte treizeci „buna lui stăpînă" (o altă expresie favorită de a lui) îi punea pe masa din bucătărie meniul zilei făcut după *Woman's Own* sau mîncarea lui favorită „trei degete de pește, mazăre și cartofi prăjiți". În ultimul caz obișnuia să spună: „Dacă Dumnezeu vroia ca peștii să aibă degete, el le-ar fi dat și mîini", după care rîdea și punea sos de roșii peste peștii lunguieți. În timp ce mînca, soția îi relata evenimentele din ziua respectivă. La ora nouă urmărea știrile reale la BBC 1 (nu se uita niciodată la ITV) și la zece treizeci se ducea la culcare.

Aceste tabieturi erau întrerupte numai în concediu cînd Septimus avea, bineînțeles, alte tabieturi. Crăciunul era sărbătorit alternativ, cînd cu părinții Normei în Watford, cînd cu sora și cumnatul lui Septimus în Europa, iar vara își permiteau luxul să meargă, pentru două săptămîni, în Corfu, la Hotelul Olympic.

Nu numai că lui Septimus îi plăcea stilul său de viață, dar îl deranja cea mai mică perturbare a rutinei

sale. Această existență monotonă părea să nu mai sufere nici o schimbare pînă la moarte, căci Septimus nu era genul de om care să ofere scriitorilor subiecte pentru romane fluviu de două sute de mii de cuvinte. Totuși, s-a întîmplat o dată ca rutina lui Septimus să fie nu numai ușor perturbată, ci pur și simplu dată peste cap.

Într-o seară la ora cinci și douăzeci și șapte, cînd Septimus închidea dosarul cu ultima cerere din ziua respectivă, șeful lui nemijlocit, directorul adjunct, îl chemă să-l consulte într-o problemă. Din cauza acestei grosolane lipse de considerație, Septimus plecă de la birou abia la șase și cîteva minute. Deși nu mai era nimeni la serviciul de dactilografie, el salută birourile goale și mașinile de scris cu invariabilul „Pe mîine la aceeași oră, fetelor" și fredonă cîteva măsuri din *Edelweiss* în timp ce cobora cu liftul. Cînd ieși din Marea Catedrală Gotică văzu că ploua. Deschise fără nici un chef umbrela și, ridicînd-o deasupra capului, alergă printre bălțoace sperînd să ajungă la timp pentru a prinde trenul de șase și treizeci și două de minute. Cînd ajunse în gara Cannon Street, stătu la coadă pentru a-și lua ziarul și țigările, le puse în servietă, după care se repezi pe Peronul Cinci. Se indispuse și mai mult cînd se anunță la megafon, cu scuze rostite pe un ton indiferent, că trei trenuri fuseseră anulate în seara aceea din cauza unei întîrzieri.

Pînă la urmă Septimus își croi drum prin mulțimea de oameni agitați, uzi leoarcă, și se urcă în vagonul al șaselea al unui tren care nu figura în nici un orar. Constată că era plin cu oameni pe care nu-i mai văzuse niciodată și, mai rău, aproape toate locurile erau ocupate. Singurul loc pe care-l găsi era în mijlocul vagonului, cu spatele spre locomotivă. Își puse servieta și umbrela în plasa de deasupra sa și, după ce aruncă o privire de jur împrejurul vagonului, se așeză. Nu era nici o figură familiară printre ceilalți

șase pasageri din compartiment. Vizavi de el, ocupînd mai mult decît un loc, era o femeie cu trei copii. În stînga lui dormea dus un domn în vîrstă. În dreapta era un tînăr de vreo douăzeci de ani care stătea aplecat pe fereastră și privea afară.

Cînd se uită la tînăr, Septimus avu un șoc. Îmbrăcat într-o jachetă de piele neagră și pantaloni foarte strîmți, fluiera nepăsător. Părul său negru, soios, era pieptănat în sus pe creștetul capului și în jos în părți. Singurele două culori din înfățișarea tînărului care se asortau erau cele ale jachetei și unghiilor. Dar cel mai rău din toate pentru firea sensibilă a lui Septimus era sloganul bătut în ținte pe spatele jachetei. Deasupra semnului nazist pictat în alb scria cu nerușinare „Heil Hitler" și, ca și cînd nu era suficient, dedesubtul svasticii era scris cu litere aurite: „Ți-o bag". Din ce țară venea? se întrebă Septimus. Ar trebui să se reînființeze Serviciile Naționale pentru asemenea delincvenți. În ceea ce-l privește, Septimus nu putuse fi recrutat în Serviciile Naționale din cauză că avea platfus.

Septimus decise să ignore creatura respectivă și, luînd pachetul de Benson & Hedges aflat pe brațul canapelei în dreapta sa, aprinse o țigară și începu să citească *Evening Standard.* Puse la loc pachetul, așa cum făcea de obicei, în ideea că va mai fuma una înainte de a ajunge la Sevenoaks. Cînd, în sfîrșit, trenul porni din Cannon Street, tînărul îmbrăcat în negru se întoarse spre Septimus și, uitîndu-se urît la el, luă pachetul de țigări, aprinse una și începu să pufăie. Lui Septimus nu-i venea să-și creadă ochilor. Era cît pe ce să protesteze, dar își dădu seama că în vagon nu era nici unul dintre cei cu care călătorea de obicei ca să-l susțină. Cîntări situația pentru un moment și apoi decise că Discreția este partea cea mai bună a Valorii. (O altă vorbă de a lui Septimus.)

Cînd se opri trenul în gara Petts Wood, Septimus lăsă ziarul din mînă, deși nu citise mai nimic din el, și așa cum făcea aproape întotdeauna, își luă a doua

țigară. O aprinse, trase un fum și vru să ia din nou ziarul, cînd tînărul îl apucă de un capăt și se pomeniră amîndoi cu cîte o jumătate de ziar. De data aceasta Septimus se uită de jur împrejur după ajutor. Copiii din fața lui începură să chicotească, în timp ce mama lor își întoarse voit privirile de la ce se întîmpla nevrînd bineînțeles să fie implicată; bătrînul din stînga lui Septimus sforăia. Tocmai cînd se gîndea să ia pachetul de țigări și să-l pună în buzunar, tînărul se repezi la pachet, luă încă o țigară și o aprinse, trăgînd adînc fumul în piept. Apoi, înainte de a pune pachetul la loc, îi suflă lui Septimus, în mod intenționat, fumul în nas. Septimus îi aruncă tînărului o privire plină de dușmănie prin vălătucii de fum care îl înconjurau. Scrîșnind din dinți, se apucă să citească din nou *Evening Standard*, ca să constate că în jumătatea sa de ziar erau numai anunțuri cu oferte de serviciu, vînzări de automobile vechi și rubrici de sport, subiecte care nu-l interesau cîtuși de puțin. Singura lui consolare era însă gîndul că, fără îndoială, derbedeul de lîngă el nu vroia în fond decît pagina de sport. Oricum, Septimus nu mai era capabil să citească. Tremura tot de nervi din cauza purtării scandaloase a vecinului său din dreapta.

Nu se mai gîndea decît cum să se răzbune. Treptat, în mintea sa se înfiripă un plan cu care era convins că îi va demonstra tînărului că uneori virtutea înseamnă mai mult decît propria ei recompensă. (O variantă a unei zicale de a lui Septimus.) Zîmbi din vîrful buzelor și, încălcîndu-și obiceiurile, luă a treia țigară și puse sfidător pachetul la loc. Tînărul își stinse propria țigară și, ca și cînd ar fi primit provocarea, luă pachetul, scoase o altă țigară și o aprinse. Septimus era învins; pufăi cît putu de repede iarba dracului, o stinse pe sfert nefumată, luă a patra țigară și o aprinse imediat. Cursa continua, căci mai rămăseseră două țigări. Septimus, deși tușea și se înneca din cauza fumului, reuși să termine a patra țigară înaintea tînărului. Se aplecă peste jacheta de piele și își stinse țigara în

scrumiera de la fereastră. Vagonul era plin de fum, dar tînărul trăgea în continuare cît putea de repede. Copiii de vizavi tușeau întruna, iar mama își rotea brațele ca o moară de vînt. Septimus se făcea că n-o vede și, prefăcîndu-se că citește despre șansele echipei de fotbal Arsenal în Cupa Angliei, stătea cu ochii pironiți pe pachetul de țigări.

Septimus își aminti apoi de maxima lui Montgomery, potrivit căreia, în ultimă instanță, luarea prin surprindere și sincronizarea sînt armele victoriei. Trenul intra încet în gara Sevenoaks cînd tînărul își stinse cea de a patra țigară în scrumieră. El ridică mîna, dar Septimus fu mai iute. Anticipase următoarea mișcare a inamicului și în felul acesta captură pachetul de țigări. Scoase cea de a noua țigară și, punînd-o între buze, o aprinse încet, cu voluptate, trăgînd adînc în piept, după care suflă fumul direct în nasul inamicului. Tînărul era exasperat. Septimus scoase ultima țigară din pachet și o sfărîmiă între degetul mare și arătător, lăsînd să cadă tutunul în pachetul gol. Apoi închise cu grijă cutiuța galben-aurie și o puse ostentativ pe brațul canapelei. Se ridică și, cu o mișcare energică, luă de pe locul său rămas vacant pagina de sport din *Evening Standard*, o rupse în două, în patru, în opt și în cele din urmă în șaisprezece. Grămăjoara de hîrtiuțe astfel formată o puse pe genunchii tînărului.

Trenul se opri în Sevenoaks. Triumfătorul Septimus, după ce administrase ultima lovitură în fața unui public care n-a scos o vorbă, își luă umbrela și servieta din plasa de deasupra și dădu să plece. Dar servieta se lovi de brațul canapelei din fața lui și îi sări capacul. Toți pasagerii rămaseră cu ochii țintă la conținutul ei. Căci în servietă, deasupra documentelor Societății de Asigurări Industriale, era un exemplar frumos împăturit din *Evening Standard* și un pachet neînceput de zece țigări Benson & Hedges.

Ghinioanele lui Henric

Cînd Marelui Pașă i s-a născut primul băiat, în 1900 (avea deja douăsprezece fete de la șase neveste), i-a dat numele de Henric, după regele său favorit al Angliei. Henric a intrat în această lume cu mai mulți bani decît și-ar fi putut imagina chiar și cel mai blazat agent de percepție, astfel că părea destinat să ducă o viață de huzur.

Marele Pașă, care domnea peste zece mii de familii, era de părere că pînă la urmă vor rămîne doar cinci regi în lume – regii de pică, de caro, de treflă, de cupă, și regele Angliei. Avînd această convingere, el decise ca Henric să primească o educație englezească. Astfel, la vîrsta de opt ani, Henric părăsi orașul său natal, Cairo. El fu trimis în Anglia, unde urma să fie instruit așa cum se cuvine. Fiind la o vîrstă destul de fragedă, el rămase cu amintiri vagi despre zgomotul, căldura și murdăria din orașul în care s-a născut. Henric își începu noua viață la Dragon School, care era, potrivit asigurărilor primite de Marele Pașă de la consilierii săi, cea mai bună școală pregătitoare din țară. După patru ani băiatul absolvi această școală, alegîndu-se cu o pasiune pentru polo de cîmp și cu o aversiune pentru orele de clasă. Continuă, cu minimele cunoștințe dobîndite, la Eton, care, potrivit asigurărilor primite de Pașă de la consilierii săi, era cea mai bună școală din Europa. Fu încîntat să afle că școala a fost înființată

de regele său favorit. Henric petrecu cinci ani la Eton, unde adăugă squash-ul, golful și tenisul la pasiuni și matematica, jazzul și crosul la aversiuni.

Nici atunci cînd termină această școală nu reuși să lase o impresie mai puternică examinatorilor săi. Cu toate acestea, i se găsi un loc la Balliol College, Oxford, care era, potrivit asigurărilor primite de Pașă de la consilierii săi, cea mai mare universitate din lume. Cei trei ani petrecuți la Balliol adăugară vieții sale încă două pasiuni: caii și femeile, și încă trei aversiuni de neînlăturat: politica, filozofia și economia.

Cînd se încheie staglul său în *statu pupillari*, nu reuși să-i impresioneze cîtuși de puțin pe examinatori, astfel că nu i se acordă nici un titlu academic. Tatăl său, care considera că cele două goluri înscrise de Henric împotriva lui Cambridge la meciul de polo între universități constituie un rezultat satisfăcător al carierei sale universitare, îl trimise într-o călătorie în jurul lumii ca să-și completeze educația. Lui Henric îi plăcu această experiență. La Longchamps și pe străzile periferice din Benghazi învăță mai mult cu privire la cursele de cai decît în școlile pe care le urmase în Anglia.

Marele Pașă ar fi fost mîndru de tînărul înalt, frumos și rafinat, care se reîntoarse în Anglia după un an, avînd un foarte ușor accent străin, dacă n-ar fi murit înainte ca fiul său iubit să ajungă în Southampton. Henric, deși cu inima zdrobită, nu a disperat, căci tatăl său îi lăsase vreo douăzeci de milioane în active, o crescătorie de cai de curse la Suffolk, un iaht cu o lungime de 100 de picioare la Nisa și un palat la Cairo. Dar cea mai importantă moștenire de la tatăl său a fost, categoric, cel mai bun valet din Londra, un oarecare Godfrey Barker. Barker putea să rezolve orice problemă în cel mai scurt timp posibil.

Neavînd altceva mai bun de făcut, Henric se instală în fostul apartament de la Ritz al tatălui său; nu era nevoit să citească ofertele de serviciu din *London Times*. S-a lansat într-o viață dedicată exclusiv

plăcerii, singura carieră pentru care îl pregătiseră în mod adecvat Eton, Oxford și averea moștenită. Ca să fim drepți cu Henric, în ciuda faptului că avea mult șarm și o înfățișare plăcută, dădea dovadă de suficient bun-simț ca să-i aleagă cu grijă pe cei cu care își petrecea timpul lui prețios. Selecta numai prieteni vechi din liceu și universitate care, deși nu erau nici pe departe atît de bine situați ca el, nu erau genul de oameni care veneau să cerșească un împrumut de cinci lire sterline ca să plătească o datorie la jocurile de noroc.

Ori de cîte ori era întrebat ce iubește mai mult în viață, lui Henric îi venea greu să aleagă între cai și femei, dar întrucît a constatat că poate să petreacă ziua cu caii și noaptea cu femeile fără să provoace gelozii sau să se ajungă la acuzații reciproce, nu-și mai bătea capul să rezolve problema. Majoritatea cailor săi erau armăsari frumoși, iuți, cu părul lucios și catifelat, cu ochi negri și musculatura puternică. Henric se îndrăgostea pe rînd de toate fetele din corul de la London Palladium. De fiecare dată cînd se sfîrșea o poveste de amor, Barker avea grijă ca respectiva să primească o amintire corespunzătoare ca să nu izbucnească un scandal. Pînă la vîrsta de treizeci și cinci de ani Henric a cîștigat toate cursele clasice ale turfului englez, iar Barker părea să știe întotdeauna în ce an să parieze pe calul stăpînului său.

Curînd viața lui Henric a căzut în rutină, dar nu se poate spune că se plictisea vreodată. O lună o petrecea la Cairo unde avea de rezolvat chestiuni de afaceri, trei luni le petrecea în sudul Franței, cu excursiile de rigoare la Biarritz, iar în celelalte opt luni stătea la hotelul Ritz. În cele patru luni cît lipsea din Londra, apartamentul său magnific cu fața spre St James's Park rămînea neocupat. Istoria n-a consemnat dacă Henric lăsa camerele goale deoarece îi displăcea ideea ca persoane necunoscute să se bălăcească în baia îngropată în marmură sau pentru că pur și simplu nu mai vroia să se complice cu formalitățile de intrare și

ieșire din hotel de două ori pe an. Administratorii hotelului Ritz n-au comentat niciodată această chestiune cu tatăl lui; de ce ar fi făcut-o cu fiul? Acest program acoperea în întregime timpul lui Henric în decursul unui an, cu excepția cîte unei călătorii neprevăzute la Paris, cînd vreuna din fetele venite de pe meleagurile natale devenea mai insistentă în privința căsătoriei. Aproape toate fetele care îl cunoșteau pe Henric voiau să se mărite cu el, iar o bună parte dintre ele ar fi făcut-o chiar dacă el n-ar fi avut nici un ban. Totuși, Henric nu vedea nici un motiv să fie fidel unei singure femei.

– Am o sută de cai și o sută de prieteni, explica el cînd era întrebat. De ce m-aș limita la o singură femeie? Părea să nu existe un răspuns imediat la logica lui Henric.

Povestea lui Henric s-ar fi sfîrșit aici dacă și-ar fi continuat viața așa cum părea că i-o pregătise soarta, dar chiar și Henricii din această lume dau de necazuri la un moment dat.

O dată cu trecerea anilor, Henric și-a luat obiceiul să nu facă nici o planificare în prealabil, deoarece experiența și abilul său valet Barker l-au făcut să ajungă la convingerea că atunci cînd dispui de o avere imensă poți să obții orice dorești pe loc și să faci față oricăror împrejurări neprevăzute. Dar nici chiar Barker n-a putut să contracareze declarația lui Chamberlain din 3 septembrie 1939, potrivit căreia poporul britanic era în război cu Germania. Henric a socotit că este o lipsă de considerație din partea lui Chamberlain să declare război imediat după Wimbledon și Oaks, și o și mai mare lipsă de considerație din partea Ministerului de Interne, care l-a anunțat, cîteva luni mai tîrziu, că Barker va înceta să mai fie în serviciul Marelui Pașă și, pînă la noi ordine, va fi în serviciul Majestății Sale Regele.

Ce putea să facă bietul Henric? La patruzeci de ani nu era obișnuit să stea decît la Ritz, și nemții, din

cauza cărora a fost amînat Wimbledon-ul *sine die*, ocupau acum și hotelul George V din Paris și hotelul Negresco din Nisa. Pe măsură ce treceau săptămînile, și cum invazia părea iminentă, Henric ajunse la concluzia neplăcută că va trebui să se întoarcă într-un Cairo neutru pînă ce englezii vor cîștiga războiul. Nici o clipă nu i-a trecut prin minte că englezii ar putea să piardă. La urma urmei, au cîștigat primul război mondial și deci trebuie să-l cîștige și pe al doilea. „Istoria se repetă" era aproape singura pildă de înțelepciune pe care și-o amintea clar din cei trei ani de studii la Oxford.

Henric l-a convocat pe directorul hotelului Ritz și i-a spus că pleacă, urmînd ca apartamentul să rămînă neocupat pînă la reîntoarcerea sa. A plătit pe un an în avans, considerînd că e un răgaz de timp mai mult decît suficient ca să scape de parveniți de genul lui Herr Hitler, și a plecat la Cairo. Ulterior, directorul a fost auzit făcînd observația că plecarea Marelui Pașă în Egipt era de-a dreptul rizibilă; la urma urmei, era mai englez decît englezii.

Henric stătu un an în palatul său din Cairo, dar, constatînd că nu-i mai poate suporta pe compatrioții săi, se mută la New York. Dacă mai rămînea puțin ar fi avut posibilitatea să dea nas în nas cu Rommel. O dată aflat la New York, Henric trase la Pierre Hotel de pe Fifth Avenue, își alese un valet american pe nume Eugene și așteptă ca dl Churchill să pună capăt războiului. Ca și cînd ar fi vrut să dovedească sprijinul său permanent acordat englezilor, la 1 ianuarie al fiecărui an trimitea un cec la Ritz pentru a plăti costul apartamentului său pe următoarele douăsprezece luni.

Henric sărbători Ziua Victoriei în Times Square alături de un milion de americani și imediat făcu planuri de reîntoarcere în Anglia. Fu surprins și dezamăgit cînd i se comunică de la Ambasada Britanică din Washington că s-ar putea să dureze un timp pînă ce i se va permite să se reîntoarcă în țara pe care o iubea atît de mult. În ciuda presiunilor perma-

nente pe care le făcu și a întregii influențe pe care o puse la bătaie, abia în iulie 1946 se putu îmbarca pe un vas cu destinația Southampton. Își luă rămas-bun de la America făcîndu-i cu mîna de pe puntea clasei întîi. Era nerăbdător să ajungă în Anglia și să-l revadă pe Barker.

De îndată ce puse piciorul pe pămîntul englezesc, se duse direct la Ritz unde își găsi apartamentul exact așa cum l-a lăsat. După cîte putea să constate Henric, nimic nu s-a schimbat în afară de faptul că valetul său (care era acum ordonanța unui general) trebuia să mai rămînă în armată cel puțin încă șase luni. Henric era decis să-și aducă contribuția la efortul de război supraviețuind fără el în perioada imediat următoare. Amintindu-și de cuvintele lui Barker: „Toată lumea știe cine sînteți. Nu se va schimba nimic", avea convingerea că totul va fi bine. Într-adevăr, pe *Bonheur-du-jour* din apartamentul său de la Ritz era o invitație de a lua cina a doua zi cu Lordul și Lady Lympsham la locuința lor din Chelsea Square. Predicția lui Barker părea să se adeverească: totul va fi ca înainte. Henric trimise un răspuns afirmativ la invitație, bucuros la gîndul că își va relua viața în Anglia exact din punctul în care a lăsat-o.

În seara următoare Henric sosi în pragul casei din Chelsea Square la opt și cîteva minute. Familia Lympsham, un cuplu mai vîrstnic, care nu avusese nici o contribuție la război, dădea impresia că nici nu știa că a avut loc războiul sau că Henric a lipsit de pe scena socială londoneză. Cina pe care o servi, în ciuda raționalizărilor, i se păru lui Henric la fel de bună ca înainte și, ceea ce era mai important, una dintre invitate era cu totul deosebită de persoanele pe care le mai întîlnise acolo. Numele ei, după cum află Henric de la gazdă, era Victoria Campbell, și se dovedi a fi fiica unui alt invitat, generalul Sir Ralph Colquhoun. Lady Lympsham îi spuse lui Henric, pe deasupra ouălor de prepelită, că ființa aceea tînără și tristă și-a pierdut soțul cînd aliații au pornit ofensiva spre Berlin.

cu cîteva zile înainte de a se preda nemții. Pentru prima oară Henric încercă un sentiment de vinovăție pentru faptul că nu a jucat nici un rol în război.

În tot timpul cinei el nu și-a putut lua ochii de la tînăra Victoria, a cărei frumusețe clasică era egalată doar de conversația ei vie, care dovedea că este o persoană informată. Lui Henric îi era teamă să nu se observe insistența cu care se uita la tînără aceasta zveltă, cu păr negru și cu pomeții înalți; părea că admiră o sculptură frumoasă și vrea să o atingă. Zîmbetul ei fermecător îi făcea pe toți cei cărora le era adresat să răspundă tot printr-un zîmbet. Henric făcu tot ce îi stătu în putință ca să beneficieze de zîmbetul ei și fu recompensat de cîteva ori. Era conștient de faptul că pentru prima dată în viața lui se îndrăgostise pînă peste cap – și era încîntat de acest lucru.

Curtea pe care i-a făcut-o Victoriei nu a fost în maniera lui obișnuită. Nu a încercat în nici un fel să-i obțină consimțămîntul. Era atent și plin de înțelegere. Cînd ea a ieșit din doliu, l-a abordat pe tatăl ei și l-a întrebat dacă poate să-i ceară mîna fiicei sale. Henric a fost nespus de bucuros cînd generalul a fost de acord, iar ulterior Victoria a acceptat. După ce au dat un anunț în *The Times*, au sărbătorit logodna la Ritz, unde au dat o mică masă. Au participat o sută douăzeci de prieteni apropiați, care puteau fi ușor scuzați că au ajuns la concluzia că Attlee exagera cu programul lui de austeritate. După ce a plecat ultimul musafir, Henric a dus-o pe Victoria pe jos acasă la tatăl ei, în Belgrave Mews, discutînd pe drum problemele legate de nuntă și planurile lui pentru luna de miere.

– Totul trebuie să fie perfect pentru tine, îngerul meu, spuse el admirînd din nou felul în care îi cădea pe umeri părul ei negru, ondulat. Ne vom cununa la St. Margaret's, Westminster, și după o recepție la Ritz ne vom duce cu mașina la gara Victoria, unde ne va întîmpina Fred, șeful hamalilor. Fred nu va permite altcuiva să-mi care bagajele pînă la ultimul vagon al

garniturii Golden Arrow. E bine să alegi ultimul vagon, draga mea, explică Henric, în felul acesta nu te deranjează ceilalți călători.

Victoria era impresionată de modul în care se descurca Henric, știind mai ales că nu-l mai are pe valetul său Barker.

Henric se înflăcără pe această temă.

– Odată instalați în tren, vei fi servită cu ceai chinezesc și niște sandviciuri cu file de somon afumat, cu care ne vom delecta pînă la Dover. Cînd ajungem în portul de la Canalul Mînecii, vei fi întîmpinată de Albert, pe care Fred îl va anunța între timp de venirea noastră. Albert ne va da jos bagajele, dar numai după ce toți ceilalți călători vor fi coborît din tren. Apoi ne va conduce la vapor, unde vom bea un pahar de vin cu căpitanul, în timp ce bagajele vor fi plasate în cabina numărul trei. Ca și tatăl meu, întotdeauna iau cabina numărul trei; nu numai că este cea mai mare și cea mai confortabilă, dar este situată la mijlocul vasului, ceea ce îți dă posibilitatea să călătorești confortabil chiar dacă ai ghinionul să fie vreme rea. Cînd ajungem la Calais, vom fi așteptați de Pierre. El aranjează totul ca să ne urcăm în primul vagon al trenului Flèche d'Or.

– Un asemenea program necesită o planificare detaliată, sugeră Victoria.

Ochii ei căprui străluceau la auzul descrierii pe care o făcea viitorul ei soț călătoriei de nuntă.

– E vorba mai mult de tradiție decît de organizare, replică Henric zîmbind în timp ce se plimbau ținîndu-se de mînă prin Hyde Park. Deși, trebuie să mărturisesc, în trecut Barker avea grijă să nu intervină ceva neprevăzut. În orice caz iau *întotdeauna* primul vagon al trenului Flèche d'Or, deoarece în felul acesta poți să cobori și să ieși din gară înainte ca ceilalți să-și dea seama că ai ajuns de fapt în capitala Franței. În afară de Raymond, bineînțeles.

– Raymond?

– Da, Raymond, un valet *par excellence*, care l-a adorat pe tatăl meu. El va avea grijă ca în timpul călătoriei să ni se aducă o sticlă de Veuve Cliquot '37 și icre negre. Tot el se va îngriji ca în vagon să existe o canapea pe care să te poți întinde dacă simți nevoia, iubita mea.

– Se pare că te-ai gîndit la toate, dragul meu Henric, spuse ea în timp ce intrau în Belgrave Mews.

– Sper să fii mulțumită, Victoria; cînd vom ajunge la Paris, pe care n-am mai avut prilejul să-l vizitez de mulți ani, în dreptul vagonului ne va aștepta un Rolls-Royce, cu portiera deschisă; vei păși din Flèche d'Or direct în automobil și Maurice ne va duce la George V, fără îndoială cel mai bun hotel din Europa. Louis, directorul, ne va întîmpina pe treptele hotelului și ne va conduce în apartamentul nupțial, care oferă o vedere copleșitoare asupra orașului. Camerista îți va despacheta bagajele în timp ce tu te vei retrage ca să faci o baie și să te odihnești după călătoria obositoare. După ce te refaci complet, luăm masa la Maxim, unde Marcel, cel mai bun șef de sală din lume, te va conduce la o masă aflată într-un colț, departe de orchestră. După ce te vei așeza, muzicanții vor ataca „O cameră cu vedere frumoasă", melodia mea preferată, și vom fi serviți cu cea mai grozavă langustă, cum n-ai mai mîncat niciodată, pot să te asigur.

Henric și Victoria ajunseră la ușa de la intrare a casei generalului din Belgrave Mews. El îi luă mîna și apoi continuă:

– După ce terminăm masa, o luăm pe Bulevardul Madeleine unde îți voi cumpăra un buchet de trandafiri roșii de la Paulette, cea mai frumoasă florăreasă din Paris. E aproape la fel de atrăgătoare ca tine.

Henric oftă, după care încheie:

– Apoi ne vom întoarce la George V unde vom petrece prima noastră noapte împreună.

În ochii căprui ai Victoriei se citea plăcerea cu care aștepta acest lucru.

– Aș vrea să fie mîine, spuse ea.

Henric o sărută galant pe obraz și spuse:

– Merită să aștepți, draga mea, te asigur că va fi o zi pe care nici unul din noi n-o va uita.

– Sînt sigură, răspunse Victoria în timp ce-și retrăgea mîna.

În ziua cununiei Henric sări din pat și trase perdeaua cu o mișcare energică, dar constată că afară ploua mocnit.

– Pînă la unsprezece se va opri ploaia, spuse el cu voce tare, ferm convins de acest lucru. Începu să fredoneze în timp ce se bărbierea încet și cu grijă.

Vremea nu s-a îmbunătățit. Dimpotrivă, pe cînd Victoria intra în biserică, ploua foarte tare. Dezamăgirea lui Henric a dispărut în momentul în care și-a văzut frumoasa mireasă; nu se mai gîndea decît s-o ducă la Paris. După ce s-a terminat ceremonia, Marele Pașă și soția au ieșit în fața bisericii, o pereche strălucitoare, care zîmbea pentru fotoreporteri în timp ce invitații aruncau orez peste ei. Au încercat, în mod decent, să plece cît mai repede la Ritz unde se dădea masa. În timpul mesei au reușit să schimbe cîteva cuvinte cu fiecare invitat. Ar fi putut să plece mai devreme dacă Victoria s-ar fi schimbat mai repede și dacă toastul generalului în cinstea fericitei perechi ar fi fost mai scurt. Invitații s-au îmbulzit pe treptele de la Ritz, revărsîndu-se pînă pe trotuarul din Piccadilly, ca să-și ia la revedere de la perechea ce pleca în luna de miere. Ei erau protejați de ploaia torențială numai de o prelată roșie imensă.

Marele Pașă și soția se duseră la gară cu Rolls-ul generalului. Acolo șoferul descărcă bagajele. Henric îi dădu dispoziție să se întoarcă la Ritz întrucît de acum înainte avea totul sub control. Șoferul își duse mîna la chipiu și spuse:

– Sper ca dvs. și doamna să aveți o călătorie minunată.

Henric stătea pe peron așteptîndu-l pe Fred. Dar nu era nici urmă de acesta, așa că se adresă unui hamal care trecea pe acolo.

– Unde este Fred? întrebă Henric.

– Care Fred? veni replica.

– De unde să știu, dumnezeule? spuse Henric.

– Atunci de unde dracu' să știu eu? ripostă hamalul.

Victoria tremura. Gările englezești nu sînt proiectate pentru ultima modă – pardesie de mătase.

– Fii amabil și du-mi bagajele la ultimul vagon al trenului, spuse Henric.

Hamalul se uită la cele paisprezece valize.

– Bine, spuse el fără nici o tragere de inimă.

Henric și Victoria au stat răbdători în frig pînă ce hamalul a încărcat valizele pe cărucior și le-a cărat de-a lungul peronului.

– Nu-ți face griji, draga mea, spuse Henric. O ceașcă de ceai chinezesc și niște sandviciuri cu somon afumat și ai să te simți alt om.

– Mă simt foarte bine, spuse Victoria cu un zîmbet, care însă nu era atît de fermecător ca de obicei.

Ea își luă bărbatul de braț și porniră împreună spre ultimul vagon.

– Pot să controlez biletele dvs., domnule? spuse conductorul blocînd intrarea la ultimul vagon.

– Ce să controlezi? întrebă Henric cu un accent neobișnuit.

– Bi... le... te... le dvs., spuse conductorul, conștient că se adresează unui străin.

– Înainte rezolvam lucrurile acestea în tren, dragul meu.

– Acum nu se mai poate, domnule. Trebuie să mergeți la casă și să cumpărați bilete, cum face toată lumea. Ar trebui să vă grăbiți pentru că trenul pleacă peste cîteva minute.

Henric se uita uluit la conductor și nu-i venea să creadă ce se întîmplă.

– Presupun că soția mea poate să se urce în tren pînă ce mă duc să cumpăr biletele, spuse el.

– Nu, îmi pare rău. Nimeni nu se poate urca în tren dacă n-are bilet.

– Rămîi aici, draga mea, spuse Henric. O să rezolv problema asta măruntă imediat. Hamal, fii amabil și condu-mă la casa de bilete.

– Capătul Peronului Patru, șefule, spuse conductorul și trînti ușa vagonului, deranjat de faptul că a fost făcut hamal.

În orice caz, nu asta înțelesese Henric prin „condu-mă". Totuși, își lăsă mireasa cu cele paisprezece valize și o porni, fără nici un chef, spre casa de bilete de la capătul Peronului Patru. Acolo era o coadă mare. Henric se duse în față.

– Hei, șefule, aici e rîndul, strigă cineva.

Henric nu-și dăduse seama că rîndul e la casa de bilete.

– Sînt foarte grăbit, spuse el.

– Și eu sînt grăbit, veni răspunsul prompt, așa că treci la rînd.

Lui Henric i se spusese că englezii sînt cumsecade cînd stau la cozi, dar cum el nu trebuise niciodată să se așeze la vreuna pînă în acel moment, nu putea nici să confirme, nici să infirme acest lucru. Se așeză în silă la coadă. Trecu ceva timp pînă cînd ajunse în față.

– Aș dori să iau ultimul vagon pînă la Dover.

– Ați dori ce ...?

– Ultimul vagon, repetă Henric puțin mai tare.

– Îmi pare rău, domnule, dar sînt vîndute toate locurile la clasa întîi.

– Eu nu vreau un loc, spuse Henric. Vreau tot vagonul.

– Astăzi nu mai sînt vagoane disponibile, domnule, și așa cum am spus, toate locurile la clasa întîi sînt vîndute. Pot să vă ofer la clasa a treia.

– Nu contează cît costă, spuse Henric. Trebuie să călătoresc cu clasa întîi.

– Nu am nici un bilet la clasa întîi. Chiar dacă v-ați putea permite să cumpărați toate locurile din tren, tot n-ar ajuta la nimic.

– Îmi pot permite, spuse Henric.

– Şi totuşi n-am nici un loc la clasa întîi, spuse funcţionarul cu un aer neputincios.

Henric ar mai fi insistat, dar cîteva persoane de la coadă au început să protesteze arătînd că mai erau două minute pînă la plecarea trenului şi că ele vroiau să-l prindă chiar dacă el nu vroia.

– Atunci două locuri, spuse Henric, incapabil să rostească cuvintele „clasa a treia".

I-au fost înmînate, prin grila de la ghişeu, două bilete verzi cu destinaţia Dover. Henric le luă şi o porni înapoi spre tren.

– Vă costă şaptesprezece şilingi şi şase pence, domnule.

– O, da, desigur, vă rog să mă scuzaţi. Henric se scotoci în buzunar şi scoase una din cele trei bancnote albe de cinci lire pe care le avea întotdeauna asupra lui.

– Nu aveţi mărunt?

– Nu, nu cred, spuse Henric, căruia şi aşa ideea de a avea bani asupra sa i se părea destul de vulgară, dar să mai aibă şi mărunt.

Funcţionarul îi dădu înapoi patru lire şi o jumătate de coroană. Henric îl lăsă jumătatea de coroană.

– Mulţumesc, domnule, spuse omul vădit surprins. Era mai mult decît sporul pe care îl lua pentru ziua de sîmbătă.

Henric băgă biletele în buzunar şi se întoarse repede la Victoria, care zîmbea sfidînd vîntul rece; nu era chiar zîmbetul cu care îl cucerise la început. Hamalul lor dispăruse de mult şi altul nu se vedea. Conductorul luă biletele şi le compostă.

– Poftiţi în vagoane, strigă el. Apoi flutură un steguleţ galben şi dădu semnalul de pornire.

Henric aruncă repede cele paisprezece valize prin uşa deschisă, o împinse pe Victoria în trenul care se pusese deja în mişcare şi apoi sări şi el. După ce îşi trase sufletul, înaintă de-a lungul culoarului privind uluit compartimentele de clasa a treia. Nu mai văzuse

nici unul pînă atunci. Pernele de pe banchete erau subțiri și complet uzate. Tocmai cînd zări două locuri alăturate într-un compartiment, se repezi o pereche tînără și le ocupă pe amîndouă. Henric căută înnebunit un compartiment liber, dar nu găsi nici măcar unul în care să fie două locuri. Victoria se așeză, fără să se plîngă, pe singurul loc găsit într-un compartiment supraaglomerat, în timp ce Henric se instală, simțindu-se părăsit, pe unul din geamantanele de pe culoar.

– Lucrurile se vor schimba cînd vom ajunge în Dover, spuse el, fără acea încredere în sine pe care o manifesta de obicei.

– Sînt sigură, Henric, replică ea zîmbindu-i drăgăstos.

Cele două ore cît a durat călătoria au părut interminabile. Pasageri de toate dimensiunile treceau încolo și încoace pe culoar, călcîndu-l pe pantofii de piele lucrați de mînă la Lobbs și scuzîndu-se cu cuvintele:

– Scuzați, domnule.

– Scuză-mă, șefule.

– Scuză-mă, babacule.

Henric aruncă toată vina pe umerii lui Clement Attlee cu campania lui ridicolă pentru egalitate socială. Era nerăbdător să ajungă în gara Dover. În momentul în care se opri locomotiva, Henric sări din vagon primul, nu ultimul, cum făcea înainte, și începu să-l strige pe Albert cît putu de tare. Nu se petrecu nimic, în afară de faptul că o mulțime de oameni treceau grăbiți pe lîngă el și se îndreptau spre vapor. În cele din urmă, Henric depistă un hamal. Se repezi la el, dar constată că acesta încărca deja bagajele altcuiva în cărucior. Henric alergă după un al doilea hamal, apoi după un al treilea și în sfîrșit cînd flutură o bancnotă de o liră unui al patrulea, acesta veni imediat și îi descărcă cele paisprezece valize.

– Încotro, șefule? întrebă hamalul amical.

– La vapor, spuse Henric, și se întoarse să-și recupereze soția.

O ajută pe Victoria să coboare din tren. Alergară amîndoi prin ploaie pînă ce, cu sufletul la gură, ajunseră la pasarela vasului.

– Prezentați biletele, domnule, spuse un tînăr ofițer în uniformă bleumarin care stătea în dreptul pasaralei.

– Eu iau întotdeauna cabina numărul trei, spuse Henric gîfîind.

– Desigur, domnule, spuse tînărul și se uită pe diagramă.

Henric zîmbi plin de încredere spre Victoria.

– Dl și dna William West.

– Poftim? spuse Henric.

– Trebuie să fiți dl William West.

– Categoric nu. Sînt Marele Pașă de Cairo.

– Îmi pare rău, domnule, cabina numărul trei este rezervată pe numele unui domn William West cu familia.

– Căpitanul Rogers nu ne-a tratat niciodată cu atîta impolitețe, spuse Henric, avînd acum un accent străin mai pronunțat. Trimite imediat după el.

– Căpitanul Rogers a murit în război. Comandantul vasului este acum căpitanul Jenkins și el nu părăsește niciodată puntea cînd mai sînt treizeci de minute pînă la plecare.

Exasperarea lui Henric se transformă în panică.

– Aveți o cabină liberă?

Tînărul ofițer se uită pe diagramă.

– Nu, domnule. Ultima a fost luată acum cîteva minute.

– Pot să iau două bilete? întrebă Henric.

– Da, domnule, spuse tînărul ofițer. Dar trebuie să le cumpărați de la casa de bilete de pe chei.

Henric își spuse că orice altă discuție ar fi pierdere de timp, astfel că o porni spre casa de bilete, fără nici o altă vorbă, lăsîndu-și nevasta cu hamalul încărcat de bagaje.

– Două bilete la clasa întîi pentru Calais, spuse el ferm.

Omul din spatele ghișeului se uită la Henric cu o privire obosită.

– Acum există o singură clasă, domnule, în afară de cazul în care aveți o cabină.

El îi oferi două bilete.

– Face exact o liră.

Henric îi dădu o bancnotă de o liră, își luă biletele și se grăbi se ajungă înapoi la tînărul ofițer.

Hamalul descărca bagajele pe chei.

– Nu poți să le duci la bord și să le pui în cală?

– Nu, domnule, acuma nu se poate. Numai pasagerii mai sînt lăsați la bord după ce se dă semnalul de zece minute.

Victoria cără două din valizele mai mici, în timp ce Henric se luptă cu celelalte douăsprezece, ducîndu-le pe rînd pe pasarelă. În cele din urmă se așeză extenuat pe punte. Se părea că toate locurile erau ocupate. Henric nu putea să-și dea seama dacă îi era frig din cauza ploii sau cald din cauza efortului. Victoria îi luă mîna și îi zîmbi cu toată fața.

– Nu-ți face griji, dragul meu, spuse ea. Relaxează-te și bucură-te de croazieră; va fi atît de plăcut să stăm împreună pe punte.

Vasul ieși încet din apele liniștite ale golfului și intră în Strîmtoarea Dover. Mai tîrziu în seara aceea căpitanul Jenkins avea să-i spună soției sale că traversarea de douăzeci și cinci de mile a fost una din cele mai neplăcute pe care le-a făcut vreodată. I-a mai spus că era cît pe ce să se întoarcă atunci cînd secundului său, veteran a două războaie, i s-a făcut îngrozitor de rău. Henric și Victoria au petrecut cea mai mare parte a călătoriei aplecați peste bord, scăpînd de tot ce mîncaseră la masa de nuntă. N-au existat oameni mai fericiți să vadă pămînt în viața lor ca Henric și Victoria cînd au zărit coasta Normandiei. Ajunși în port, au cărat valizele una cîte una, clătinîndu-se în mers.

– Poate că în Franța va fi altfel, spuse Henric pe un ton neconvingător.

După ce mai mult s-a prefăcut că-l caută pe Pierre, s-a dus direct la casa de bilete și a luat două locuri la clasa a treia pentru Flèche d'Or. Cel puțin de data aceasta au stat unul lîngă altul, dar într-un compartiment în care mai erau alți șase pasageri, precum și un cîine și o găină. Cei șase nu i-au lăsat nici un dubiu lui Henric în privința faptului că aveau obiceiul modern de a fuma în public și deprinderea străveche de a pune usturoi în mîncare. Îi venea din nou să vomite, dar nu mai avea nimic în stomac. Henric se gîndi pentru o clipă să-l caute pe Raymond prin vagoane, dar îi fu teamă că singurul rezultat al tentativei lui ar putea fi pierderea locului de lîngă Victoria. Renunță să mai facă conversație cu ea în hărmălaia creată de cîine, găină și pălăvrăgeala galică și se mulțumi să se uite pe fereastră, admirînd peisajul francuzesc și înregistrînd, pentru prima oară în viața sa, numele fiecărei gări prin care treceau.

O dată ajunși în Gara de Nord, Henric nu-l mai căută pe Maurice, ci pur și simplu se duse direct la cea mai apropiată stație de taxiuri pentru a se așeza la coadă. Între timp cără toate cele paisprezece valize. Stătu la coadă împreună cu Victoria, mai bine de o oră, mutînd valizele cîte puțin, pînă ce le veni rîndul.

– *Monsieur?*

– Vorbiți englezește?

– *Un peu, un peu.*

– Hotel George V.

– *Oui, mais je ne peux pas mettre toutes les valises dans le coffre.*

Astfel că Henric și Victoria au stat în spate înghesuiți, obosiți, uzi pînă la piele și morți de foame, înconjurați de valize de piele, hurducați pe tot drumul pînă la hotelul George V.

Portarul hotelului se repezi să-i ajute cînd văzu că Henric îi oferea șoferului de taxi o bancnotă de o liră.

– Nu luat bani englezești, monsieur.

Lui Henric nu-i venea să-și creadă urechilor. Portarul plăti bucuros șoferului în franci și bagă repede în buzunar hîrtia de o liră. Henric era prea obosit ca să mai comenteze. O ajută pe Victoria să urce treptele de marmură și apoi se duse la Recepție.

– Marele Pașa de Cairo și soția. Vă rog apartamentul nuptial.

– *Oui, monsieur.*

Henric îi zîmbi Victoriei.

– Aveți confirmarea la dvs.? întrebă recepționerul cu un pronunțat accent franțuzesc.

– Nu, spuse Henric, în trecut n-a fost nevoie niciodată să confirm rezervarea la dvs. Înainte de război eu ...

– Îmi pare rău, domnule, tot hotelul este ocupat în momentul de față. O conferință.

– Chiar și apartamentul nuptial? întrebă Victoria.

– Da, doamnă, președintele și soția, înțelegeți.

Numai că nu a făcut cu ochiul. Bineînțeles că Henric nu înțelegea. În trecut, ori de cîte ori vroia, exista o cameră pentru el la hotelul George V. Disperat, scoase a doua dintre bancnotele sale de cinci lire și o strecură peste tejghea.

– Ah, spuse recepționerul, văd că mai avem o cameră neocupată, dar mă tem că e cam mică.

Henric făcu un gest cu mîna în semn că îi este indiferent.

Recepționerul apăsă cu palma soneria de pe tejghea și de îndată apăru un hamal care îi conduse la camera promisă. Recepționerul spusese adevărul. Încăperea în care s-au pomenit era aproape ca o debara. Motivul pentru care jaluzelele erau tot timpul lăsate îl constituia faptul că vederea asupra coșurilor Parisului era cît se poate de neatrăgătoare. Dar Henric primi lovitura finală abia cînd văzu cele două paturi înguste de o persoană. Se uită și nu-i venea să-și creadă ochilor. Victoria începu să despacheteze fără să scoată un cuvînt, în timp ce Henric stătea abătut pe marginea

unuia dintre paturi. După ce se înmuie într-o cadă care avea dimensiunile perfecte pentru un copil de șase ani, Victoria se lungi epuizată pe celălalt pat. Timp de vreo oră nu vorbiră nimic.

– Draga mea, hai să mergem la cină, spuse în cele din urmă Henric.

Victoria se sculă supusă, dar fără nici o tragere de inimă, și se îmbrăcă pentru cină. Henric intră în cadă și încercă să se spele stînd cu genunchii la nas. Apoi își puse fracul. De data aceasta telefonă la Recepție și comandă un taxi. De asemenea ceru să i se rezerve o masă la Maxim. Șoferul de taxi acceptă bancnota de o liră. Cînd intră în restaurant împreună cu soția lui, Henric nu recunoscu pe nimeni și nimeni nu-l recunoscu pe el. Un chelner îi conduse la o măsuță înghesuită între alte două mese, în dreptul orchestrei, care exact în clipa aceea atacă *Alexander's Rag Time Band.*

După ce au studiat meniul bogat, au făcut comanda. Langusta s-a dovedit excelentă și, de altfel, tot ce au comandat a fost grozav, așa cum îi promisese Henric soției sale că va fi la Maxim, numai că stomacurile lor nu puteau înghiți tot ce li s-a adus la masă, așa că cea mai mare parte a mîncărurilor a fost lăsată în farfurie.

Lui Henric i-a fost greu să-l convingă pe noul șef de sală că langusta a fost superbă și că ei au venit intenționat la Maxim ca să nu o mănînce. La cafea, Henric i-a luat mîna Victoriei și a încercat să se scuze.

– Hai să punem capăt acestei farse, spuse el. Mergem pe Bulevardul Madeleine cum am stabilit și luăm florile pe care ți le-am promis. Paulette n-o să fie în piațetă ca să te salute, dar precis va fi cineva care să ne vîndă trandafiri.

Henric ceru nota de plată și scoase a treia hîrtie de cinci lire (cei de la Maxim acceptă întotdeauna bucuros valuta altui stat și bineînțeles că nu l-au mai deranjat ca să-i dea restul). După ce ieșiră din restaurant, se îndreptară ținîndu-se de mînă spre Madeleine.

De data aceasta Henric avusese dreptate. Paulette nu se vedea nicăieri. Într-un colț al piațetei, înconjurată de cele mai frumoase flori, stătea o bătrînă cu un șal pe cap și cu un neg pe nas.

Henric alese un buchet mare de trandafiri roșii cu coada lungă și îl puse în brațele soției sale. Bătrîna îi zîmbi Victoriei.

Victoria la rîndul ei îi zîmbi bătrînei.

– *Dix francs, monsieur*, îi spuse florăreasa lui Henric.

Henric se scotoci în buzunar, dar descoperi că își cheltuise toți banii. Se uită disperat la bătrînă care își ridică mîinile, îi zîmbi și spuse:

– Nu-ți face probleme, Henric, ia-le din partea mea, în amintirea trecutului.

O chestiune de principiu

Sir Hamish Graham avea multe din calitățile și cea mai mare parte din defectele care rezultă din faptul de a te naște într-o familie scoțiană burgheză. Era bine crescut, muncitor și onest, dar în același timp mărginit, intransigent și orgolios. Niciodată, la nici o ocazie, nu și-a muiat buzele în vreo băutură tare și nu avea încredere în nici un om care nu era născut la nord de Valul lui Hadrian. Nu e vorbă că nici în mulți din cei care erau născuți acolo nu avea încredere.

După ce și-a făcut studiile liceale la Fettes School, pentru care obținuse o bursă modestă, și apoi și-a continuat studiile la Universitatea din Edinburgh, unde a obținut o diplomă de categoria a doua în inginerie, a fost ales dintr-un lot de doisprezece pentru a fi angajat la o companie de construcții internațională, TarMac (denumită așa după fondatorul ei, J.L. McAdam, care a descoperit că smoala amestecată cu pietriș este cel mai bun constituent pentru construirea șoselelor). Noul angajat, printr-o muncă asiduă și printr-o atitudine intransigentă, a devenit cel mai tînăr și cel mai antipatizat șef al serviciului de proiectare al firmei. La vîrsta de treizeci de ani Graham a fost numit director general adjunct al firmei TarMac și începea deja să-și dea seama că nu putea spera să ajungă mai departe atîta timp cît era angajatul altuia. Prin urmare a început să se gîndească la crearea

propriei sale firme. Doi ani mai tîrziu, cînd președintele firmei TarMac, Sir Alfred Hickman, i-a oferit posibilitatea să ia locul directorului general, Graham și-a dat demisia imediat. La urma urmei, dacă Sir Alfred simțea că el are capacitatea de a conduce firma TarMac, înseamnă că este destul de competent pentru a-și crea o firmă proprie.

A doua zi, tînărul Hamish Graham și-a fixat o întîlnire cu directorul local al Băncii Scoției, care răspundea de conturile firmei TarMac și cu care avusese de a face în ultimii zece ani. Graham i-a explicat directorului planurile sale de viitor, pre-zentîndu-i o propunere scrisă detaliată și cerîndu-i ca posibilitatea sa de a depăși contul în bancă să se extindă de la cincizeci de lire la zece mii de lire. După trei săptămîni Graham a aflat că cererea a fost avizată favorabil. El a rămas în locuința sa din Edinburgh și a închiriat un local pentru birouri în partea de nord a orașului (sau, pentru a fi mai exact, o cameră cu zece șilingi pe săptămînă). A cumpărat o mașină de scris, a angajat o secretară și a comandat niște hîrtie de scrisori cu antet, fără nici un fel de ornamente. După ce a avut timp de o lună o serie de interviuri, a angajat doi ingineri, amîndoi absolvenți ai Universității din Aberdeen, și cinci muncitori șomeri din Glasgow.

În cele cîteva săptămîni de cînd era pe cont propriu, Graham a făcut oferte pentru mai multe contracte de construire a unor șosele mai mici în partea de sud a Scoției, dar primele șapte nu a reușit să le obțină. Pregătirea unei oferte este în general o treabă delicată și deseori costisitoare, astfel că la șase luni după preluarea afacerii pe cont propriu Graham a început să se întrebe dacă nu cumva plecarea sa precipitată de la TarMac n-a fost un act nesăbuit. Pentru prima oară în viața lui s-a îndoit de sine, dar acest sentiment a fost curînd înlăturat de Consiliul de administrație al comitatului Ayrshire care a acceptat oferta sa de a construi un drum mic care urma să lege o școală

aflată încă în proiect cu șoseaua principală. Drumul avea o lungime de numai cinci sute de iarzi, dar echipei mici a lui Graham i-au trebuit șapte luni ca să-l facă și după ce s-au plătit toate facturile și s-au luat în calcul toate cheltuielile, firma Graham a ieșit cu o pierdere netă de 143 lire, 10 șilingi și 6 pence.

Totuși, în coloana de profituri s-a înscris o mică reputație care era invizibilă, dar care a determinat Consiliul de administrație al comitatului Ayrshire să-i propună construirea școlii la capătul drumului cel nou. Acest contract i-a adus firmei Graham un profit de 420 lire sterline și a făcut să-i crească reputația. Din acel moment firma Graham a mers din ce în ce mai bine și după trei ani de activitate a putut să declare la fisc un mic profit, și acesta a crescut mereu în următorii cinci ani. Cînd firma de construcții Graham a fost înregistrată la Bursa din Londra cererea pentru acțiunile ei a fost de zece ori mai mare și compania nou cotată a fost curînd considerată o filială a unității centrale. Celor din lumea financiară a Londrei le plac oamenii care se dezvoltă încet și pe care se pot bizui în sensul că nu își asumă riscuri inutile.

În anii șaizeci firma Graham a construit șosele, spitale, fabrici și chiar și o uzină electrică, dar realizarea de care era cel mai mîndru președintele ei o constituia galeria de artă a orașului Edinburgh, singurul contract care a apărut cu un deficit în raportul general anual. Dar coloana de cîștiguri invizibile a înregistrat distincția de cavaler pentru președinte.

Sir Hamish a decis că a venit timpul ca firma de construcții Graham să se extindă în noi teritorii și și-a îndreptat privirile, așa cum au făcut generații de scoțieni înaintea lui, spre piața firească a Imperiului Britanic. A construit în Australia și în Canada cu propriii săi bani, iar în India și în Africa cu subvenții de la guvernul britanic. În 1963 a fost numit „Omul de afaceri al Anului" de ziarul *The Times*, iar trei ani mai tîrziu „Președintele Anului" de revista *The Economist*.

Sir Hamish nu și-a schimbat niciodată metodele pentru a ține pasul cu vremurile schimbătoare și credea cu tot mai multă obstinație că ideile sale în privința afacerilor erau corecte, indiferent de părerea altora; avea o coloană de credit lungă, ceea ce dovedea că are dreptate.

La începutul anilor șaptezeci, cînd criza economică a lovit și lumea construcțiilor, firma Graham a suferit pierderi în buget și a trebuit să renunțe la o serie de contracte, așa cum s-a întîmplat cu toți marii ei concurenți. Sir Hamish a reacționat într-un mod previzibil, strîngînd cureaua și reducîndu-și treptat cheltuielile, dar, în același timp, fără să renunțe nici cu o iotă la principiile lui comerciale. Prin urmare firma a slăbit și mulți dintre colaboratorii lui tineri mai întreprinzători au părăsit-o și au plecat la alte firme care continuau să accepte contracte riscante.

Sir Hamish s-a neliniștit numai atunci cînd panta graficului de profituri a început să ia aspectul unui slalom. Într-o noapte, cînd medita asupra profiturilor și pierderilor firmei din ultimii trei ani, și-a dat seama că pierdea contracte chiar și în Scoția, țara sa natală. Cu părere de rău, Sir Hamish a ajuns la concluzia că trebuie să accepte și contracte mai puțin sigure și poate chiar să meargă la risc.

Cel mai strălucit dintre directorii săi executivi, David Heath, un bărbat scund și îndesat, de vîrstă mijlocie, în care nu avea încredere deplină – la urma urmei, omul învățase la sud de Valul lui Hadrian și, mai rău, absolvise celebra Wharton Business School din Statele Unite – vroia să-l determine să-și încerce norocul în apele mexicane. Mexicul, după cum sublinia mereu Heath, a descoperit vaste rezerve de petrol în largul coastei de est și a făcut rost peste noapte de foarte mulți dolari americani. În Mexic afacerile legate de construcții au devenit brusc deosebit de profitabile și contractele oferite de mexicani avansau cifre de ordinul a treizeci pînă la patruzeci milioane de dolari. Heath l-a îndemnat insistent pe Sir Hamish să se ducă

după un asemenea contract care fusese anunțat cu puțin timp în urmă pe o pagină întreagă în *The Economist*. Guvernul mexican pregătea documentele în vederea construirii unui drum de centură în jurul capitalei, Mexico City. Într-un articol din secțiunea comercială a publicației *The Observer* au fost prezentate argumente detaliate referitoare la motivele pentru care societățile britanice ar trebui să încerce să dea curs ofertei de construire a drumului de centură. În trecut Heath îi oferise lui Sir Hamish sfaturi inteligente în legătură cu contractele de peste mări pe care acesta le lăsase să-i scape printre degete.

În dimineața următoare, Sir Hamish stătea la biroul său ascultîndu-l atent pe David Heath, care simțea că, întrucît firma Graham a construit drumurile de centură ale orașelor Glasgow și Edinburgh, orice cerere pe care ar face-o guvernului mexican ar trebui să fie luată în serios. Spre surprinderea lui Heath, Sir Hamish a fost de acord cu el și a permis unei echipe de șase oameni să plece în Mexic ca să obțină documentele necesare pentru ofertă și să studieze proiectul.

Echipa era condusă de David Heath și era formată din alți trei ingineri, un geolog și un contabil. Cînd au sosit în Mexic au obținut documentele legate de oferta de la Ministerul Lucrărilor Publice și s-au apucat să le studieze minuțios. După ce au reperat problemele majore, s-au plimbat prin Mexico City, numai ochi și urechi, și au făcut o listă de probleme cu care, evident, aveau să se confrunte: imposibilitatea de a descărca marfă la Vera Cruz și de a o transporta apoi la Mexico City fără ca jumătate din încărcătura inițială să fie furată, lipsa de comunicare între ministere și, cel mai rău, atitudinea mexicanilor față de muncă. Dar contribuția cea mai importantă a lui David Heath la această listă a fost descoperirea că fiecare ministru avea propriul său om în afara ministerului și că era foarte important ca acel om să fie favorabil firmei dacă vroia să fie măcar inclusă pe o listă de selecție. Heath l-a căutat imediat pe omul ministrului Lucrărilor

Publice, un anume Victor Perez, și l-a invitat la un prînz costisitor la *Fonda el Refugio*, unde au băut cam mult amîndoi, deși Heath a rămas suficient de treaz pentru a fi de acord cu toate condițiile puse, bineînțeles după ce aveau să fie aprobate de Sir Hamish. Luîndu-și toate precauțiile posibile, Heath a ajuns cu Perez la o cifră care trebuia să includă și profitul ministrului. După ce a întocmit raportul pentru președintele său, Heath a plecat cu echipa înapoi în Anglia.

În seara întoarcerii lui David Heath, Sir Hamish s-a băgat în pat mai devreme ca să studieze concluziile directorului. A citit raportul toată noaptea, așa cum alții ar citi un roman de spionaj, și a ajuns la convingerea că aceasta era ocazia pe care o aștepta pentru a depăși dificultățile temporare prin care trecea firma Graham. Deși era împotriva companiilor de genul Costain, Sunley sau John Brown, precum și a multor altor companii internaționale, Sir Hamish era totuși încrezător în faptul că orice ofertă ar face ar avea o „șansă onestă". Cînd a sosit la birou în dimineața următoare, Sir Hamish a trimis după David Heath, care a fost încîntat de prima reacție a președintelui la raportul său.

De îndată ce directorul a intrat în cameră, Sir Hamish a început să vorbească fără ca măcar să-l invite să ia loc.

– Trebuie să iei legătura imediat cu ambasada noastră din Mexico City și să prezinți intențiile noastre, spuse Sir Hamish. Aș putea să vorbesc chiar eu cu ambasadorul, a adăugat el, intenționînd cu această remarcă să încheie discuția.

– N-are rost, replică David Heath.

– Poftim?

– N-aș vrea să par grosolan, dar lucrurile nu mai stau ca înainte. Anglia nu mai este o mare putere care ajută cu generozitate țările de peste mări în schimbul recunoștinței lor.

– Cu atît mai regretabil, spuse Sir Hamish.

Directorul continuă de parcă nu ar fi auzit remarca.

– Mexicanii dispun acum de o mare avuție, iar Statele Unite, Japonia, Franța și Germania au ambasade mari în Mexico City, cu oameni foarte competenți în domeniul afacerilor, care încearcă să influențeze fiecare minister.

– Dar cred că istoria mai contează cît de cît, spuse Sir Hamish. Nu preferă să trateze mai degrabă cu o companie britanică serioasă decît cu niște parveniți din ...?

– S-ar putea, domnule, dar pînă la urmă ceea ce contează într-adevăr este care minister se ocupă de un anume contract și cine este reprezentantul lui.

Sir Hamish era stupefiat.

– Nu înțeleg ce vrei să spui, domnule Heath.

– Dați-mi voie să vă explic. În condițiile actualului sistem din Mexic fiecare minister are o alocație de bani destinați a fi cheltuiți pe proiecte aprobate de guvern. Fiecare secretar de stat este foarte conștient de faptul că investitura sa în postul respectiv poate fi foarte scurtă, astfel că din numeroasele contracte disponibile alege unul mai avantajos pentru el însuși. Este unicul mod de a-și asigura o pensie pe viață dacă guvernul se schimbă peste noapte sau dacă pur și simplu își pierde postul.

– Nu-mi veni mie cu asemenea lucruri, domnule Heath. Ceea ce îmi sugerezi este că trebuie să mituiesc un funcționar guvernamental. În treizeci de ani de activitate n-am făcut niciodată așa ceva.

– Nici n-aș vrea să o faceți acum, replică Heath. Mexicanii sînt mult prea versați în ceea ce privește eticheta comerțului pentru a sugera un lucru atît de lipsit de tact, dar din moment ce legea cere să numiți un agent mexican, este firesc să-l angajați pe omul ministrului, singura persoană care, pînă la urmă, poate aranja să vă fie acordat contractul. Se pare că sistemul funcționează bine, și atîta timp cît un ministru tratează numai cu firme internaționale de prestigiu și nu devine prea lacom, nimeni nu se plînge. Dacă nu se respectă aceste două reguli de aur, întregul castel de cărți de joc se prăbușește. Ministrul sfîrșește în Le Cumberri, condamnat la treizeci de ani,

iar companiei respective i se expropriază toate bunurile și i se interzice să mai facă afaceri în Mexic.

– Nu vreau să fiu implicat în asemenea matrapazlîcuri, spuse Sir Hamish. Eu n-am încetat să-i respect pe acționarii mei.

– Dvs. nu trebuie să fiți implicat, reluă Heath. După ce facem oferta de contract așteptați și vedeți dacă firma apare pe lista restrînsă, iar apoi, dacă se petrece acest lucru, așteptați din nou să vedeți dacă ne abordează omul ministrului. Eu îl cunosc pe acest om și dacă ia legătura cu noi înseamnă că afacerea este încheiată. La urma urmei, firma Graham este o companie internațională respectabilă.

– Exact, și tocmai de aceea acest lucru este împotriva principiilor mele, spuse Sir Hamish cu trufie.

– Sper din tot sufletul, Sir Hamish, că tot împotriva principiilor dvs. este și să le permiteți nemților și americanilor să vă fure contractul de sub nas.

Sir Hamish îi aruncă o privire fioroasă directorului, dar rămase tăcut.

– Și consider că mai trebuie să adaug, spuse David Heath, mișcîndu-se nervos de pe un picior pe altul, că veniturile realizate în Scoția în ultimul timp au fost destul de anemice.

– Bine, bine, dă-i înainte, spuse Sir Hamish în silă. Stabilește o cifră de ofertă pentru un drum de centură în Mexico City, dar te avertizez că, dacă descopăr vreo luare de mită, dumneata răspunzi, adăugă el, dînd cu pumnul în masă.

– Ce cifră de ofertă ați fixat dvs.? întrebă directorul. După părerea mea, așa cum am stabilit și în raport, trebuie să menținem suma sub patruzeci de milioane dolari.

– De acord, spuse Sir Hamish, care se opri o clipă și zîmbi în sinea lui înainte de a adăuga: Hai să fie 39 121 110 dolari.

– De ce tocmai această cifră, domnule?

– Din motive sentimentale, spuse Sir Hamish, fără altă explicație.

David Heath plecă, mulțumit că și-a convins șeful să meargă mai departe, dar temîndu-se că pînă la

urmă va fi mai greu să înfrîngă principiile lui Sir Hamish decît întregul guvern mexican. Totuși a completat pe ofertă suma care i s-a spus și apoi a obținut semnăturile a trei directori, inclusiv președintele, așa cum cerea legea mexicană. A trimis oferta printr-un mesager special pentru a fi predată la Ministerul Construcțiilor în Paseo de la Reforma: cînd faci o ofertă pentru un contract de peste treizeci și nouă de milioane dolari nu trimiți documentul prin poștă.

Au trecut cîteva săptămîni pînă ce Ambasada Mexicană din Londra l-a contactat pe Sir Hamish, cerîndu-i să plece în Mexico City pentru a se întîlni cu Manuel Unichurtu, ministrul care răspundea de proiectul de construcție a drumului de centură al orașului. Sir Hamish era sceptic, dar David Heath jubila, deoarece aflase din altă sursă că firma Graham era singura a cărei ofertă era luată în serios în acel moment, deși mai erau cîteva puncte importante asupra cărora trebuiau să cadă de acord. David Heath știa exact ce însemna aceasta.

După o săptămînă, Sir Hamish și David Heath au plecat cu avionul de pe aeroportul Heathrow din Londra, primul la clasa întîi, celălalt la clasa cea mai ieftină. Cînd au ajuns la aeroportul internațional din Mexico, le-a trebuit o oră pentru a trece de vamă și încă treizeci de minute pentru a găsi un taxi care să-i aducă în oraș, și aceasta numai după ce șoferul s-a tocmit cu ei pentru o sumă exorbitantă. Distanța de cincisprezece mile de la aeroport la hotel au parcurs-o în peste o oră și astfel Sir Hamish a putut să-și dea seama la fața locului de ce doreau mexicanii cu atîta ardoare să construiască un drum de centură. Chiar și cu geamurile deschise, mașina veche de zece ani era ca un cuptor în care a ars focul toată noaptea, dar în tot timpul călătoriei, Sir Hamish nu și-a desfăcut nici un pic gulerul sau cravata. Cei doi s-au instalat la hotel, au telefonat secretarei ministrului pentru a o informa în legătură cu sosirea lor și apoi au așteptat.

Timp de două zile nu s-a întîmplat nimic.

David Heath l-a asigurat pe președinte că o asemenea amînare nu este un lucru neobișnuit în Mexico

City, deoarece ministrul stă fără îndoială în ședințe de dimineața pînă seara, și apoi, nu este „*mañana*" singurul cuvînt spaniol pe care îl înțeleg toți străinii?

În după-amiaza celei de a treia zi, tocmai înainte ca Sir Hamish să amenințe că se întoarce acasă, David Heath a primit un telefon de la omul ministrului, care a acceptat invitația de a lua cina cu ei doi în seara aceea în apartamentul lui Sir Hamish.

Sir Hamish și-a pus fracul în vederea acestei ocazii, cu toate că David Heath l-a sfătuit să nu o facă. El a cerut chiar să i se aducă o sticlă de *Fina La Ina*, în cazul în care omul ministrului ar fi dorit o băutură răcoritoare. S-a pus masa și cele două gazde erau pregătite să-și aștepte musafirul la șapte treizeci. Omul ministrului n-a apărut nici la șapte treizeci, nici la șapte patruzeci și cinci, nici la opt, nici la opt și cincisprezece, nici la opt treizeci. La opt patruzeci și nouă s-a auzit o bubuitură în ușă, și Sir Hamish a mormăit un reproș abia auzit cînd David Heath s-a dus să deschidă. În prag stătea omul său de legătură.

– Bună seara, domnule Heath, mă scuzați că am întîrziat. M-a reținut ministrul, mă înțelegeți.

– Da, bineînțeles, spuse David Heath. Ce bine că ați venit, Señor Perez. Vi-l prezint pe președintele companiei, Sir Hamish Graham.

– Îmi pare bine, Sir Hamish. Victor Perez la dispoziția dvs.

Sir Hamish era consternat. Pur și simplu stătea și se uita la micuțul mexican, un bărbat de vîrstă mijlocie, care venise la cină îmbrăcat în blugi și cu un tricou alb cam murdar. Perez părea că nu s-a bărbierit de trei zile și îi amintea lui Sir Hamish de banditii pe care îi văzuse în filmele de serie B pe cînd era elev. Avea o brățară groasă de aur la mînă care putea să provină de la Cartier și un colț de tigru agățat de un lanț de platină în jurul gîtului care părea să provină de la Woolworth. Perez rînjea cu gura pînă la urechi, mulțumit de efectul produs.

– Bună seara, răspunse Sir Hamish cu răceală dîndu-se un pas înapoi. Doriți o băutură răcoritoare?

– Nu, mulțumesc, Sir Hamish. M-am obișnuit să beau whisky-ul dvs. cu cubulețe de gheață și puțin sifon.

– Îmi pare rău, n-am decît...

– Nu vă faceți griji, domnule, am eu în camera mea, spuse David Heath, și se repezi să aducă o sticlă de Johnnie Walker pe care o ascunsese în sertarul de sus sub cămăși. În ciuda acestui stimulent scoțian, conversația dintre cei trei înaintea cinei a fost cam prețioasă, dar David Heath nu venise cinci mii de mile ca să ia o masă de hotel modestă cu Victor Perez, iar Victor Perez, în alte împrejurări, nici măcar n-ar fi traversat drumul ca să se întîlnească cu Sir Hamish Graham, chiar dacă ar fi fost construit de el. Conversația lor a trecut de la recenta vizită în Mexic a Majestății Sale Regina – cum s-a referit Sir Hamish la ea – la călătoria pe care urma să o facă președintele Portillo în Marea Britanie. Cina ar fi putut să decurgă mai plăcut dacă dl Perez n-ar fi mîncat aproape tot timpul cu mîinile, ștergîndu-și apoi degetele de blugi. Cu cît se uita Sir Hamish mai uluit la el, nevenindu-i să-și creadă ochilor, cu atît rînjea mai tare micul mexican. După cină David Heath s-a gîndit că a venit momentul să conducă discuția spre scopul real al întîlnirii, dar nu înainte ca Sir Hamish, călcîndu-și pe inimă, să ceară o sticlă de coniac și o cutie de trabucuri.

– Căutăm un agent care să reprezinte compania de construcții Graham în Mexic, domnule Perez, și dvs. ne-ați fost recomandat cu căldură, spuse Sir Hamish pe un ton care denota că nu era convins de propria sa afirmație.

– Spuneți-mi Victor.

Sir Hamish se înclină în tăcere și se înfioră. În nici un caz nu trebuia să i se permită acestui om să-i spună Hamish.

– Mi-ar face plăcere să te reprezint, Hamish, continuă Perez, dacă, bineînțeles, consideri condițiile mele acceptabile.

– Poate ne explici în ce constau, hm, acele condiții, spuse Sir Hamish rigid.

– Desigur, replică micul mexican vesel. Eu pretind zece la sută din cifra de ofertă acceptată, cinci la sută

urmînd să mi se plătească în ziua în care vi se acordă contractul și cinci la sută cînd prezentați actele care certifică încheierea lucrării. Nu e nevoie să-mi plătiți nici un ban pînă ce nu încasați dvs. onorariul; toate plățile mele sînt depuse într-un cont la Crédit Suisse din Geneva în decurs de șapte zile de la decontarea ceculuí dvs. de către Banca Națională din Mexic.

David Heath trase zgomotos aer în piept și își fixă privirea în podea.

– Dar în aceste condiții dumitale îți revin aproape patru milioane de dolari, protestă Sir Hamish, roșu la față. Asta înseamnă peste jumătate din profitul nostru planificat.

– Asta e problema voastră, Hamish, cum spuneți voi în Anglia, voi ați fixat prețul ofertei, zise Perez, nu eu. În orice caz, mai putem scoate amîndoi un profit frumos, care este neîndoielnic cinstit, deoarece declarăm jumătate din sumă.

Sir Hamish rămase mut de uimire. Își tot aranja papionul la gît, în timp ce David Heath își examina cu atenție unghiile.

– Reflectează la toată povestea asta, Hamish, spuse Perez imperturbabil, și comunică-mi decizia dumitale pînă mîine la prînz. Mie îmi este egal ce hotărăști. Mexicanul se ridică, îi strînse mîna lui Sir Hamish și plecă. David Heath, pe care îl trecuseră toate nădușelile, îl însoți pînă jos cu liftul. În hol îi întinse mexicanului o mînă umedă.

– Noapte bună, Victor. Sînt sigur că totul va fi bine – pe mîine la prînz.

– Sper, replică mexicanul, pentru voi în primul rînd. Și ieși din hotel fluierînd.

Cînd se întoarse David Heath, Sir Hamish era încă la masă, cu un pahar cu apă în mînă.

– Nu pot să cred că e posibil ca acest – ca acest om să-l reprezinte pe secretarul de stat, să reprezinte un ministru al guvernului.

– Sînt sigur că așa este, replică David Heath.

– Să plătești aproape patru milioane unui asemenea individ...

– Sînt de acord cu dvs., domnule, dar așa se fac aici afacerile.

– Nu pot să cred, spuse Sir Hamish. Nu *vreau* să cred. Te rog să-mi aranjezi o întîlnire cu ministrul mîine dimineață.

– Nu i-ar conveni acest lucru. Ar putea să-i pericliteze poziția și să atragă atenția asupra lui într-un mod care nu ar face decît să-l stînjenească.

– Nu-mi pasă cîtuși de puțin dacă îl stînjenește. Este vorba de o luare de mită, trebuie să ți-o spun răspicat, Heath? O mită de aproape patru milioane de dolari. Nu ai nici un fel de principii?

– Ba da, domnule, dar totuși nu v-aș sfătui să aveți o întrevedere cu secretarul de stat. El nu va dori să fie trecută în procesul verbal conversația dvs. cu dl Perez.

– Am condus această companie cum am crezut de cuviință timp de aproape treizeci de ani, domnule Heath, și eu voi fi cel care va decide ce trebuie trecut în procesul verbal.

– Desigur, domnule.

– Primul lucru pe care îl voi face mîine dimineață va fi să am o întrevedere cu secretarul de stat. Te rog să aranjezi o întîlnire.

– Dacă insistați, spuse David Heath resemnat.

– Insist.

Directorul se retrase în camera sa. Nu închise un ochi toată noaptea. Dis-de-dimineață trimise o scrisoare particulară și personală, scrisă de mînă, ministrului, care, la rîndul său, trimise imediat o mașină după industriașul scoțian.

Mașina ministrului, un Ford negru cu un steguleț fluturînd, înainta încet printre mulțimile din oraș, care umblau de colo pînă colo zgomotoase și exuberante. Oamenii croiau drum mașinii plini de respect. Șoferul opri în fața Ministerului Construcțiilor și Lucrărilor Publice din Paseo de la Reforma și îl conduse pe Sir Hamish prin niște coridoare lungi, zugrăvite în alb, pînă la sala de așteptare. După cîteva minute o asistentă îl conduse pe Sir Hamish la secretarul de stat și se așeză lîngă el. Ministrul, un om cu o înfățișare severă, care părea bine trecut de șaptezeci de ani, era

îmbrăcat într-un costum de un alb imaculat, cu cămașă albă și cravată albastră. Se ridică, se aplecă peste biroul îmbrăcat în piele de culoare verde și întinse mîna.

– Luați loc, Sir Hamish.

– Mulțumesc, spuse președintele, simțindu-se mai la largul său în biroul ministrului; pe tavan era un ventilator mare cu elice care se învîrtea încet, dar nu reușea să înlăture zăpușeala din cameră. Pe perete, în spatele ministrului, atîrna un portret semnat al președintelui José Lopez Portillo, îmbrăcat la costum, iar sub fotografie era o placă avînd pe ea niște însemne cunoscute.

– Văd că ați făcut studiile la Cambridge.

– Așa este, Sir Hamish, am fost la Corpus Christi College timp de trei ani.

– Atunci cunoașteți bine țara mea, domnule ministru.

– Am multe amintiri frumoase legate de șederea mea în Anglia, Sir Hamish; de fapt, și acum mă duc în vizită la Londra ori de cîte ori pot să-mi iau concediu.

– Trebuie să mergeți odată și la Edinburgh.

– Am fost deja, Sir Hamish. Am asistat la Festival în două rînduri și acum știu de ce este considerat orașul dvs. Atena Nordului

– Sînteți bine informat, domnule ministru.

– Mulțumesc, Sir Hamish. Și acum, spuneți-mi, cu ce vă pot fi de folos. Nota asistentului dvs. a fost destul de vagă.

– În primul rînd, domnule ministru, dați-mi voie să vă spun că firma mea se simte onorată pentru faptul că este luată în considerare în vederea proiectului de construire a drumului de centură și sper că experiența noastră de treizeci de ani în construcții, dintre care douăzeci în lumea a treia – era cît pe ce să spună țările subdezvoltate, dar directorul Heath îl prevenise să nu facă acest lucru – este motivul pentru care dvs., ca ministru însărcinat cu acest obiectiv, ați considerat că noi sîntem o alegere potrivită pentru contractul respectiv.

– Aceasta, plus reputația dvs. că terminați lucrările la timp și la prețul stabilit, replică secretarul de stat.

Numai de două ori de-a lungul anilor v-ați încălcat principiul acceptînd schimbări în graficul de plăți. O dată în Uganda, cînd ați cedat la rugămințile patetice ale lui Amin, iar altă dată în Bolivia, dacă nu mă înșel, cînd ați depășit inevitabil termenul cu șase luni din cauza unui cutremur de pămînt. În ambele cazuri ați modificat contractul la noul preț stipulat și principalii mei consilieri sînt de părere că în ambele cazuri ați pierdut bani.

Secretarul de stat își șterse fruntea cu o batistă de mătase. Apoi continuă:

– N-aș vrea să credeți că guvernul meu ia aceste decizii de selecție ușor.

Sir Hamish a fost impresionat de modul succint în care secretarul de stat i-a expus situația, cu atît mai mult cu cît nu avea nici un fel de notițe pe biroul îmbrăcat în piele din fața lui. Dintr-o dată s-a simțit vinovat că nu știa mai nimic despre trecutul secretarului de stat.

– În nici un caz, domnule ministru. Mă flatează interesul pe care îl arătați dvs. personal și aceasta mă determină cu atît mai mult să abordez un subiect jenant care...

– Înainte de a spune despre ce este vorba, Sir Hamish, pot să vă pun cîteva întrebări?

– Bineînțeles, domnule ministru.

– Considerați și acum că prețul ofertei de 39 121 110 dolari este acceptabil în *orice* condiții?

– Da, domnule ministru.

– Această sumă vă permite să faceți o lucrare bună și în același timp să obțineți un profit pentru compania dvs.?

– Da, domnule ministru, dar...

– Excelent, atunci nu vă mai rămîne decît să decideți dacă vreți să semnați contractul astăzi la amiază.

Ministrul a accentuat cît se poate de clar cuvîntul amiază.

Sir Hamish, care nu înțelesese niciodată zicala „orbului degeaba îi spui că s-a făcut ziuă", continuă să atace prostește.

– Există, totuși, un aspect al contractului pe care simt că trebuie să-l discut cu dvs. în particular.

– Sînteți sigur că acest lucru ar fi înțelept, Sir Hamish?

Sir Hamish avu o ezitare, dar numai pentru o clipă, și apoi se porni. Dacă David Heath ar fi auzit conversația care avusese loc pînă atunci, s-ar fi ridicat în picioare, i-ar fi strîns mîna secretarului de stat, și-ar fi scos capacul de la stilou și s-ar fi îndreptat spre contract. Dar nu era cazul cu patronul său.

– Dar, domnule ministru, simt că trebuie s-o fac, spuse Sir Hamish hotărît.

– Sînteți amabilă să ne lăsați singuri, domnișoară Vieites? spuse secretarul de stat.

Asistenta își închise agenda, se ridică și părăsi camera. Sir Hamish așteptă să se închidă ușa înainte de a începe din nou.

– Ieri am avut vizita unui compatriot de-al dvs., un oarecare domn Victor Perez, care locuiește aici în Mexico City și pretinde...

– Un om minunat, spuse ministrul foarte calm.

Cu toate acestea, Sir Hamish atacă în continuare.

– Da, cred, domnule ministru, dar a cerut să i se permită să reprezinte compania de construcții Graham ca agent al nostru și mă întreb...

– O practică obișnuită în Mexic, care nu contravine legii, spuse ministrul rotindu-și scaunul și privind pe fereastră.

– Da, înțeleg că așa este obiceiul, spuse Sir Hamish vorbind acum spatelui ministrului, dar dacă urmează să plătesc zece la sută din banii guvernului, trebuie să fiu convins că o asemenea decizie are aprobarea dvs. personală.

Sir Hamish își zise în gîndul său că a fost cît se poate de explicit.

– Hm, spuse secretarul de stat, măsurîndu-și cuvintele, Victor Perez este un om remarcabil și a fost întotdeauna loial cauzei mexicane. Poate că uneori lasă o impresie proastă, nu face parte din „elită", cum spuneți dvs., dar aici în Mexic nu există bariere de clasă.

Ministrul se întoarse și îl privi drept în față pe Sir Hamish.

Industriașul scoțian se înroși.

– Nu mă îndoiesc, domnule ministru, dar, vă rog să mă iertați, nu aceasta e problema. Dl Perez îmi cere să-i transfer aproape patru milioane de dolari, ceea ce reprezintă peste jumătate din profitul meu estimat, fără să țină seama că pe parcurs pot să apară lucruri neprevăzute sau chiar catastrofe.

– Dvs. ați fixat cifra ofertei, Sir Hamish. Vă mărturisesc că m-a amuzat faptul că ați adăugat data nașterii dvs. la cele treizeci și nouă de milioane.

Sir Hamish rămase cu gura căscată.

– Am crezut, continuă ministrul, că avînd în vedere bilanțul pe care l-ați realizat în ultimii trei ani și situația actuală din Anglia, n-o să faceți caz de așa ceva.

Ministrul se uita impasibil la Sir Hamish, pe a cărui față se citea stupoarea. Începură să vorbească amîndoi în același timp. Sir Hamish își înghiți cuvintele.

– Permiteți-mi să vă spun o mică poveste despre Victor Perez. Cînd războiul a ajuns la apogeu (bătrînul secretar de stat se referea la revoluția mexicană, așa cum, atunci cînd aud cuvîntul „război", americanii se gîndesc la Vietnam, iar englezii la Germania), tatăl lui Victor era unul din tinerii aflați sub comanda mea. El a murit pe cîmpul de luptă de la Celaya cu numai cîteva zile înainte de a obține noi victoria. A lăsat un fiu născut în ziua independenței care nu și-a cunoscut niciodată tatăl. Am onoarea, Sir Hamish, să fiu nașul acestui copil. L-am botezat Victor.

– Înțeleg că aveți o răspundere față de un vechi camarad, dar totuși consider că patru milioane reprezintă...

– Înțelegeți? Atunci lăsați-mă să continuu. L-am văzut pe tatăl lui Victor chiar înainte de a muri. Era într-un spital de campanie. M-a rugat doar să am grijă de soția lui. Ea a murit la naștere. De aceea consider că răspunderea mea s-a transferat asupra unicului lor copil.

Sir Hamish rămase tăcut pentru o clipă.

– Apreciez atitudinea dvs., domnule ministru, dar zece la sută din unul din cele mai mari contracte ale dvs.?

– Odată, continuă secretarul de stat, ca și cînd nu ar fi auzit remarca lui Sir Hamish, tatăl lui Victor lupta în linia întîi la Zacatecas și în timp ce-și plimba privirea pe un cîmp minat a zărit un tînăr locotenent care zăcea cu fața în jos în noroi, avînd un picior aproape smuls. Fără să se gîndească la viața sa, s-a tîrît pe acel cîmp minat pînă ce a ajuns la locotenent și apoi l-a tras, metru cu metru, înapoi în tabără. I-au trebuit peste trei ore. L-a urcat pe locotenent într-un camion și l-a dus la cel mai apropiat spital de campanie, salvîndu-i neîndoielnic piciorul și poate și viața. Prin urmare, vedeți că guvernul are motive să acorde fiului lui Perez privilegiul de a-l reprezenta din cînd în cînd.

– Sînt de acord cu dvs., domnule ministru, spuse Sir Hamish calm. Am toată admirația. Secretarul de stat zîmbi pentru prima oară. Dar trebuie să mărturisesc că tot nu pot să înțeleg de ce îi permiteți să ia un procent atît de mare.

Ministrul se încruntă.

– Mă tem, Sir Hamish, că dacă nu înțelegeți acest lucru, n-o să ajungeți să înțelegeți niciodată principiile după care trăim noi, mexicanii.

Secretarul de stat se ridică de după biroul său și, șchiopătînd, îl conduse pe Sir Hamish pînă la ușă.

Profesorul ungur

Scriitorilor li se spune (de obicei de către critici) că trebuie să evite coincidențele, deși în realitate lumea este plină de întîmplări care în sine sînt de necrezut. Fiecare dintre noi a avut o experiență care, dacă ar fi povestită în scris, ar părea celorlalți pură ficțiune.

În aceeași săptămînă în care în ziarele din toată lumea se puteau citi titluri ca „Rusia invadează Afganistanul, America trebuie să se retragă de la Jocurile Olimpice de la Moscova," în *The Times* a apărut și un scurt necrolog pentru un distins profesor de engleză de la Universitatea din Budapesta. „Un om care s-a născut și a murit în Budapesta sa natală și a cărui reputație este asigurată de strălucita traducere a operei lui Shakespeare în maghiara sa natală. Deși unii lingviști consideră că traducerea piesei *Coriolan* dovedește lipsă de maturitate, toată lumea recunoaște că *Hamlet*-ul său este o traducere genială."

La aproape un deceniu de la Revoluția din Ungaria am avut șansa de a participa la un concurs de atletism pentru studenți care avea loc la Budapesta. Acesta era programat să dureze o săptămînă, așa că în acest răstimp aveam posibilitatea să aflu cîte ceva despre țara în care mă aflam. Echipa a ajuns cu avionul la aeroportul Ferihegy duminică seara și am fost dusi imediat la hotelul Ifjúság. (Am aflat ulterior că

acest cuvînt înseamnă tineret în ungară.) După ce ne-am instalat, majoritatea ne-am culcat devreme, deoarece a doua zi participam în deschidere la probele de alergare.

Micul dejun din dimineața următoare, compus din lapte, pîine prăjită și un ou, a fost servit în trei reprize cu lungi intervale între ele. Cei care urmam să alergăm în după-amiaza aceea am sărit peste masa de prînz de teamă că dacă pierdeam o cursă puteam să ratăm întreaga noastră participare la concurs.

Cu două ore înainte de începerea competiției, am fost duși cu autobuzul la Népstadion și lăsați în fața vestiarelor. Ne-am îmbrăcat în trening și ne-am așezat pe bănci nerăbdători să fim chemați. După un timp care ni s-a părut interminabil, dar de fapt a durat numai cîteva minute, a apărut un oficial care ne-a condus pe pistă. Întrucît era ziua de deschidere a concursului, stadionul era plin. După ce mi-am făcut încălzirea alergînd, apoi sprintînd și executînd cîteva exerciții ușoare de gimnastică, s-a anunțat la difuzor, în trei limbi, startul la proba de 100 m. Mi-am scos treningul și am alergat la linia de start. Cînd mi-am auzit numele, m-am așezat în bloc-starturi și am așteptat cu emoție pocnetul pistolului. Felkészülni, Kész – poc! După zece secunde cursa era terminată și singurul avantaj al faptului că am ajuns pe ultimul loc consta în aceea că îmi rămîneau șase zile libere pentru a vizita pe îndelete capitala ungară.

Plimbarea prin Budapesta mi-a amintit de zilele din copilărie petrecute în Bristol imediat după război, dar cu o singură diferență notabilă. În afară de clădirile bombardate, în unele ziduri se vedeau, rînduri-rînduri, urme de gloanțe. Deși trecuseră opt ani de la Revoluție, erau încă multe mărturii ale ei, poate pentru că naționaliștii vroiau să nu se uite ce a fost. Oamenii de pe stradă aveau fețe ridate, inexpresive; ei își tîrșeau picioarele lăsînd impresia unei națiuni de oameni bătrîni. Dacă îi întrebai cu un aer nevinovat de ce erau așa, îți spuneau că nu aveau de ce să se

grăbească, sau de ce să se bucure, deși păreau atenți unii cu alții.

În a treia zi a jocurilor m-am dus din nou pe Népstadion pentru a-l susține pe un prieten de al meu care concura în semifinale la 400 m garduri, prima probă din după-amiaza aceea. Avînd legitimație de concurent puteam să stau în principiu oriunde în tribuna pe jumătate goală. Am hotărît să urmăresc cursa din dreptul ultimei porțiuni pe care se desfășura, cursa, deoarece în felul acesta aveam o vizibilitate mai bună asupra liniei de sosire. M-am așezat pe banca de lemn fără să acord prea mare atenție celor de lîngă mine. S-a dat startul și atunci cînd prietenul meu a ajuns în dreptul locului unde eram eu, sărind peste al șaptelea gard și mai avînd doar trei garduri de trecut pînă la linia de sosire, m-am ridicat în picioare și l-am încurajat din toată inima pînă la terminarea cursei. A reușit să iasă pe locul trei, asigurîndu-și un loc în finala din ziua următoare. M-am așezat din nou și am notat rezultatul exact în programul meu. Eram pe punctul de a pleca, deoarece la proba de ciocan și la săritura cu prăjina nu participau concurenți britanici, cînd o voce din spatele meu îmi zise:

– Sînteți englez?

– Da, am răspuns eu, întorcîndu-mă în direcția din care îmi fusese pusă întrebarea. Am văzut un domn mai în vîrstă care se uita la mine. Purta un costum de haine cu vestă care trebuie să fi fost demodat și pe vremea cînd era al tatălui său și al cărui stil nu avea nici o șansă să fie într-o zi din nou la modă. Peticele de piele de la coate m-au convins fără tăgadă că cel care îmi pusese întrebarea era burlac, căci nu puteau fi cusute decît de un bărbat – iar dacă nu aceasta era explicația, se putea trage concluzia că avea coatele în alte părți decît unde ar trebui să fie. Lungimea pantalonilor denota faptul că tatăl său fusese cu cinci centimetri mai înalt decît el. Cît despre individul propriu-zis, avea cîteva șuvițe de păr alb, o mustață pe

oală și obraji rumeni. Ochii săi albaștri aveau o privire obosită și erau tot timpul pe jumătate acoperiți de pleoape ca de niște obloane. Fruntea sa era atît de ridată încît puteai să-i dai orice vîrstă între cincizeci și șaptezeci de ani. Impresia generală era de un amestec între un controlor de tramvai și un violonist șomer.

M-am așezat din nou.

– Sper că nu vă deranjează întrebarea mea, adăugă el.

– Nu, bineînțeles, am spus eu.

– Eu nu prea am ocazia să conversez cu un englez, astfel că ori de cîte ori depistez unul, iau taurul de coarne. E corectă expresia aceasta colocvială?

– Da, am spus, încercînd să mă gîndesc cîte cuvinte ungurești știu: Da, Nu, Bună dimineața, La revedere, M-am rătăcit, Ajutor.

– Luați parte la întrecerile studențești?

– Am luat parte, am răspuns eu, dar am ieșit cam repede din concurs, încă de luni.

– Pentru că nu ați fost suficient de rapid?

Am rîs, admirînd din nou modul în care stăpînește prima mea limbă.

– Cum de vorbiți engleza atît de bine? am întrebat.

– Mă tem că am cam neglijat-o, replică bătrînul. Dar încă mi se mai permite să predau engleza la Universitate. Trebuie să vă mărturisesc că nu mă interesează deloc sportul, dar în asemenea împrejurări am ocazia să găsesc cîte o persoană ca dvs. și să mai ung mașinăria asta ruginită, măcar pentru cîteva minute.

Mi-a zîmbit cu un aer obosit, dar ochii îi străluceau acum.

– Din ce parte a Angliei proveniți?

Pentru prima oară pronunță greșit, astfel că „proveniți" a ieșit „preveniți".

– Somerset, i-am zis.

– A, spuse el, poate cel mai frumos comitat din Anglia.

Am zîmbit, căci majoritatea străinilor par să nu călătorească mult dincolo de Stratford-upon-Avon sau Oxford.

– Să traversezi cu mașina munții Mendip, continuă el, printr-o zonă veșnic verde și să te oprești la Cheddar pentru a vedea peșterile lui Cough, la Wells pentru a te amuza privind pe zidul Catedralei imaginile lebedelor negre care trag clopotul, sau la Bath pentru a admira stilul de viață al Romei antice și pe urmă să ajungi la granița comitatului și să treci în Devon... După părerea dvs. Devon e mai frumos decît Somerset?

– În nici un caz, am spus eu.

– Poate că aveți niște idei preconcepute, rîse el. Să văd dacă îmi amintesc:

Sînt șapte comitate-n vest, dar neîndoios
Devon este comitatul cel mai glorios.

Poate că Hardy, ca și dvs., a avut idei preconcepute și nu putea să se gîndească decît la iubitul său Exmoor, la satul Tiverton și la orașul Plymouth al lui Drake.

– Care este comitatul *dvs.* favorit? l-am întrebat eu.

– Partea de nord din Yorkshire a fost întotdeauna subestimată, după părerea mea, replică bătrînul. Cînd se vorbește de Yorkshire, cred că oamenii se gîndesc instantaneu la Leeds, Sheffield și Barnsley. Extracție de cărbuni și industrie grea. Vizitatorii ar trebui să călătorească prin toată zona și să vadă vîlcelele de acolo; ar constata că e o diferență ca de la cer la pămînt față de imaginea pe care și-au format-o. În Lincolnshire este prea mult șes, iar Midlands nu mai are probabil farmecul de altădată din cauza orașelor care se întind mereu. Cît despre Birmingham, asemenea orașe, oriunde în lume ar fi ele, nu prezintă nici un interes pentru mine. În sfîrșit, îmi plac Worcestershire și Warwickshire, sau acele vechi sate englezești, pline de pitoresc, cuibărite în munții Cotswold și încununate

de Stratford-upon-Avon. Cît de mult aș fi vrut să mă aflu în Anglia în 1959 cînd compatrioții mei se refăceau după rănile Revoluției. Olivier în rolul lui Coriolan, un alt om care nu a vrut să-și arate rănile.

– Am văzut spectacolul, am spus eu. Ne-am dus în grup de la școală, pe cînd eram elev.

– Un băiat norocos. Eu am tradus piesa în maghiară la nouăsprezece ani. Anul trecut cînd am citit-o din nou, mi-am dat seama că trebuie să repet exercițiul înainte de a muri.

– Ați mai tradus și alte piese de Shakespeare?

– Toate în afară de trei, las *Hamlet* la urmă și apoi o să mă reîntorc la *Coriolan* și o s-o iau de la început. Avînd în vedere că sînteți student, îmi permiteți să vă întreb la ce Universitate?

– Oxford.

– Și ce Colegiu?

– Brasenose.

– A! BNC. Ce minunat să fii la cîțiva pași de Biblioteca Bodleiană, cea mai mare din lume. Dacă m-aș fi născut în Anglia, aș fi vrut să-mi petrec zilele la All Souls, care este chiar vizavi de BNC, nu-i așa?

– Exact.

Profesorul s-a oprit din vorbit pentru a putea urmări împreună următoarea cursă, prima semifinală la 1 500 metri. Cîștigătorul a fost Anfras Patovics, un ungur, și numeroșii lui suporteri erau în delir.

– Ăștia, da, suporteri, am zis eu.

– Ca și Manchester United cînd au marcat golul cîștigător în Finala Cupei. Dar compatrioții mei nu se bucură pentru că ungurul a fost primul, spuse bătrînelul.

– Nu? am replicat eu, oarecum surprins,

– O, nu, ei se bucură pentru că i-a bătut pe ruși.

– Nici măcar n-am observat, am spus eu.

– Dvs. n-ați fi avut nici un motiv să observați, dar în mințile noastre ei sînt tot timpul prezenți și rareori ni se dă ocazia să-i vedem bătuți în public.

Am încercat să-l abat spre un subiect mai plăcut.

– Și înainte de a fi fost selecționat pentru All Souls, ce colegiu ați fi vrut să urmați?

– Vreți să știți unde aș fi vrut să fiu student?

– Da.

– Neîndoielnic, Magdalen este cel mai frumos colegiu. Are avantajul de a fi situat pe rîul Cherwell; și în orice caz trebuie să mărturisesc că am o slăbiciune pentru stilul perpendicular în arhitectură și o mare dragoste pentru Oscar Wilde.

Conversația a fost întreruptă de pocnetul pistolului și am urmărit a doua semifinală la 1 500 metri, care a fost cîștigată de Orentas din URSS, iar spectatorii și-au manifestat dezaprobarea și mai evident de data aceasta, aplaudînd în așa fel încît mîna stîngă trecea pe lîngă mîna dreaptă fără ca palmele să se atingă. M-am pomenit și eu de partea ungurilor. Scena l-a făcut pe bătrîn să cadă într-o tăcere tristă. Ultima cursă a zilei a fost cîștigată de Tim Johnston din Anglia, iar eu m-am ridicat în picioare și l-am ovaționat fără nici o reținere. Spectatorii unguri aplaudau politicoși.

M-am întors să-mi iau rămas bun de la profesor, care nu mai spusese nimic de cîtva timp.

– Pînă cînd rămîneți în Budapesta? mă întrebă el.

– Toată săptămîna. Duminică mă întorc în Anglia.

– Puteți să vă rupeți din timp pentru a lua cina într-o seară cu un om bătrîn?

– Aș fi încîntat.

– Ce amabil din partea dvs., spuse el, după care își scrise numele și adresa completă cu majuscule pe spatele programului meu și mi-l înapoie.

– Ce-ați zice de mîine la ora șapte? Dacă aveți ziare sau reviste vechi vă rog să le aduceți cu dvs., spuse el puțin sfios. Și n-am să mă supăr dacă va trebui să vă schimbați planurile.

În dimineața următoare am vizitat biserica St. Matyas și vechea fortăreață, două monumente care nu purtau urme ale Revoluției. Apoi am făcut o scurtă

plimbare pe Dunăre. După-amiază m-am dus la Bazinul Olimpic pentru a-i susține pe înotători. La ora șase am plecat de la bazin și m-am întors la hotel. Mi-am pus tricoul cu culorile echipei mele și pantaloni de trening gri sperînd să arăt destul de bine pentru distinsa mea gazdă. Am încuiat ușa și m-am îndreptat spre lift cînd deodată mi-am amintit ce mă rugase profesorul. M-am întors în cameră să iau mormanul de ziare și reviste pe care le adunasem de la coechipierii mei.

A fost mai greu decît m-am așteptat să găsesc casa profesorului. După ce m-am tot învîrtit pe străzi întortocheate, pietruite, și am fluturat adresa profesorului sub ochii cîtorva trecători, am fost îndreptat în cele din urmă spre un bloc vechi. Am urcat în fugă trei etaje pe o scară de lemn întrebîndu-mă cît îi trebuie profesorului ca să urce în fiecare zi. M-am oprit la ușa cu numărul pe care mi-l dăduse și am ciocănit.

Bătrînul a răspuns imediat ca și cînd ar fi stat acolo, așteptînd la ușă. Am remarcat că purta același costum ca și în ziua precedentă.

– Mă scuzați că am întîrziat, am spus eu.

– Nu face nimic, și studenții mei găsesc că e greu să mă găsească prima oară, spuse el strîngîndu-mi mîna. Făcu o pauză. Nu trebuia să folosesc același cuvînt de două ori în aceeași frază. „Să mă repereze" ar fi fost mai bine, nu-i așa?

A luat-o înaintea mea, fără a mai aștepta răspunsul. Era, evident, un om obișnuit să locuiască singur. M-a condus printr-un coridor mic și întunecos în biroul său. M-au șocat dimensiunile lui. Trei pereți erau acoperiți cu diverse gravuri și acuarele, iar al patrulea era dominat de o bibliotecă mare. Am putut să disting volume de Shakespeare, Dickens, Austin, Trollope, Hardy chiar și Waugh și Graham Greene. Pe masă era un număr vechi din *The New Statesman*. M-am uitat în jur să văd dacă mai e cineva, dar nu era nici un semn că ar exista o nevastă sau un copil, fie în

persoană, fie în vreo fotografie. Și apoi, masa era pusă numai pentru doi.

Bătrînul se întoarse și privi cu o bucurie copilărească spre mormanul meu de ziare și reviste.

– *Punch*, *Time* și *Observer*, o adevărată desfătare, declară el strîngîndu-le la piept înainte de a le pune cu dragoste pe patul aflat într-un colț al camerei.

Apoi profesorul deschise o sticlă de Szürkebarát și mă lăsă să mă uit la tablouri în timp ce el pregătea masa. S-a strecurat într-o nișă care era atît de mică încît n-am realizat că era o chicinetă. A continuat să mă bombardeze cu întrebări despre Anglia, la multe din ele nefiind capabil să răspund.

După cîteva minute a revenit în cameră și m-a poftit „să iau" un scaun.

– Așezați-vă, spuse el reflectînd. Nu vreau „să mutați" scaunul. Vreau să stați pe el. A pus o farfurie în fața mea pe care era un copan ce putea fi de pui, o bucată de salam și o roșie. M-am simțit prost, nu pentru că tratația era nepotrivită, ci pentru că el credea că e îndestulătoare.

După cină, care, în ciuda eforturilor mele de a mînca încet și de a prelungi conversația, nu a durat prea mult, bătrînul a făcut cafea, care era cam amară, și după ce și-a umplut pipa am continuat discuția. Am vorbit despre Shakespeare, mi-a spus părerile sale cu privire la A.L. Rowse, după care a revenit la politică.

– Este adevărat, a întrebat profesorul, că Anglia va avea în curînd un guvern laburist?

– Sondajele de opinie par să indice acest lucru, am spus eu.

– Englezii simt, probabil, că Sir Alec Douglas-Home nu este destul de flexibil pentru anii șaizeci, spuse profesorul, pufăind viguros din pipă.

Făcu o pauză și se uită la mine prin fum.

– Nu vă ofer pipă deoarece presupun că, după ieșirea dvs. prematură în prima probă a concursului, nu fumați.

Am zîmbit.

– Dar Sir Alec, continuă el, este un om cu multă experiență în politică și e bine ca o țară să fie guvernată de o asemenea persoană.

Aș fi rîs zgomotos dacă o asemenea părere ar fi fost exprimată de propriul meu profesor.

– Și ce credeți despre liderul laburist? am spus eu abținîndu-mă de la a-i menționa numele.

– Format în vîrtejul revoluției tehnologice, replică el. Nu sînt prea sigur. Mi-a plăcut Gaitskell, un om inteligent și viclean. A avut o moarte prematură. Attlee, ca și Sir Alec, a fost un gentleman. Cît despre dl. Wilson, cred că istoria îl va pune la încercare în acest vîrtej al revoluției tehnologice și abia atunci vom descoperi adevărul.

N-am putut să-i dau nici o replică.

– M-am gîndit aseară, după ce ne-am despărțit, continuă bătrînul, la efectul pe care trebuie să-l fi avut Suezul asupra unei țări care cu numai zece ani mai înainte cîștigase un război mondial. Americanii ar fi trebuit să vă sprijine. Acum, privind retrospectiv, privilegiul din totdeauna al istoricului, aflăm că la vremea respectivă prim-ministrul Eden era obosit și bolnav. Adevărul este că el nu a primit sprijin din partea celor mai apropiați aliați ai săi atunci cînd a avut cel mai mult nevoie de el.

– Poate că noi ar fi trebuit să vă sprijinim în 1956.

– Nu, nu, atunci era prea tîrziu pentru ca Occidentul să susțină problemele Ungariei. Churchill a înțeles acest lucru în 1945. El a vrut să avanseze dincolo de Berlin și să elibereze toate țările care aveau frontiere cu Rusia. Dar Occidentul era sătul pînă în gît de război și l-a lăsat pe Stalin să profite de această apatie. Cînd Churchill a creat expresia „Cortina de fier" el a prevăzut exact ce avea să se întîmple în Est. E uluitor să te gîndești că atunci cînd marele bărbat a spus „dacă Imperiul Britanic ar dura o mie de ani", în fond el era sortit să supraviețuiască numai douăzeci și cinci. Ce mult aș fi dorit ca el să mai fi fost pe culoarele puterii în 1956.

– Revoluția v-a afectat mult viața?

– Nu mă plîng. Este un privilegiu să fii profesor de engleză într-o mare Universitate. Ei nu se amestecă în catedra mea, iar opera lui Shakespeare nu este considerată încă o literatură subversivă.

Făcu o pauză și trase adînc din pipă.

– Și ce veți face după ce veți termina Universitatea? Ne-ați arătat că nu puteți spera să trăiți din sport, ca alergător.

– Vreau să devin scriitor.

– Atunci călătoriți, călătoriți, călătoriți, spuse el. Să nu credeți că puteți învăța totul din cărți. Trebuie să vedeți lumea cu ochii dvs. dacă vreți să o zugrăviți pentru alții.

M-am uitat la ceasornicul vechi de pe cămin și am constatat ce repede a trecut timpul.

– Îmi pare rău, dar trebuie să plec; sîntem așteptați cu toții la hotel pînă la ora zece.

– Bineînțeles, spuse el zîmbind, cu înțelegere pentru mentalitatea liceanului englez. Vă însoțesc pînă în Piața Kossuth și de acolo se vede hotelul dvs., care e în partea mai înaltă a orașului.

Cînd am plecat am observat că nu s-a sinchisit să încuie ușa. Viața nu-i lăsase prea multe de pierdut. M-a condus cu pași repezi pe nenumăratele străzi înguste pe care îmi fusese atît de greu să mă orientez ceva mai devreme. A vorbit despre diversele clădiri pe lîngă care treceam, dovedindu-se un izvor nesecat de cunoștințe atît despre țara sa, cît și despre a mea. Cînd am ajuns în Piața Kossuth mi-a luat mîna și mi-a ținut-o mult, nevrînd să-i dea drumul, așa cum fac deseori oamenii singuri.

– Vă mulțumesc că ați avut răbdare să ascultați un om bătrîn sporovăind despre subiectul lui preferat.

– Vă mulțumesc pentru ospitalitatea dvs., am spus eu, iar data viitoare, cînd o să veniți în Somerset, trebuie neapărat să vă abateți la Lympsham ca să-mi cunoașteți familia.

– Lympsham? Nu știu unde este, spuse el, citindu-i-se neliniștea pe față.

– Nu mă surprinde. Satul are o populație de numai douăzeci și doi de locuitori.

– Suficient pentru două echipe de cricket, remarcă profesorul. Un joc pe care, trebuie să mărturisesc, nu l-aim înțeles niciodată.

– Nu vă faceți probleme, am spus eu, jumătate din englezi nu-l înțeleg.

– O, dar mie mi-ar plăcea să-l înțeleg. Sînt cîțiva termeni care m-au intrigat întotdeauna.

– Atunci nu uitați să luați legătura cu mine cînd veniți data viitoare în Anglia. Am să vă duc la Lord's și am să încerc să vă învăț cîte ceva.

– Drăguț din partea dvs., spuse el, apoi avu o ezitare înainte de a adăuga: Nu cred că o să ne mai întîlnim vreodată.

– De ce nu? am întrebat eu.

– Păi, vedeți, eu n-am ieșit niciodată în afara granițelor Ungariei. Cînd eram tînăr nu-mi puteam permite, iar acum nu-mi imaginez că cei care se află la putere mă vor lăsa să văd iubita dvs. Anglie.

Mi-a dat drumul la mînă, s-a întors și s-a pierdut în întunericul străzilor lăturalnice ale Budapestei.

Am citit din nou necrologul său în *The Times*, precum și titlurile despre Afganistan și consecințele lui asupra Jocurilor Olimpice de la Moscova.

A avut dreptate. Nu ne-am mai întîlnit niciodată.

O dragoste veche

Se zice că unii oameni se îndrăgostesc la prima vedere, dar nu așa s-a întîmplat cu William Hatchard și Philippa Jameson. Ei s-au urît din clipa în care s-au întîlnit. Această aversiune reciprocă a început de la primul seminar pe care l-au avut în anul întîi de facultate. Amîndoi obținuseră, la începutul anilor treizeci, William la Merton, iar Philippa la Somerville, burse mari pentru a studia limba și literatura engleză. Fiecare primise asigurări din partea profesorilor de liceu că va fi cel mai bun student al anului.

Șeful de lucrări, Simon Jakes de la New College, era uimit și totodată amuzat de competiția feroce care a apărut atît de repede între cei doi studenți strălucițiți. El a folosit cu dibăcie antipatia dintre ei pentru a scoate tot ce e mai bun din fiecare, fără să permită însă să se ajungă la insulte pe față. Philippa, o fată atrăgătoare, zveltă, cu un păr roșu și cu o voce ascuțită, era de aceeași înălțime cu William, astfel că își expunea cît mai multe din argumentele ei stînd în picioare, cocoțată pe pantofii cu tocuri înalte de curînd achiziționați, în timp ce William, a cărui voce joasă îi dădea un aer de autoritate, încerca întotdeauna să-și prezinte opiniile stînd jos. Cu cît devenea mai aprinsă rivalitatea lor, cu atît încercau să se întreacă unul pe celălalt. La sfîrșitul anului întîi erau cu mult înaintea colegilor lor, dar la egalitate între ei. Simon Jakes i-a

spus profesorului de studii anglo-saxone de la Merton că n-a avut niciodată o pereche atît de strălucită în același an și că în curînd vor ajunge la nivelul lui.

În timpul vacanței mari amîndoi au muncit după un program extenuant, fiecare imaginîndu-și că celălalt va face mai mult. I-au întors pe toate fețele pe Blake, Wordsworth, Coleridge, Shelley și Byron, iar la culcare și-l luau pe Keats. Cînd s-au întors în anul doi, au constatat că absența a făcut ca ostilitatea dintre ei să devină și mai mare; și cînd au primit amîndoi *alpha* plus pentru eseurile despre *Beowulf*, lucrurile au ajuns la apogeu. Într-o seară, la o ședință de catedră, Simon Jakes a remarcat că dacă Philippa Jameson s-ar fi născut băiat unii dintre profesorii lui ar fi ajuns fără îndoială să fie luați la bătaie.

– De ce nu-i despărțiți? a întrebat Decanul somnoros.

– Cum, și să muncesc eu dublu? a spus Jakes. Ei vorbesc în cea mai mare parte a timpului: eu sînt doar arbitru.

Uneori cei doi adversari vroiau să afle de la Jakes care dintre ei a fost mai bun, și atît de convins era fiecare că este studentul favorit încît întrebarea era întotdeauna pusă în prezența celuilalt. Jakes era prea șiret ca să cadă în cursă; în loc să le răspundă, le amintea că profesorii de la examene vor fi ultimii arbitri. Atunci au început să recurgă la propriile lor subterfugii referindu-se unul la altul, de la o distanță la care se poate auzi, cu cuvinte de genul „proasta aia" sau „arogantul ăla". La sfîrșitul anului doi s-a ajuns la situația că era aproape imposibil ca cei doi să rămînă împreună în aceeași cameră.

În vacanța mare William a manifestat un interes pasager pentru Al Jolson și pentru o fată pe nume Ruby, în timp ce Philippa a cochetat cu Charlestonul și cu un tînăr locotenent de marină din Dortmouth. Dar cînd au început cursurile în mod serios, aceste interludii nu au mai fost admise și curînd ele au fost uitate.

La începutul anului trei s-au înscris amîndoi, la sfatul lui Simon Jakes, pentru premiul Charles Oldham, alături de alți colegi de an despre care se considera că ar putea cîștiga locul întîi. Premiul Charles Oldham se acorda pentru un eseu asupra unui anumit aspect al operei lui Shakespeare. Philippa și William și-au dat seama că pentru prima oară în viața lor universitară vor fi testați la aceeași probă într-o competiție strînsă. Amîndoi au studiat, pe ascuns, întreaga operă a lui Shakespeare, de la *Henric al VI-lea* la *Henric al VIII-lea* și l-au ținut deseori pe Jakes peste orele lui de program solicitîndu-i dezbateri din ce în ce mai rafinate pe probleme din ce în ce mai obscure.

În anul acela tema aleasă pentru eseu a fost „Satira în opera lui Shakespeare". *Troilus și Cresida* era, evident, în centrul atenției, dar amîndoi au considerat că, de fapt, se puteau găsi nuanțe satirice în toate cele treizeci și șapte de piese ale bardului. „Ca să nu mai vorbim de grosul sonetelor", îi scrise Philippa acasă tatălui ei într-unul din rarele ei momente în care se îndoia de ea însăși. Cînd s-a apropiat sfîrșitul anului devenise limpede pentru toți cei interesați că premiul va fi cîștigat fie de William, fie de Philippa, urmînd bineînțeles ca locul doi să fie ocupat de unul din ei doi. În orice caz nimeni nu se aventura să-și dea cu părerea cine va ieși victorios. Portarul de la New College, expert în materie, deschizîndu-și carnețelul de pariuri pentru premiul Charles Oldham, i-a trecut pe amîndoi la egalitate de puncte, cu șanse de zece la unu față de ceilalți concurenți.

Înainte de data la care urma să se prezinte eseul pentru concurs, ei au mai avut de dat examenele de absolvire. Timp de două săptămîni, în fiecare dimineață și după-amiază, Philippa și William s-au confruntat cu lucrările pe care le aveau de dat dovedind un apetit care friza vulgarul. N-a fost pentru nimeni o surpriză faptul că amîndoi au absolvit cu note maxime. În universitate s-a răspîndit zvonul că cei doi

rivali au primit *alpha* la fiecare din cele nouă lucrări pe care le-au dat.

– Aș vrea să cred că așa stau lucrurile, îi spuse Philippa lui William. Dar trebuie să-ți atrag atenția că este o diferență considerabilă între *alpha* plus și *alpha* minus.

– Nu cred că tu ai luat *mai mult*, spuse William. Cînd ai să afli cine a cîștigat premiul Charles Oldham, ai să știi cine a luat *mai puțin*.

În cele trei săptămîni care mai rămăseseră pînă la data cînd trebuia prezentat eseul pentru concurs, amîndoi au muncit cîte douăsprezece ore pe zi, adormind cu capul pe masă și visînd că celălalt trage mai tare. Cînd a sosit momentul, ei s-au întîlnit în holul de la intrare, pardosit cu marmură, al clădirii în care se află sălile de examen. În hol era o lumină difuză, sumbră.

– Bună dimineața, William, sper că eforturile tale îți vor asigura un loc în primii șase.

– Mulțumesc, Phillippa. Dacă nu va fi așa, am să caut înaintea mea pe listă numele C. S. Lewis, Nichol Smith, Nevil Coghill, Edmund Blunden, R. W. Chambers și H.W. Garrard. Altcineva, bineînțeles, nu are șanse.

– Sînt mulțumită, spuse Philippa, ca și cînd nu ar fi auzit răspunsul lui, că nu ai stat lîngă mine cînd mi-am scris eseul, astfel că pentru prima oară în trei ani nu ai putut să copiezi de la mine.

– Singurul lucru pe care l-am copiat după tine, Philippa, a fost orarul trenurilor de la Oxford la Londra, ca să descopăr ulterior că nu mai era valabil, ceea ce era în ton cu celelalte eforturi ale tale.

Și-au prezentat amîndoi eseurile de cîte douăzeci și cinci de mii de cuvinte la ghișeul unde se strîngeau lucrările și au plecat fără să mai schimbe nici o vorbă, întorcîndu-se la căminele unde stăteau, nerăbdători să afle rezultatul.

În weekend-ul care a urmat predării eseului, William a încercat să se relaxeze și pentru prima oară

în trei ani a jucat tenis cu o fată de la St. Anne's nereușind să cîștige nici un game, darmite un set. Cînd s-a dus să înoate era cît pe ce să se ducă la fund, ceea ce s-a și întîmplat cînd a vrut să vîslească. Singura lui consolare era că Philippa n-a fost martoră la nici unul din eforturile fizice în care a dat dovadă de slăbiciune.

Luni seara, după o cină copioasă cu administratorul de la Merton, William s-a decis să facă o plimbare pe malul rîului Cherwell pentru a-și limpezi gîndurile înainte de a merge la culcare. În acea seară de mai era încă lumină cînd o porni pe drumul îngust de lîngă zidul colegiului. Traversă apoi o pajiște și se îndreptă spre malul rîului Cherwell. În timp ce mergea pe cărarea șerpuitoare, a avut impresia că o zărește pe rivala sa citind pe o bancă sub crengile unui copac. Pentru o clipă s-a gîndit să se întoarcă, dar pe urmă și-a spus că s-ar putea ca ea să-l fi reperat deja astfel că a mers înainte.

Nu o văzuse pe Philippa de trei zile, deși se gîndise aproape tot timpul la ea: o dată ce el va fi cîștigat premiul Charles Oldham, prostănaca asta n-o să mai facă atîta pe grozava. Zîmbi mulțumit în sinea lui și decise să treacă nonșalant pe lîngă ea. Cînd se apropie, își ridică ochii din pămînt pentru a arunca o privire furișă în direcția ei și simți cum roșește dinainte la gîndul insultei inevitabile pe care i-o va adresa ea la momentul oportun. Dar nu s-a întîmplat nimic, astfel că privi cu mai multă atenție și descoperi că ea nu citea: își ținea capul în mîini și părea să suspine încet. William își încetini pasul și constată că în fața lui se află nu rivala formidabilă care timp de trei ani i-a urmărit fiecare pas, ci o ființă nefericită și singuratică ce părea oarecum neajutorată.

Prima reacție a lui William a fost gîndul că ea aflase că nu cîștigase premiul pentru eseu și că el a ieșit într-adevăr victorios. Reflectînd însă mai serios, William și-a dat seama că nu poate fi așa: examinatorii primiseră lucrările abia în dimineața respectivă și cum

toți citesc fiecare eseu în parte rezultatele nu vor putea fi date înainte de sfîrșitul săptămînii. Philippa nu își ridică privirile cînd ajunse în dreptul ei – nici măcar nu era sigur dacă era conștientă de prezența lui. Cînd se opri să se uite la adversara sa, William nu putu să nu observe părul ei roșu ondulat care îi cădea pe umeri. Se așeză lîngă ea, dar tot nu dădu nici un semn că l-a văzut.

– Ce s-a întîmplat? întrebă el. Pot să fac ceva pentru tine?

Philippa întoarse spre el o față roșie de plîns.

– Nu, nimic, William, doar să mă lași în pace. Mă privezi de solitudine fără să-mi oferi companie.

Lui William îi făcu plăcere să recunoască imediat mica aluzie literară.

– Ce s-a întîmplat, Madame de Sévigné? întrebă el, mai mult din curiozitate decît dintr-un sentiment de îngrijorare, cu inima sfîșiată între compasiune și faptul că a prins-o cu garda jos.

Păru să treacă mult timp pînă ce răspunse.

– A murit tata azi dimineață, spuse ea în cele din urmă, ca și cînd ar fi vorbit pentru ea însăși.

Lui William i s-a părut deodată ciudat că după trei ani, deși o văzuse pe Philippa aproape în fiecare zi, nu știa nimic despre viața ei de acasă.

– Și mama? spuse el.

– Ea a murit cînd aveam trei ani. Nici nu mi-o amintesc. Tatăl meu este... Ea făcu o pauză. A fost preot și m-a crescut sacrificînd totul pentru a putea merge la Oxford, chiar și argintăria familiei. Am ținut foarte mult să cîștig premiul Charles Oldham pentru el.

William își puse mîna, timid, pe umărul Philippei.

– Nu fi absurdă. Cînd ai să cîștigi premiul, or să te declare studenta vedetă a deceniului. La urma urmei, ai vrut să mă bați ca să obții distincția.

Ea încercă să rîdă.

– Bineînțeles că am vrut să te bat, William, dar numai pentru tata.

– Cum a murit?

– Cancer, dar n-a vrut ca eu să știu. M-a rugat să nu mă duc acasă pînă la vacanța mare, deoarece, spunea el, o întrerupere în învățătură ar influența examenele de absolvire și premiul Charles Oldham. Dar, de fapt, el m-a ținut departe pentru că știa că dacă vedeam în ce stare este n-aș mai fi putut să mă pregătesc serios pentru ceea ce îmi propusesem.

– De unde ești? întrebă William, din nou surprins că nu știe.

– Brockenhurst. În Hampshire. Mă duc acolo mîine dimineață. Înmormîntarea este vineri.

– Pot să te duc cu mașina? întrebă William.

Philippa ridică privirea și citi în ochii adversarului ei o blîndețe pe care n-o mai văzuse pînă atunci.

– Ar fi drăguț din partea ta, William.

– Hai, prostănaco, spuse el. Te conduc înapoi la cămin.

– Data trecută cînd m-ai făcut prostănacă ai și gîndit-o.

Lui William i s-a părut firesc să se țină de mînă cînd mergeau de-a lungul malului. N-a scos nici unul nici o vorbă pînă cînd au ajuns la Somerville.

– La ce oră să vin să te iau? întrebă el, fără să-i dea drumul la mînă.

– Nu știam că ai mașină.

– Tata mi-a făcut cadou un MG vechi cînd am luat odată o notă maximă. De mult doream să găsesc un motiv ca să mă laud cu drăcia aia. Știi, pornește apăsînd pe un buton.

– Desigur, tatăl tău n-a vrut să riște să aștepte rezultatele de la concursul Charles Oldham ca să-ți dea mașina.

William rîse din toată inima, mai tare decît merita mica înțepătură.

– Îmi pare rău, spuse ea. Pune-o pe seama obișnuinței. Abia aștept să văd dacă șofezi la fel de îngrozitor cum scrii. În acest caz s-ar putea să nu

apucăm să ne încheiem călătoria. Te aștept la ora zece.

În drum spre Hampshire, Philippa a vorbit despre munca tatălui ei ca preot și l-a întrebat pe William despre familia lui. S-au oprit să ia masa de prînz la un local din Winchester. Friptură de iepure și piure de cartofi.

– Prima masă pe care o luăm împreună, spuse William.

Nici un răspuns sardonic nu veni din partea Philippei; ea zîmbi doar.

După ce au luat prînzul au continuat călătoria spre satul Brockenhurst. William a parcat mașina într-un loc nesigur, pe pietriș, lîngă vicariat. O slujnică mai în vîrstă, îmbrăcată în negru, deschise ușa, surprinsă să o vadă pe dra Philippa cu un bărbat. Philippa o prezentă pe Annie lui William și o rugă să pregătească odaia pentru oaspeți.

– Mă bucur foarte mult că v-ați găsit un tînăr atît de drăguț, remarcă Annie mai tîrziu. Îl cunoașteți de mult?

Philippa zîmbi.

– Nu, ieri ne-am întîlnit pentru prima oară.

Philippa a pregătit pentru William cina, s-au așezat în fața focului pe care el îl făcuse în camera din față. Deși timp de trei ore nu au schimbat multe cuvinte, nici unul nu s-a plictisit. Philippa a observat felul în care părul blond ciufulit al lui William îi cădea pe frunte și s-a gîndit ce distins va arăta la bătrînețe.

În dimineața următoare ea a intrat în biserică la brațul lui William și a stat bravă în timpul slujbei de înmormîntare. După aceea William a dus-o înapoi la vicariat unde erau numeroșii prieteni ai fostului paroh.

– Să nu ne-o iei în nume de rău, îi spuse dl Crump, ajutorul de vicar, lui Philippa. Ai fost totul pentru tatăl dumitale și noi toți am avut instrucțiuni stricte să nu afli despre boala lui ca să nu te perturbe în pregătirea

pentru Charles Oldham. Acesta este numele premiului, nu-i așa?

– Da, spuse Philippa. Dar toate acestea n-au nici o importanță acum.

– Va cîștiga premiul în memoria tatălui său, spuse William.

Philippa se întoarse și se uită la el, dîndu-și seama pentru prima oară că el vroia într-adevăr ca ea să cîștige premiul Charles Oldham.

În noaptea aceea au rămas la vicariat și joi s-au întors la Oxford. Vineri dimineața la ora 10 William s-a dus la Philippa la cămin și i-a spus portarului că ar vrea să vorbească cu d-ra Jameson.

– Vă rog să luați loc în sala de așteptare, spuse portarul în timp ce îl conducea pe William într-o cămăruță din spatele boxei lui. Apoi se precipită să o găsească pe d-ra Jameson. După cîteva minute se întoarseră împreună.

– Ce naiba faci aici?

– Am venit să te iau la Stratford.

– Dar nici n-am avut timp să despachetez lucrurile pe care le-am adus de la Brockenhurst.

– Fă și tu o dată ce ți se spune; îți dau cinsprezece minute.

– Desigur, spuse ea. Cine sînt eu ca să nu mă supun viitorului cîștigător al premiului Charles Oldham? Am să-ți permit chiar să vii în camera mea pentru un minut și să mă ajuți la despachetat.

Sprîncenele portarului se ridicară pînă la marginea chipiului, dar el nu spuse nimic, din respect pentru pierderea grea suferită de d-ra Jameson cu puțin timp în urmă. William fu din nou surprins la gîndul că nu fusese niciodată în camera Philippei în cei trei ani. Escaladase zidurile tuturor căminelor de fete ca să-și petreacă timpul cu tot felul de fete, care de care mai stupidă, dar niciodată cu Philippa. El se așeză pe marginea patului.

– Nu acolo, creatură fără minte. Tocmai l-a făcut femeia. Voi bărbații sînteți toți la fel, niciodată nu vă așezați pe scaune.

– Am s-o fac într-o bună zi, spuse William. La Catedra de Limba și Literatura Engleză.

– Nu atîta timp cît sînt eu la această Universitate, spuse ea și dispăru în baie.

– Bunele intenții sînt una, iar talentul este alta, strigă el în urma ei, mulțumit în sinea lui că Philippei îi revenea spiritul competitiv.

După un sfert de oră ea ieși din baie într-o rochie galbenă înflorată cu guler și mînecuțe albe. William se gîndi că probabil și-a dat și cu puțin fard.

– N-o să ne facă bine la reputațiile noastre să fim văzuți împreună, spuse ea.

– M-am gîndit la asta, replică William. Dacă am să fiu întrebat, o să spun că fac o operă de binefacere.

– Față de mine?

– Da, anul acesta îi ajut pe orfanii aflați într-o situație grea.

Philippa și-a luat bilet de voie pînă la miezul nopții și cei doi studenți au pornit spre Stratford, oprindu-se la Broadway ca să ia masa de prînz. După-amiază au vîslit pe rîul Avon. William a prevenit-o pe Philippa asupra ultimei lui plimbări dezastruoase cu barca. Ea i-a spus că a auzit cum s-a dat în spectacol, dar s-au întors cu bine la mal: poate pentru că Philippa a preluat vîslitul. S-au dus să-l vadă pe John Gielgud în rolul lui Romeo și au cinat la Dirty Duck. Philippa a fost uneori chiar dură cu William în timpul mesei.

Au pornit spre casă imediat după ora unsprezece și Philippa era cît pe ce să adoarmă, deoarece din cauza zgomotului pe care îl făcea motorul mașinii nu se prea puteau auzi unul pe celălalt. Cam la douăzeci și cinci de mile de Oxford, MG-ul s-a oprit.

– Credeam, spuse William, că atunci cînd aparatul care indică nivelul benzinei este la zero, în rezervor se mai află cîțiva litri.

– Greșești și, evident, nu pentru prima oară. Din cauza acestei lipse de prevedere va trebui să mergi singur pînă la cel mai apropiat garaj. Să nu-ți imaginezi că am să-ți țin companie. Am să rămîn pur și simplu aici, la căldură.

– Dar nu e nici un garaj pînă la Oxford, protestă William.

– Atunci va trebui să mă duci în brațe. Sînt prea fragilă ca să merg pe jos.

– Cred că n-aș putea să te duc nici cincizeci de metri după cina copioasă pe care am luat-o și după tot vinul pe care l-am băut.

– Pentru mine este un mister, William, cum ai putut obține diploma de categoria întîi la engleză cînd nu știi nici măcar să citești un aparat care indică nivelul benzinei.

– Există o singură soluție, spuse William. Va trebui să așteptăm primul autobuz de mîine dimineață.

Philippa s-a ghemuit pe bancheta din spate și a adormit fără să mai scoată nici un cuvînt. William și-a pus pălăria, fularul și mănușile, și-a încrucișat brațele ca să-i fie mai cald și în timp ce Philippa dormea i-a atins coama roșie încîlcită. Apoi și-a scos pardesiul și a acoperit-o cu el.

Philippa s-a trezit prima, puțin după ora șase, și a gemut cînd a încercat să-și întindă picioarele înțepenite. Apoi l-a scuturat pe William ca să se trezească și l-a întrebat de ce taică-său n-a fost destul de prevăzător ca să-i fi cumpărat o mașină care să aibă în spate o banchetă confortabilă.

– Dar este cea mai grozavă mașină, spuse William masîndu-și grijuliu mușchii de la ceafă înainte de a-și pune haina pe el.

– Dar nu merge și nici nu va merge fără benzină, replică ea ieșind din mașină pentru a-și întinde picioarele.

– Am lăsat-o fără benzină dintr-un singur motiv, spuse William mergînd după ea în fața mașinii.

Philippa se aștepta la o înțepătură și nu a fost dezamăgită.

– Tatăl meu mi-a spus că dacă petrec o noapte cu o chelneriță la bar, ceea ce trebuie să fac este pur și simplu să mai comand o halbă de bere, dar dacă petrec o noapte cu fiica vicarului trebuie să mă căsătoresc cu ea.

Philippa a rîs. William, obosit, nebărbierit și stînjenit de pardesiul greu cu care era îmbrăcat, se străduia să se lase într-un genunchi.

– Ce faci, William?

– Ce crezi că fac, prostănaco. Vreau să-ți cer să te măriți cu mine.

– O propunere pe care sînt încîntată să o resping, William. Dacă aș accepta-o, s-ar putea să-mi petrec restul vieții pe șoseaua dintre Oxford și Stratford într-o mașină aflată în pană.

– Te măriți cu mine dacă o să cîștig premiul Charles Oldham?

– Întrucît nu există absolut nici o temere că se va întîmpla așa, pot să spun cu certitudine da. Și acum ridică-te, William, să nu te ia cineva din greșeală drept un cocostîrc rătăcit de cîrdul său.

Primul autobuz a sosit la șapte și cinci în dimineața aceea de sîmbătă și i-a dus pe Philippa și William înapoi la Oxford. Philippa a urcat la ea și a făcut o baie bună, fierbinte, în timp ce William a umplut o canistră de benzină și s-a întors la MG-ul lui părăsit pe șosea. După aceea s-a dus cu mașina direct la căminul Somerville și a cerut din nou să vorbească cu d-ra Jameson. Ea a coborît după cîteva minute.

– Iar ai venit? spuse ea. N-am destule necazuri?

– Cum așa?

– Pentru că am lipsit azi noapte și nu am fost însoțită.

– Dar ai fost însoțită.

– Tocmai asta îi neliniștește.

– Le-ai spus cu cine ai petrecut noaptea?

– Nu, nu le-am spus. Nu mă deranjează dacă cei din anturajul meu își închipuie despre mine că sînt o destrăbălată, dar n-aș vrea cîtuși de puțin să creadă că sînt lipsită de gust. Acum te rog să fii amabil să pleci căci mă gîndesc cu groază că ai putea să cîștigi premiul Charles Oldham și că va trebui să-mi petrec restul zilelor cu tine.

– Știi că voi cîștiga negreșit, așa că de ce nu vii să stai cu mine de pe acum?

– Îmi dau seama că astăzi a devenit la modă să te culci cu oricine, William, dar dacă acesta este ultimul meu weekend de libertate, am intenția să-l savurez, mai ales că s-ar putea să iau în considerare și ideea sinuciderii.

– Te iubesc.

– Pentru ultima oară, William, pleacă. Și dacă nu cîștigi premiul Charles Oldham, te rog să nu te mai arăți la Somerville.

William a plecat, teribil de nerăbdător să afle rezultatul concursului. Dacă și-ar fi dat seama cît de mult dorea Philippa ca el să cîștige, ar fi dormit în noaptea aceea.

Luni dimineața au sosit amîndoi devreme în clădirea în care sînt sălile de examen. Așteptau cu înfrigurare rezultatul, fără să-și adreseze vreun cuvînt, înghiontiți de ceilalți studenți din anul lor care candidau la premiu. Cînd a bătut ora zece a intrat în sala mare președintele comisiei de examinare, îmbrăcat în robă și mergînd cu un pas măsurat. Pretinzînd o indiferență totală, el prinse o foaie de hîrtie pe un panou cu un ac de gămălie. Toți studenții care candidau la premiu s-au repezit să vadă lista, în afară de William și Philippa, care au stat deoparte, conștienți că acum era prea tîrziu să influențeze un rezultat de care se temeau amîndoi.

Din busculada creată în jurul listei a ieșit o fată care a alergat spre Philippa.

– Bravo, Phil. Ai cîștigat.

Ochii Philippei s-au umplut de lacrimi. S-a întors cu fața spre William.

– Felicitările mele, spuse el repede, desigur ai meritat premiul.

– Am vrut să-ți spun ceva sîmbătă.

– Mi-ai spus că dacă pierd să nu mă mai arăt la Somerville.

– Nu, am vrut să-ți spun: „Și eu care te iubesc pe dumneata mai mult ca orișice pe lume. Nu e ciudat?"*

O clipă s-a uitat la ea în tăcere. Era imposibil să găsească o replică mai bună decît cea a lui Beatrice.

– „Ba da, ciudat, ca un lucru de care nu am cunoștință"**, spuse el cu un glas blînd.

Un coleg l-a bătut pe umăr, i-a luat mîna și i-a strîns-o viguros. *Proxime accessit* era desigur impresionant pentru unii, chiar dacă nu pentru William.

– Bravo, William.

– Locul doi nu merită felicitări, spuse William cu dispreț

– Dar ai cîștigat, băiete.

Philippa și William s-au uitat unul la altul.

– Ce vrei să spui? întrebă William.

– Exact ce am spus. Ai cîștigat premiul Charles Oldham.

Philippa și William au alergat la panou ca să vadă lista.

Premiul Memorial Charles Oldham
Examinatorii au fost de data aceasta
în imposibilitate de a acorda premiul unei
singure persoane și au decis prin urmare
să fie atribuit lui

Timp de cîteva clipe au rămas cu ochii pironiți pe lista afișată, fără să scoată o vorbă. În cele din

---

* Replică din W. Shakespeare, *Mult zgomot pentru nimic*, trad. de Leon Levițchi, *Opere complete*, vol 4, Editura Univers, 1985, p. 290 (n.t.).

** *Ibid.*

urmă, Philippa și-a mușcat buza și a spus cu o voce slabă:

– Te-ai descurcat destul de bine avînd în vedere exigențele concursului. Sînt gata să-mi țin promisiunea, „dar pe onoarea mea, te iau din milă".*

Replica lui William a venit prompt:

– „Nici eu n-o să te reneg; dar, crede-mă, mă dau bătut numai în urma stăruințelor și, pe de altă parte, ca să-ți scap viața pentru că mi s-a spus că te oftici."**

Și, spre încîntarea colegilor, cei doi s-au îmbrățișat sub panou, în vreme ce președintele comisiei se retrăgea stupefiat.

Se spune că din acel moment ei nu au stat niciodată despărțiți mai mult de cîteva ore.

Căsătoria a avut loc o lună mai tîrziu la biserica din Brockenhurst, unde fusese preot tatăl Philippei.

– Dacă stai bine să te gîndești, spuse colegul de cameră al lui William, cu cine altcineva s-ar fi putut ea mărita?

Cuplul aflat într-o continuă dispută și-a început luna de miere la Atena, purtînd discuții în contradictoriu cu privire la semnificația arhitecturii dorice și ionice, despre care nici unul nu știa mai mult decît cele memorate pe ascuns dintr-un ghid turistic de o jumătate de corcană. Apoi s-au dus cu vaporul la Istanbul, unde William se prosterna în fața fiecărei moschei peste care dădea, în timp ce Philippa stătea singură deoparte. Fierbea de mînie cînd se gîndea la modul cum tratau turcii femeile.

– Turcii sînt un popor subtil, declară William, capabil să aprecieze de îndată valoarea reală.

– Atunci de ce nu treci la religia musulmană, William, și n-o să fie nevoie să fiu în prezența ta decît o dată pe an.

– Nenorocul care mă urmărește de cînd m-am născut, o loialitate prost plasată și semnarea unui

---

* *Op. cit.* p. 310 *(n.t.).*

** *Ibid.*

contract nefericit îmi impun să-mi petrec restul vieții cu tine.

Întorși la Oxford, s-au apucat de o muncă creativă serioasă, alături de ceilalți tineri cercetători de la colegiile respective. William s-a dedicat unui studiu de proporții despre folosirea cuvintelor la Marlowe, iar în momentele libere a învățat statistică, deoarece avea nevoie pentru descoperirile sale. Philippa și-a ales ca subiect de cercetare influența Reformei asupra scriitorilor englezi din secolul al XVII-lea și curînd a depășit sfera literaturii intrînd în artă și muzică. Și-a cumpărat o spinetă și seara obișnuia să cînte Dowland și Gibbons.

– Pentru numele lui Dumnezeu, spuse William, exasasperat de sunetul strident al spinetei, n-o să deduci convingerile lor religioase din armoniile lor.

– Oricum sînt mai instructive decît conjuncțiile „dacă" sau „și", dragul meu, spuse ea, fără să se tulbure, și oricum seara sînt mai relaxante decît oalele și cratițele.

Trei ani mai tîrziu, după ce au obținut amîndoi, pe merit, titlul de doctor în filologie, s-au mutat, în mod inexorabil în tandem, la catedră, fiecare la colegiul său. În timp ce umbra lungă a fascismului cădea asupra Europei, ei citeau și scriau în ambianța liniștită a căminului sau își țineau cursurile în aceleași clădiri ale universității.

– Am avut un an destul de slab, spuse William, dar totuși din unsprezece cinci au reușit să ia nota maximă.

– Eu am un an și mai slab, spuse Philippa, dar oricum trei din șase au scos nota maximă, și nu va trebui să-mi invoci teorema binoamelor, William, pentru a afla că este o victorie aritmetică pentru mine.

– Președintele comisiei de examinare mi-a spus, adăugă William, că o mare parte din ceea ce prezintă studenții tăi este doar o reproducere din memorie.

– Mie mi-a spus, replică ea, că studenții tăi inventează tot felul de lucruri la examene.

Cînd luau masa împreună la colegiu lista invitaților se umplea imediat, și după ce-și spuneau amabilitățile de rigoare dialogul lor devenea atît de aprins că se cutremura candelabrul.

– Am auzit, Philippa, că la sfîrșitul anului colegiul n-o să-ți mai poată reînnoi contractul de muncă.

– Mi-e teamă că spui adevărul, William, replică ea. Au hotărît că nu-l pot reînnoi pe al meu, dar în același timp îmi oferă locul tău.

– Crezi, William, că or să te facă vreodată membru al Academiei Britanice?

– Trebuie să spun, cu o oarecare dezamăgire, că n-or să mă facă niciodată.

– Îmi pare rău să aud asta; și de ce, mă rog?

– Pentru că atunci cînd m-au invitat, i-am spus președintelui că prefer să aștept să fiu ales în același timp cu soția mea.

Unii oaspeți din afara Universității care stăteau la masă pentru prima oară luau în serios duelurile lor verbale; alții nu puteau decît să fie invidioși că există o asemenea dragoste.

Un coleg a sugerat, dînd dovadă de meschinărie, că ei își repetă partiturile înainte de a veni la masă de teamă că s-ar putea crede că se înțeleg bine. În primii ani de carieră pedagogică universitară ei au fost recunoscuți ca vîrfuri în domeniile lor. Îi atrăgeau ca un magnet pe cei mai străluciți studenți, dar aparent ei doi rămîneau la poluri opuse.

– Dr. Hatchard va ține jumătate din aceste prelegeri, anunță Philippa la începutul semestrului întîi cu ocazia deschiderii cursului lor comun cu privire la legenda lui Arthur. Dar pot să vă asigur că nu va fi jumătatea mai bună. V-aș sfătui să verificați întotdeauna care dr. Hatchard ține prelegerea.

Cînd Philippa a fost invitată să țină o serie de prelegeri la Yale, William și-a luat un concediu de un an ca să poată fi alături de ea.

Cînd se aflau pe vasul cu care traversau Atlanticul, Philippa i-a spus lui William:

– Să fim cel puțin mulțumiți că de data aceasta călătorim pe mare, dragul meu. În felul acesta nu riscăm să rămînem fără benzină.

– Mai degrabă să mulțumim lui Dumnezeu că vasul are un motor pentru că dacă ar fi cu pînze ai fi în stare să oprești și vîntul în loc.

Singura tristețe în viața lor era faptul că Philippa nu putea face copii. Dar asta i-a făcut să se apropie și mai mult unul de altul. Philippa nutrea o afecțiune cvasi-maternă față de studenții ei și își permitea doar să spună cu un zîmbet forțat că era cruțată de probabilitatea de a face un copil care să semene la înfățișare cu William și care să aibă mintea lui.

Cînd a izbucnit războiul, experiența lui William în mînuirea cuvintelor a făcut inevitabilă detașarea lui în munca de descifrare a codurilor. A fost recrutat de un domn anonim care i-a vizitat acasă și care avea o servietă legată cu un lanț de încheietura mîinii. Philippa nu s-a sfiit să se uite prin gaura cheii și să asculte ce discută. Cînd a aflat despre ce este vorba a dat buzna în cameră și a cerut să fie recrutată și ea.

– Știți că eu rezolv cuvintele încrucișate din *The Times* în jumătate din timpul în care le rezolvă soțul meu?

Bărbatul anonim nu a putut decît să se bucure că nu era legat cu un lanț de Philippa. l-a angajat pe amîndoi la Amiralitate, în secția care se ocupa de mesajele radio cifrate care se trimiteau submarinelor germane sau erau trimise de pe ele.

Manualul de semnale german era o carte de coduri de patru litere și fiecare mesaj era recifrat, tabelul de substituție schimbîndu-se zilnic. Williams a învățat-o pe Philippa cum să evalueze frecvențele literelor și ea a aplicat noile ei cunoștințe la textele germane moderne, venind cu o analiză a frecvențelor care a ajuns să fie curînd folosită de toate secțiile de decodare din Commonwealth.

Chiar și așa decodarea cifrurilor și alcătuirea unei cărți de semnale a constituit o sarcină colosală, care

le-a luat doi ani muncind în cea mai mare parte a timpului.

– Niciodată nu mi-am dat seama că pot fi atît de instructive conjuncțiile „dacă" și „și", spuse ea cu admirație despre propria ei muncă.

Cînd aliații au debarcat în Europa, soțul și soția au putut deseori să decodeze cifruri pornind de la un text codificat de numai șase rînduri.

– Sînt o echipă de analfabeți, bombăni William. Nu-și codifică umlauturile. Își merită soarta.

– Cum poți să-i critici cînd tu nu pui niciodată punctele pe i.

– Deoarece consider că punctul este redundant și sper să-mi revină mie sarcina de a-l înlătura din limba engleză.

– Asta va fi contribuția ta majoră la dezvoltarea științei, William? Dacă așa stau lucrurile, mă simt obligată să te întreb cum vom putea face deosebirea între I și i atunci cînd vom citi eseurile studenților noștri?

– Este un argument slab, draga mea. Dacă ar avea putere de convingere, ar însemna să pui punct deasupra lui n pentru a fi sigur că nu se confundă cu h.

– N-ai decît să-ți dezvolți în continuare teoriile, William, pentru că eu intenționez să-mi cheltui energia înlăturînd mai mult decît punctul și I din Hitler.

În mai 1945 au luat masa în particular cu Prim-ministrul și cu doamna Churchill în Downing Street nr. 10.

– Ce a vrut să spună Prim-ministrul cînd mi-a zis că nu a putut niciodată să înțeleagă ce faci tu? întrebă Philippa în taxi-ul către gara Paddington.

– Presupun că același lucru ca atunci cînd mi-a spus că știe exact ce ești tu în stare să faci, spuse William.

La începutul anilor cincizeci, cînd a ieșit la pensie profesorul de engleză de la Merton, toată Universitatea a așteptat să vadă care anume dr. Hatchard va fi numit la catedră.

– Dacă Consiliul îți propune să iei catedra, spuse William trecîndu-și degetele prin părul care începuse să încărunțească, aceasta se datorează faptului că pe mine vor să mă facă prorector.

– Singurul mod prin care ți s-ar putea propune vreodată să deții o poziție care îți depășește posibilitățile ar fi nepotismul, ceea ce ar însemna ca eu să fiu deja prorector.

După cîteva ore de dezbateri, adunarea generală a Consiliului a oferit două catedre și i-a numit profesori plini pe William și pe Philippa în aceeași zi.

Cînd a fost întrebat de ce s-a încălcat obiceiul, prorectorul a răspuns:

– Simplu, dacă nu le-aș fi dat la amîndoi cîte o catedră, unul dintre ei ar fi urmărit postul meu.

În seara aceea, după ce a avut loc o cină festivă, au plecat spre casă pe jos, luînd-o prin Christ Church Meadows și apoi pe malul rîului Isis. În toiul unei discuții foarte aprinse în legătură cu ultimul volum al monumentalei opere a lui Proust, un polițist, auzind scandalul, a alergat spre ei și a întrebat:

– E totul în regulă, doamnă?

– Nu, nu este, exclamă William, femeia asta mă atacă de peste treizeci de ani și pînă acum poliția n-a făcut mai nimic ca să mă protejeze.

La sfîrșitul anilor cincizeci Harold Macmillan i-a propus Philipei să intre în consiliul IBA.

– Presupun că ai să devii o expertă în televiziune, spuse William, și cum vîrsta mentală medie a celor care se uită la televizor este de șapte ani, o să te simți la largul tău.

– Sînt de acord, spuse Philippa. După ce am trăit douăzeci de ani alături de tine sînt cît se poate de calificată să mă ocup de copii.

După cîteva săptămîni președintele BBC i a scris lui William invitîndu l să ia legătura cu Consiliul de conducere al companiei.

– Ai de gînd să înlocuiești emisiunea „Hancock's Half Hour" sau „Dick Barton, Special Agent"? întrebă Philippa.

– Am fost invitat să țin un ciclu de douăsprezece prelegeri.

– Pe ce temă, mă rog?

– Geniu.

Philippa răsfoi *Programul de radio.*

– Emisiunea „Geniu" se dă sîmbătă noaptea la două, ceea ce este de înțeles, deoarece numai la ora aceea mintea ta este strălucită.

Cînd i s-a acordat lui William un doctorat de onoare la Princeton, Philippa a urmărit ceremonia stînd mîndră în primul rînd.

– Am încercat să mă așez în spate, explică ea, dar era plin cu studenți care dormitau. Evident, nu auziseră niciodată de tine.

– Dacă așa stau lucrurile, Philippa, mă surprinde că nu i-ai confundat cu cei de la prelegerile tale.

Pe măsură ce treceau anii, multe anecdote, din care numai cîteva erau apocrife, au intrat în legendele Oxfordului. Toți studenții de la engleză știau poveștile despre „cei doi Hatchard aflați într-o continuă dispută". Cum și-au petrecut prima noapte împreună. Cum au cîștigat la egalitate premiul Charles Oldham. Cum rezolva Philippa cuvintele încrucișate din *The Times* înainte ca Bill să apuce să se bărbierească. Cum au fost numiți amîndoi la catedră în aceeași zi. Cum munceau mai mult decît oricare dintre colegii lor, ca și cînd ar fi avut ceva de dovedit, măcar unul față de celălalt. Se părea aproape că legile simetriei cereau ca ei să fie întotdeauna judecați de la egal la egal. Pînă ce s-a anunțat, cu ocazia distincțiilor acordate de Anul Nou, că Philippa a fost făcută Dame of the British Empire.

– În sfîrșit, iubita noastră Regină și-a dat seama care dintre noi merită într-adevăr recunoaștere, spuse ea în timpul mesei de la colegiu, la desert.

– Iubita noastră Regină, spuse William alegînd vinul de Madeira, știe prea bine cît de puțină concurență este în colegiile de fete: uneori trebuie încurajate candidatele mai slabe în speranța că aceasta ar putea stimula un talent real, în pericol să se piardă.

După aceasta, ori de cîte ori apăreau în public împreună Philippa îi cerea maestrului de ceremonii să-i anunțe ca Profesorul William și Dame Philippa Hatchard. Ea spera că mulți ani de aci înainte, în orice împrejurare oficială, ea va apărea într-o poziție superioară soțului ei, dar triumful ei a durat numai șase luni, deoarece William a primit distincția de Cavaler cu ocazia zilei de naștere a Reginei. Philippa a pretins că o surprinde neașteptata lipsă de judecată din partea Reginei, dar imediat a cerut să fie prezentați în public ca Sir William și Dame Philippa Hatchard.

– Este cît se poate de înțeles, spuse William. Regina a trebuit să te facă mai întîi pe tine Dame ca să nu te confunde cineva cu o lady. Cînd m-am însurat cu tine, Philippa, erai o tînără cercetătoare, iar acum constat că trăiesc cu o bătrînă Dame.

– Nu e de mirare, spuse Philippa, că bieții tăi studenți nu pot să-și dea seama dacă ești homosexual sau pur și simplu ai complexul lui Oedip. Să fii mulțumit că n-am acceptat propunerea lui Girton: în acest caz ai fi fost însurat cu o metresă.

– Întotdeauna am fost mulțumit, prostănaco.

Pe măsură ce treceau anii, nici unul nu înceta să pretindă că este convins de debilitatea mintală a celuilalt. Cărțile Philippei, „lucrări de mare valoare", insista ea, erau publicate de Oxford University Press, în timp ce lucrările lui William, „de importanță monumentală", declara el, erau scoase la tipografia Universității Cambridge.

Numărul profesorilor de engleză nou-numiți, pe care ei i-au avut studenți, curînd s-a dublat.

– Dacă îl numeri și pe cel de la Politehnică, va trebui să-mi fac rost de o catedră în Kenya, spuse William.

– Nu tu i-ai predat Profesorului de engleză de la Nairobi, ci eu, spuse Philippa. Tu i-ai predat Șefului statului, ceea ce explică de ce Universitatea se bucură de mare apreciere, în timp ce țara este în degringoladă.

La începutul anilor șaizeci au purtat o bătălie în *TLS* sub formă de scrisori cu privire la lucrările lui

Philip Sidney, fără să discute vreodata subiectul unul în prezența celuilalt. Pînă la urmă editorul a spus că trebuie să pună capăt corespondenței anunțînd că au obținut același punctaj.

Amîndoi au declarat că editorul este un idiot.

Dacă a existat un lucru care la bătrînețe l-a enervat pe William la Philippa a fost ambiția ei permanentă de a rezolva în fiecare dimineață cuvintele încrucișate din *The Times* înainte ca el să vină la micul dejun. La un moment dat, William a făcut două abonamente la ziar, dar a trebuit să renunțe cînd Philippa a început să completeze careurile în ambele exemplare și i-a explicat că risipește banii.

Într-o dimineață de iunie, la sfîrșitul ultimului lor an universitar înainte de pensionare, cînd a coborît la micul dejun, William a găsit în careul de cuvinte încrucișate un spațiu lăsat liber pentru el. A citit indicația: „Skelton afirmă că se pune în supă". El a completat imediat cele opt pătrățele.

Philippa s-a uitat peste umărul lui.

– Nu există un asemenea cuvînt, degeaba îți dai aere, a spus ea cu fermitate. L-ai inventat numai ca să mă enervezi. Și i-a pus în față un ou fiert foarte tare.

– Ba există, prostănaco; caută *whymwham* în dicționar.

Philippa s-a uitat în *Oxford Shorter* aflat printre cărțile de bucate pe care le avea în bucătărie și i-a spus triumfătoare că nu l-a găsit.

– Draga mea Dame Philippa, spuse William, ca și cînd s-ar fi adresat unui copil tîmpit, să nu-ți închipui că dacă ești bătrînă și părul ți-a albit de tot ești neapărat și înțeleaptă. Trebuie să înțelegi că *Shorter Oxford Dictionary* a fost făcut pentru oameni simpli, care cunosc cel mult o sută de mii de cuvinte în limba engleză. Cînd o să ajung la colegiu în dimineața asta, o să confirm existența cuvîntului în *Oxford English Dictionary* care este pe biroul meu. Mai e nevoie să-ți amintesc că *OED* este o lucrare serioasă care, cu peste cinci sute de mii de cuvinte, este destinat oamenilor cu o cultură serioasă cum sînt eu?

– Prostii, spuse Philippa. Cînd se va dovedi că am dreptate, va trebui să repeți povestea asta, cuvînt cu cuvînt, incluzînd și non-cuvîntul tău ofensator, la masa anuală în onoarea foștilor studenți de la Somerville.

– Iar tu, draga mea, vei citi *Operele complete* ale lui John Skelton și îți vei cere scuze la masa respectivă.

– O să-i rugăm pe bătrînii soți Onion să fie arbitri.

– S-a făcut.

– S-a făcut.

După aceasta, William și-a împăturit ziarul, a sărutat-o pe soția sa pe obraz și a spus cu un oftat exagerat:

– În momente ca acestea aș fi dorit să fi pierdut premiul Charles Oldham.

– L-ai pierdut, dragul meu. Pe vremea aceea nu era la modă să se admită ca o femeie să cîștige ceva.

– M-ai cîștigat pe mine.

– Da, înfumuratule, dar am fost lăsată să înțeleg că tu erai unul din acele premii pe care le poți returna la sfîrșitul anului. Și acum constat că va trebui să te păstrez chiar și la pensie.

– Să lăsăm pe seama *OED*, draga mea, ca să decidă rezultatul asupra căruia examinatorii de atunci pentru acordarea premiului Charles Oldham nu au putut să se hotărască.

Acestea fiind spuse, plecă la colegiu.

– Nu există un asemenea cuvînt, murmură Philippa în timp ce el închidea ușa de la intrare.

Se știe că atacurile de cord sînt mai rare la femei decît la bărbați. În dimineața aceea Dame Philippa a avut o criză de inimă în bucătărie. Ea a căzut pe podea strigîndu-l cu o voce răgușită pe William, dar el era prea departe ca s-o mai poată auzi. Femeia de serviciu a fost cea care a găsit-o pe Dame Philippa, în bucătărie, căzută pe jos. Ea a alergat imediat ca să aducă pe cineva de la colegiu. Prima reacție a administratorei a fost că probabil Dame Philippa pretinde că Sir William a lovit-o cu o tigaie, dar oricum s-a dus imediat acasă la soții Hatchard, în Little Jericho. Administratora i-a luat pulsul Philippei și l-a chemat

pe medicul colegiului, iar apoi pe decan. Amîndoi au sosit în cîteva minute.

Decanul și administratora stăteau lîngă ilustra lor colegă, dar ei știau deja ce avea să zică doctorul.

– E moartă, confirmă el. Probabil că s-a sfîrșit repede și fără dureri prea mari.

S-a uitat la ceas; era nouă patruzeci și șapte. Și-a acoperit pacienta cu o pătură și a chemat o ambulanță. O îngrijise pe Dame Philippa mai bine de treizeci de ani și îi spusese de atîtea ori să nu mai tragă așa de mult încît ar fi putut să înregistreze o placă de gramofon cu toate notițele pe care le-a luat ea.

– Cine o să-i spună lui Sir William? întrebă decanul.

Cei trei se uitară unul la altul.

– Eu, spuse doctorul.

De la Little Jericho la Radcliffe Square e o distanță mică. Dar în acea zi doctorului i s-a părut lung drumul de la Little Jericho la Radcliffe Square. Nu i-a plăcut niciodată să anunțe moartea soțului sau a soției, dar în toată cariera lui nu i s-a părut că are o sarcină atît de grea ca de data aceasta.

Cînd a bătut la ușă, Sir William l-a poftit să intre. Distinsul profesor stătea la birou, cufundat în *Oxford Dictionary* și murmurînd ceva.

– I-am spus, dar n-a vrut să asculte, prostănaca, a spus el pentru sine și apoi s-a întors și l-a văzut pe doctor stînd tăcut în ușă.

– Doctore, joia viitoare ești invitatul meu la masa anuală în onoarea foștilor studenți de la Somerville cînd Dame Philippa își va cere scuze în public. Va fi joc, set, meci și campionat cîștigat de mine. O justificare pentru treizeci de ani de activitate universitară.

Doctorul nu a schițat nici un zîmbet și a rămas nemișcat. William s-a îndreptat spre vechiul său prieten și l-a privit direct în ochi. Vorbele erau de prisos. Doctorul a spus doar:

– Nu am cuvinte să-mi exprim regretul, și l-a lăsat pe Sir William cu durerea lui.

În decurs de o oră au aflat de moartea Philippei toți colegii lui Sir William. În ziua aceea prînzul de la cole-

giu a fost luat în tăcere. Doar șeful de lucrări l-a întrebat pe directorul de colegiu dacă este cazul să i se ducă ceva de mîncare profesorului de la Merton.

– Nu cred, spuse directorul.

Altceva nu s-a mai spus.

Profesorii, cercetătorii și studenții au traversat în tăcere curtea pătrată din față și cînd s-au adunat la cină nimeni nu a avut chef de conversație. La sfîrșitul mesei, șeful de lucrări a sugerat că ar trebui să i se ducă ceva de mîncare lui Sir William. De data aceasta directorul a fost de acord și bucătarul șef al colegiului a pregătit o mîncare ușoară. Directorul și șeful de lucrări au urcat treptele de piatră uzate pînă la camera lui Sir William și în timp ce unul ținea tava, celălalt a ciocănit ușor la ușă. Nu s-a auzit nici un răspuns, astfel că directorul, obișnuit cu felul de a fi al lui William, a întredeschis ușa și a privit înăuntru.

Bătrînul zăcea nemișcat pe podea, într-o baltă de sînge, cu un pistol alături. Cei doi au intrat uluiți de ceea ce vedeau. În mîna dreaptă William ținea *Operele complete* ale lui John Skelton. Cartea era deschisă la *The Tunnyng of Elynour Rummyng* și era subliniat cuvîntul *whymwham*.

a 1529, Skelton, E. *Rummyng* 75

„After the Sarasyns gyse,
Woth a whym wham,
Knyt with a trym tram,
Upon her brayne pan."

Cu scrisul său îngrijit, Sir William notase pe margine: „Iertați-mă, dar trebuia să-i comunic."

– Oare ce trebuia să-i comunice? se întrebă directorul cu o voce slabă în timp ce încerca să ia cartea din mîna lui Sir William, dar degetele erau deja înțepenite și reci.

Potrivit legendei, ei nu s-au despărțit niciodată mai mult de cîteva ore.

Cuprins

Statueta chinezească 7
Prînzul 23
Lovitura de stat 35
Primul miracol 65
Un gentleman perfect 81
O aventură de o noapte 95
Un om al rutinei 113
Ghinioanele lui Henric 123
O chestiune de principiu 145
Profesorul ungur 165
O dragoste veche 179

Culegere și paginare computerizată
Secția Fotoculegere - R.A.I. - Imprimeria Coresi

Tiparul executat sub comanda nr. 30 864
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI" București
România

„Probabil cel mai mare povestitor al zilelor noastre."

The Mail on Sunday

„Toate aceste povestiri sînt construite cu multă măiestrie... sînt serioase şi impresionante. Jeffrey Archer are un umor proaspăt, de bună calitate şi o capacitate deosebită de a exprima sentimente profunde."

The Financial Times

„Spiritual, cu un stil plin de eleganţă, amuzant... Jeffrey Archer are un talent înnăscut de povestitor."

The Times